

Pravilnik o tarifama za električnu energiju

*Pravilnik je objavljen u "Službenom listu RCG", br. [47/2005](#), [50/2005](#), [42/2007](#), "Službenom listu CG", br. [6/2007](#) i [54/2009](#). Vidi: [čl. 29](#).
Privremene metodologije - 58/2010-10. Vidi: [čl. 30](#). Privremene metodologije - 58/2010-25. Vidi: [čl. 44](#). Privremene metodologije - 58/2010-44.
Vidi: [čl. 11](#). Pravila za izmjenu regulisanih tarifa za snabdijevanje električnom energijom - 62/2010-39. Vidi: [Odluku US CG U-II br. 29/10 - 13/2011-7](#).*

POGLAVLJE I - OPŠTE ODREDBE

Član 1 - Predmet uređivanja

1.1. Pravilnikom o tarifama za električnu energiju (u daljem tekstu: Pravilnik) uređuje se način utvrđivanja naknada elektroenergetskim subjektima za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti i način utvrđivanja tarifa za kupoprodaju električne energije koja se isporučuje, kao i usluga koje u vezi sa tom isporukom potrošačima/kupcima obezbjeđuju elektroenergetski subjekti u skladu sa Zakonom o energetici (u daljem tekstu: Zakon), a naročito:

a) struktura naknada po djelatnostima uključujući utvrđivanje jediničnih cijena za električnu energiju i usluge;

b) metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda (u daljem tekstu: dozvoljeni prihod) elektroenergetskog subjekta na osnovu odobrenih opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i odobrenog povrata na investicije, kao i metodologija za transponovanje dozvoljenog prihoda u naknade i tarife;

c) kategorizacija potrošnje prema naponskom nivou priključenja kupaca na mrežu, uključujući podjelu kupaca koji su priključeni na niskonaponsku mrežu i uslovi i postupak za promjenu kategorije;

d) utvrđivanje tarifnih elemenata i tarifnih stavova prema mjestu isporuke i mjestu mjerenja, kategoriji potrošača, danu u sedmici i dobu dana na osnovu kojih se vrši obračun isporučene električne energije i pruženih usluga potrošačima;

e) postupak odobravanja i izmjene naknada izmjenom dozvoljenog regulatornog prihoda i tarifa;

f) način minimalizovanja ili potpunog ukidanja unakrsnog subvencioniranja između grupa tarifnih kupaca;

g) javnost postupka.
Vidi:
čl. 1. Pravilnika - 6/2007-6.
čl. 29. Privremene metodologije - 58/2010-10.
čl. 30. Privremene metodologije - 58/2010-25.
čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 2 - Obim primjene

2.1. Ovaj pravilnik se primjenjuje na imaoce licenci za:

- a) Proizvodnju električne energije;
- b) Prenos električne energije;
- c) Operatora prenosne mreže;
- d) Distribuciju električne energije i operatora distributivne mreže;
- e) Operatora tržišta električne energije;
- f) Snabdijevanje električnom energijom po regulisanim tarifama.

2.2. Ovaj pravilnik se primjenjuje na sve kupce električne energije i korisnike usluga imalaca licenci iz prethodnog stava, uključujući i njihove međusobne transakcije.

2.3. Odredbe ovog pravilnika neće se primjenjivati na:

- a) utvrđivanje cijena za električnu energiju proizvedenu u elektranama snage do 10 MW, shodno članu 32, stav (5) Zakona;
- b) utvrđivanje naknade za prekogranični promet električne energije.

2.4. Kada Agencija donese odluku o otvaranju konkurentnog tržišta, u potpunosti ili u jednom njegovom dijelu, u djelatnostima proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom, imaoći licenci za obavljanje tih djelatnosti će određivati i primjenjivati svoje tarife u skladu sa tom odlukom.

				Vidi:
+	<u>čl. 1.</u>	Pravilnika	-	54/2009-55.
	<u>čl. 29.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-10.
	<u>čl. 30.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-25.
	<u>čl. 44.</u>	Privremene metodologije - 58/2010-44.		

Član 3 - Ciljevi

3.1. Ciljevi ovog pravilnika su da:

a) definiše opravdane troškove i metodologiju utvrđivanja naknada i tarifne strukture, čija će primjena obezbijediti imaoćima licenci pokrivanje troškova njihovih usluga, ostvarenje razumnog povrata na investicije i voditi ka smanjivanju, odnosno potpunom ukidanju unakrsnog subvencioniranja;

b) utvrdi strukturu i obim podataka koje su podnosioci zahtjeva za odobravanje naknada i tarifa obavezni da uz zahtjev dostave Agenciji;

c) utvrdi sistem klasifikacije potrošača u tarifne grupe po naponskim nivoima, vrsti potrošača, prema namjeni potrošnje i periodu isporuke električne energije, kao i uslove za promjenu tarifne grupe da bi se u najvećoj mjeri smanjile razlike u tretmanu sličnih potrošača;

d) utvrdi postupke podnošenja zahtjeva za odobravanje regulatornog prihoda, zahtjeva za odobravanje tabele sa cijenama, postupak razmatranja i odlučivanja po zahtjevima, postupak izmjene naknada i tarifa na inicijativu Agencije, kao i javnost ovog postupka;

e) utvrdi uslove i rokove za smanjivanje ili potpuno ukidanje unakrsnog subvencioniranja, odnosno omogućiti utvrđivanje tarifnog puta, za primjenu nove tarifne strukture i relativnih odnosa tarifnih stavova.

+				Vidi:
	<u>čl. 2.</u>	Pravilnika	-	6/2007-6.
	<u>čl. 29.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-10.

Član 4 - Principi i načela

4.1. Naknade i tarife se određuju na način koji uvažava sljedeće principe:

a) zasnovanost na opravdanim troškovima poslovanja, pogona, održavanja, zamjene, izgradnje ili rekonstrukcije objekata, postrojenja i mreže, zaštite životne sredine, uključujući i povrat na investicije;

b) nepristrasnost i objektivnost;

c) podsticanje efikasnosti elektroenergetskih subjekata za proizvodnju, prenos, distribuciju i snabdijevanje električnom energijom;

d) promovisanje načela transparentnog, regulisanog i nediskriminatornog pristupa treće strane korišćenju prenosne i distributivne mreže, odvojenim utvrđivanjem tarifa za korišćenje prenosne i distributivne mreže, uz uslov da za istu kategoriju potrošnje tarife za korišćenje mreže budu jednake na teritoriji Crne Gore;

e) podsticanje mehanizama za poboljšanje energetske efikasnosti i upravljanja potrošnjom;

f) utvrđivanje i iskazivanje naknada i tarifa odvojeno za električnu energiju (proizvedena, na drugi način obezbijedena i potrošena električna energija, gubici u prenosu i gubici u distribuciji električne energije) i za korišćenje pojedinih mreža i/ili usluga sistema;

g) stvaranje stabilnih odnosa na tržištu električne energije i stabilnih uslova za investitore;

h) podsticanje razvoja proizvodnje koja će biti prihvatljiva na tržištu, kao i prenosne i distributivne mreže tako da se nivo kvaliteta isporuke stalno održava ili povećava;

i) kreiranje stabilnih i jednakih uslova za investitore;

j) principi plitke naknade za priključivanje na prenosnu i distributivnu mrežu za standardne priključke;

k) princip omogućavanja trećim licima investiranje u izgradnju potrebne infrastrukture u prenosnoj ili distributivnoj mreži za nestandardne priključke u slučajevima kada operatori mreža, zbog nedostatka kapaciteta, ne mogu odobriti priključenje.

+ **Vidi:**
čl. 2. **Pravilnika** - **54/2009-55.**
čl. 29. **Privremene metodologije** - **58/2010-10.**
čl. 30. **Privremene metodologije** - **58/2010-25.**
čl. 44. **Privremene metodologije - 58/2010-44.**

Član 5 - Definicije

5.1. Ukoliko kontekst ne nalaže drugačije, pozivanje na bilo koji zakon ili drugi propis u ovom pravilniku, podrazumijeva i sve njihove izmjene i dopune.

5.2. Ukoliko kontekst ne nalaže drugačije, svi pojmovi definisani u Zakonu ili licencama za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti imaju isto značenje i u ovom pravilniku.

5.3. Pojmovi upotrijebljeni u ovom pravilniku, osim ukoliko kontekst ne nalaže drugačije, tumačiće se u skladu sa sljedećim definicijama:

Brojilo	Uređaj koji mjeri električnu energiju sa tokom ka ili od mreže i na direktan ili indirektan način omogućava očitavanje. U izuzetnim slučajevima zbirno brojilo (set uređaja koji sadrži zbirnu jedinicu za očitavanje više brojila) može da se smatra brojilom.
Period očitavanja	Period između dva uzastopna očitavanja brojila
Obračunski period	Period za koji se vrši obračun
Visoki napon (VN)	Napon 110 kV i viši
Srednji napon (SN)	Naponi viši od 1 kV i niži od 110 kV
Niski napon (NN)	Naponi 1 kV i niži
Ugovorena snaga	Snaga definisana ugovorom o priključenju, ugovorom korišćenju mreže, ugovorom o nabavci energije ili podešena na limitatoru
Mjesto isporuke	Mjesto na mreži na kojem se energija isporučuje, definisano ugovorom o priključenju, ugovorom o korišćenju mreže ili ugovorom o nabavci energije
Naknada	Novčani iznos koji imalac licence dobija za proizvedenu ili na drugi način obezbijeđenu električnu energiju i/ili izvršenu uslugu, u skladu sa Zakonom na način uređen ovim pravilnikom
Cijena	Novčani iznos po jedinici mjere bilo koje komponente naknade za proizvedenu ili na drugi način obezbijeđenu električnu energiju i/ili izvršenu uslugu
Tarifa	Specifikacija koja utvrđuje obuhvaćene elemente i način obračuna iznosa koje potrošač/kupac koji se snabdijeva električnom energijom i/ili koristi usluge elektroenergetskih djelatnosti po regulisanom tarifnom sistemu, plaća direktno ili preko snabdjevača
Kategorija potrošača	Grupa potrošača kojima se isporučuje energija ili pružaju usluge na isti ili sličan način
Tarifna grupa	Potrošači u okviru iste kategorije kojima se isporučuje električna energija ili pružaju elektroenergetske usluge na isti ili sličan način i za koje važe isti tarifni stavovi
Prekogranični tok	Fizički tok električne energije u prenosnoj mreži neke zemlje koji nastaje kao rezultat aktivnosti proizvođača i/ili potrošača izvan te zemlje na njenu prenosnu mrežu
Plaćanja/naknade po osnovu CBT ugovora	Plaćanja/naknade koje vrši/prima Operator prenosa kao obavezu iz međunarodnih ugovora za prekogranične tokove električne energije
Princip plitke naknade za priključivanje na mrežu	Princip određivanja naknade za priključivanje korisnika na mrežu tako da pokriva samo direktne troškove izvođenja priključka, dok se troškovi povećanja

	kapaciteta mreže nadoknađuju kroz tarifu za korišćenje mreže
Limitator	Uređaj kojim se ograničava snaga potrošača, a koji se nalazi neposredno uz brojilo sa strane mreže
Regulatorna imovina	Imovina energetskog subjekta u funkciji obavljanja licencirane djelatnosti
Tarifni put	Period u kojem će se, u skladu sa odredbama ovog pravilnika, obezbijediti tranzicija sa zatečenih tarifnih odnosa na one koji potpuno odražavaju troškove koje sistemu pričinjava svaka od kategorija ili tarifnih grupa potrošača.
Sistemske usluge	Sve usluge koje operator prenosne mreže pruža u cilju sprječavanja, skraćivanja trajanja i otklanjanja prekida i poremećaja u radu sistema, odnosno u cilju obezbjeđenja sigurnog, stabilnog i urednog funkcionisanja elektro-energetskog sistema.
Pomoćne usluge	Sve usluge koje obezbjeđuju elektroenergetski subjekti - davaoci pomoćnih usluga, na zahtjev operatora prenosne mreže, u okviru pružanja sistemskih usluga. Pomoćne usluge su: regulacija frekvencije i snage razmjene, regulacija napona, proizvodnja reaktivne energije, obrtna rezerva, uspostavljanje elektroenergetskog sistema nakon totalnog raspada itd.

+					Vidi:
<u>čl. 29.</u>	Privremene	metodologije	-	58/2010-10.	
<u>čl. 30.</u>	Privremene	metodologije	-	58/2010-25.	
<u>čl. 44.</u>	Privremene metodologije - 58/2010-44.				

POGLAVLJE II - REGULATORNO DOZVOLJENI PRIHOD, OBRAČUN TROŠKOVA I NAKNADA

Član 6 - Struktura naknada i cijene

6.1. Naknada za proizvedenu električnu energiju na pragu elektrane sadrži samo komponentu koja se odnosi na aktivnu energiju i izražava se u €/kWh.

6.2. Naknada za korišćenje prenosne mreže sastoji se od:

a) - **prestala da važi** -

b) komponente koja se odnosi na korišćenje prenosnog kapaciteta, sa cijenom koja se izražava u eurima po kilovatu (€/kW).

6.3. Naknada troškova upravljanja i nadzora nad radom elektroenergetskog sistema odnosi se na obezbjeđenje sistemskih i pomoćnih usluga, ne uključujući trošak samih usluga, i izražava u €/mjesec.

6.4. Naknada za korišćenje distributivne mreže, upravljanje potrošnjom i nadzor nad radom distributivnog sistema sastoji se od:

a) - **prestala da važi** -

b) komponente koja se odnosi na korišćenje distributivnog kapaciteta, sa cijenom izraženom u eurima po kilovatu (€/kW).

6.5. Naknada za usluge organizovanja rada tržišta izražava se u €/mjesec.

6.6. Naknada za usluge snabdijevanja izražava se u €/mjesec.

6.7. Tarife ne sadrže porez na dodatu vrijednost koji se obračunava prema posebnom zakonu.

+					Vidi:
<u>čl. 29.</u>	Privremene	metodologije	-	58/2010-10.	
<u>čl. 30.</u>	Privremene	metodologije	-	58/2010-25.	
<u>čl. 44.</u>	Privremene	metodologije	-	58/2010-44.	

Odluku US CG - 13/2011-7.

Član 7 - Dozvoljeni prihod i prihod koji se transponuje u tarife

7.1. Dozvoljeni prihod je ukupni godišnji prihod od licencirane djelatnosti podnosioca zahtjeva, kojeg Agencija utvrđuje i odobrava na osnovu detaljne analize opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev za odobravanje dozvoljenog prihoda, uz primjenu odgovarajuće korekcije po osnovu realizacije dozvoljenog prihoda za prethodni regulatorni period.

7.2. Zahtjev za odobravanje regulatornog prihoda za naredni period sadrži i uporedni pregled odobrenih i ostvarenih troškova u strukturi dozvoljenog prihoda za prethodni regulatorni period. Za svaku stavku čiji se ostvareni iznos razlikuje od odobrenog iznosa za prethodni regulatorni period, podnosilac zahtjeva je dužan dati detaljno obrazloženje. Zavisno od opravdanosti razloga za nastanak svake pojedinačne razlike, Agencija će utvrditi stepen korekcije koji će uzeti u obzir pri utvrđivanju i odobravanju dozvoljenog prihoda.

7.3. U tarife i naknade po kojima potrošači plaćaju električnu energiju i usluge transponuje se dozvoljeni prihod koji pokriva ukupne opravdane troškove poslovanja umanjene za ostale poslovne, vanredne i vanposlovne prihode.

+					Vidi:
<u>čl. 3.</u>	Pravilnika		-	6/2007-6.	
<u>čl. 3.</u>	Pravilnika		-	54/2009-55.	
<u>čl. 29.</u>	Privremene	metodologije	-	58/2010-10.	
<u>čl. 30.</u>	Privremene	metodologije	-	58/2010-25.	

čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 8 - Opravdani troškovi poslovanja

8.1. Pod opravdanim troškovima poslovanja smatraju se tehnoekonomski prihvatljivi troškovi poslovanja, prikazani u skladu sa poslovnim knjigama imaoa licence za finansijsku godinu koja neposredno prethodi godini u kojoj se zahtjev podnosi, kao i planski podaci bazirani na programima povećanja efikasnosti poslovanja za tekuću godinu i za period za koji se zahtjev podnosi.

8.2. Opravdani troškovi poslovanja se prikazuju na osnovu odgovarajuće računovodstvene dokumentacije koju imalac licence vodi u skladu sa važećim propisima u Crnoj Gori i na način koji omogućava strukturno razdvajanje varijabilnih i fiksnih troškova, kao i troškova koji se mogu kontrolisati i onih koji se mogu ograničeno kontrolisati i to po mjestima nastanka troška, u skladu sa ovim pravilnikom.

8.3. Pod troškovima koji se mogu ograničeno kontrolisati smatraju se:

a) *Kod proizvođača* - troškovi nabavke uglja, u skladu sa cijenom koju utvrđuje Agencija i troškovi kupovine električne energije i korišćenja usluga prenosnog i distributivnog sistema prilikom nabavke energije za sopstvenu potrošnju elektrana;

b) *Kod operatora prenosa i operatora distribucije* - troškovi koji se odnose na nabavku energije potrebne za pokriće gubitaka u mreži i troškovi koji se odnose na pomoćne usluge;

c) *Kod snabdjevača* - troškovi uvoza električne energije utvrđeni na osnovu bilansiranog deficita električne energije, u skladu sa zaključenim ugovorima ili okvirnim sporazumima zaključenim u skladu sa članom 25 Zakona o javnim nabavkama. U slučaju nedostatka navedene dokumentacije, Agencija može trošak uvoza utvrditi i na osnovu drugih parametara koje ocijeni kao relevantne (biznis plan regulisanog subjekta, prosječna cijena uvozne energije koju je regulisani subjekt ostvario za 12 mjeseci koji prethode donošenju odluke primijenjena na planirane količine uvoza energije za naredni regulatorni period) i

d) *U svim licenciranim djelatnostima* - troškovi koji se odnose na poreze, takse i naknade nastale na osnovu važećih propisa, kao i troškovi koji proizilaze iz međunarodnih ugovora.

+					Vidi:
<u>čl.</u>	<u>4.</u>	Pravilnika	-		54/2009-55.
<u>čl.</u>	<u>29.</u>	Privremene metodologije	-		58/2010-10.
<u>čl.</u>	<u>30.</u>	Privremene metodologije	-		58/2010-25.
<u>čl. 44.</u>		Privremene metodologije			- 58/2010-44.

Član 8a - Ostali poslovni, vanredni i vanposlovni prihodi

8a.1. Ostali poslovni prihodi su prihodi koje licencirani subjekti ostvaruju u poslovanju po osnovu: doprinosa za stambenu izgradnju, prodaje usluga, trošenja roba i usluga za sopstvene potrebe, neovlašćene potrošnje, saglasnosti za priključenje, premija, subvencija, dotacija, regresa i kompenzacija, prihoda iz prethodnih godina, ukidanja dugoročnih rezervisanja na teret troškova, ponovnog priključenja na mrežu, renti (zakupnina), kao i ostalih prihoda koji ovdje nijesu specificirani, a mogu se pojaviti u poslovanju.

8a.2. Vanredni i vanposlovni prihodi su prihodi koje licencirani subjekti ostvaruju u poslovanju po osnovu: naplate potraživanja iz ranijih godina, naplate šteta, učešća trećih lica na tenderima, rezervisanja avansa, viškova, prodaje materijala, prodaje osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja, smanjenja obaveza, kao i ostali vanredni i van poslovni prihodi koji ovdje nijesu specificirani, a mogu se pojaviti u poslovanju.

+					Vidi:
<u>čl.</u>	<u>4.</u>	Pravilnika	-		6/2007-6.
<u>čl.</u>	<u>29.</u>	Privremene metodologije	-		58/2010-10.
<u>čl.</u>	<u>30.</u>	Privremene metodologije	-		58/2010-25.
<u>čl. 44.</u>		Privremene metodologije			- 58/2010-44.

Član 9 - Obračun iznosa amortizacije

9.1. Trošak amortizacije (A) u periodu za koji se utvrđuje i odobrava dozvoljeni prihod, utvrđuje se na osnovu vrijednosti regulatorne imovine i izbora najprikladnijeg metoda amortizacije.

9.2. Pod vrijednošću regulatorne imovine (VRI) smatra se vrijednost te imovine prikazane u bilansu stanja za prethodnu godinu, umanjena za iznos procijenjene:

amortizacije, vrijednosti sredstava stečenih bez ulaganja energetskog subjekta i vrijednosti otpisanih sredstava u tekućoj godini, a uvećana za procijenjenu vrijednost novododate regulatorne imovine u tekućoj godini. Novododata imovina obuhvata imovinu nastalu u skladu sa Planom investicija koji je prethodno odobrila ili na drugi način prihvatila Agencija. U vrijednost regulatorne imovine može ući i imovina koja je nastala mimo odobrenog Plana investicija, uz prethodnu saglasnost Agencije. Odredba ovog stava ne ograničava primjenu člana 12, stav (3) Zakona.

9.3. Planovi investicija koje uz zahtjev za odobravanje dozvoljenog prihoda dostavljaju operator prenosa i operator distribucije, moraju biti usklađeni sa odgovarajućim odredbama Kodeksa mreže i Distributivnog kodeksa.

9.4. U okviru odobrenog perioda amortizacija se ne mijenja.

9.5.	Trošak	amortizacije	odobrava	Agencija.
				Vidi:
<u>čl. 5.</u>		Pravilnika	-	6/2007-6.
<u>čl. 5.</u>		Pravilnika	-	54/2009-55.
<u>čl. 29.</u>	Privremene	metodologije	-	58/2010-10.
<u>čl. 30.</u>	Privremene	metodologije	-	58/2010-25.
<u>čl. 44.</u> Privremene metodologije - 58/2010-44.				

Član 10 - Obračun povrata na investicije

10.1. Povrat na investicije (Pinv) predstavlja godišnji iznos prinosa koji investitori (akcionari) ostvaruju na uložena sredstva.

10.2. Povrat na investicije (Pinv) je proizvod vrijednosti regulatorne imovine energetskog subjekta (VRI) i stope ponderisanog prosjeka troška kapitala (iptk) obračunate na nivou energetskog subjekta i izračunava se po formuli:

$$P_{inv} = VRI \times pptk$$

gdje je:

Pinv - godišnji iznos povrata na investicije (€),

VRI - vrijednost regulatorne imovine energetskog subjekta (€),

pptk - stopa ponderisanog prosjeka troška kapitala na nivou energetskog subjekta (%).

10.3. Vrijednost regulatorne imovine energetskog subjekta utvrđuje se na način propisan u članu 9, stav 9.2 ovog Pravilnika.

10.4. Stopa ponderisanog prosjeka troška kapitala energetskog subjekta izračunava se po formuli:

$$pptk = tak \times Ak / (Z + Ak) + tz \times Z / (Z + Ak),$$

gdje je:

tak - stopa prosječnog troška (očekivanog prinosa) akcijskog kapitala (%), a izračunava se po formuli:

$$tak = pbr + \beta(pt - pbr)$$

pbr - stopa prinosa na ulaganje bez rizika (državne obveznice srednjeg roka dospjeća - %)

β - odnos rizika ulaganja u energetski sektor i rizika ulaganja na tržištu

pt: - prosječna stopa prinosa na tržištu (%)

Ak - vrijednost akcijskog kapitala u VRI (€)

Z - vrijednost pozajmljenog kapitala (zaduženja) u VRI (€)

tz - prosječna stopa troška na pozajmljeni kapital (zaduženje) energetskog subjekta (%)

Vidi:

<u>čl. 6.</u>	Pravilnika	-	6/2007-6.
<u>čl. 6.</u>	Pravilnika	-	54/2009-55.
<u>čl. 29.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-10.
<u>čl. 30.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-25.
čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.			

Član 11 - Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaocu licence za proizvodnju

11.1. Dozvoljeni prihod proizvođača električne energije Agencija utvrđuje i odobrava nakon što izvrši reviziju ukupnih opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev.

11.2. Opravdani troškovi poslovanja (**To**) se obračunavaju prema obrascu:

$$\mathbf{T_o = T_z + T_d + T_g + T_{rd} + T_u + T_{zs} + T_b + T_p + T_{pu} + T_r + T_t - P_{pu} - Pr - P_{vp}}$$

gdje je:

Tz - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u periodu za koji se podnosi zahtjev i jednak je:

$$\mathbf{T_z = T_{z(t-1)} + T_{z(t-1)} \times (X_i - X) / 100 \dots\dots\dots [1]}$$

gdje je:

T_{z(t-1)} - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u godini koja neposredno prethodi godini u kojoj se podnosi zahtjev za odobrenje tarifa. Ukoliko postoji utemeljena argumentacija, umjesto podataka za prethodnu godinu, Agencija prilikom prvog odobravanja ovih troškova može prihvatiti i podatke za godinu u kojoj se podnosi zahtjev.

X_i - indeks inflacije u godini koja neposredno prethodi godini u kojoj se podnosi zahtjev, objavljen od strane Republičkog zavoda za statistiku

X - indeks smanjenja troška zaposlenih odobren od strane Agencije nakon temeljne analize svih okolnosti koje se odnose na učinak imaoca licence uzimajući u obzir marginu za smanjenje troška zaposlenih i H faktor koji je imao licence predložio u zahtjevu;

T_d - troškovi obavljanja zajedničkih poslova za imaoca licence

T_g - trošak goriva za proizvodnju električne energije

T_{rd} - trošak rezervnih djelova i materijala

T_u - trošak usluga trećih lica

T_{zs} - trošak zaštite životne sredine

T_b - trošak tekućih bankarskih, poštanskih i usluga osiguranja

T_p - trošak poreza na imovinu i obaveznih doprinosa

T_{pu} - dodatni trošak u vezi sa pružanjem pomoćnih usluga

T_r - ostali troškovi (uključujući trošak nabavljene električne energije za sopstvenu potrošnju)

P_{pu} - prihod od pomoćnih usluga

T_t - trošak korišćenja telekomunikacionih usluga Pr - ostali prihodi

P_{vp} - vanredni i vanposlovni prihodi.

11.3. Cijena električne energije na pragu elektrane (**C_e**) za period za koji se podnosi zahtjev dobija se dijeljenjem dozvoljenog prihoda sa ukupno planiranom proizvodnjom aktivne električne energije, uključujući i efekte razmjene električne energije po zatečenim ugovorima, za period za koji se podnosi zahtjev, izražava se u eurocentima po kilovatsatu (€c/kWh) i izračunava po obrascu:

$$\mathbf{C_e = (T_o + A + P_{inv}) : W_{pred}}$$

gdje je:

T_o - opravdani troškovi poslovanja

A - trošak amortizacije

P_{inv} - iznos povrata na investicije

W_{pred} - ukupna planirana proizvodnja energije.

11.4. Naknadu proizvođaču za isporučenu energiju u ime potrošača/kupca plaća snabdjevač, prema ugovoru o kupoprodaji električne energije.

+ čl. 7. Pravilnika - **Vidi: 6/2007-6.**
čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 12 - Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaoocu licence za prenos

12.1. Dozvoljeni prihod operatora prenosa za pokrivanje ukupnih troškova za pružanje usluga korišćenja prenosne mreže, Agencija utvrđuje i odobrava nakon što izvrši reviziju opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev.

12.2. Opravdani troškovi poslovanja sastoje se od fiksnih troškova.

a) Varijabilni troškovi poslovanja

12.3 do 12.8.

- prestale da važe -

+ **Vidi:**
Odluku US CG - 13/2011-7.

b) Fiksni troškovi poslovanja

12.9. Ukupni fiksnih troškovi obuhvataju fiksne troškove poslovanja, trošak amortizacije i povrat na investicije.

12.10. Fiksni troškovi poslovanja prenosa (**T_f**) obračunavaju se prema obrascu:

$$\mathbf{T\ f = T\ z + T\ d + T\ rd + T\ u + T\ b + T\ p \pm SBT + T\ np + T\ fr + T\ t - Pnp - Pr - Pvp}$$

gdje je:

T_z - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u periodu za koji se podnosi zahtjev i računa se po obrascu [1] iz člana 11

T_d - troškovi obavljanja zajedničkih poslova za imaooca licence

T_{rd} - trošak rezervnih djelova i materijala

T_u - trošak usluga trećih lica

T_b - trošak tekućih bankarskih, poštanskih i usluga osiguranja

T_p - trošak poreza na imovinu i obaveznih doprinosa

SBT - troškovi prekograničnog prometa električne energije koji se utvrđuju posebnim međunarodnim ugovorom (znak "-" ako operator prenosa po tom osnovu ostvaruje prihod)

T_{pr} - trošak novih priključaka

T_{fr} - ostali fiksnih troškovi (uključujući trošak nabavljene električne energije za sopstvenu potrošnju)

P_{pr} - prihod od novih priključaka

T_t - trošak korišćenja telekomunikacionih usluga

Pr - ostali prihodi

Pvp - vanredni i vanposlovni prihodi.

12.11. Ukupne fiksne troškove, na ime korišćenja prenosne mreže, nadoknađuju potrošači koji su priključeni direktno i potrošači koji su preko distributivnog sistema priključeni na prenosni sistem, srazmjerno ugovorenoj maksimalnoj snazi korisnika. Ukupna naknada svih korisnika jednaka je ukupnim fiksnim troškovima.

12.12. Cijena korišćenja prenosne mreže (C_{fp}), koja se primjenjuje za obračun naknada korisnika, dobija se dijeljenjem ukupnih fiksnih troškova sa zbirom maksimalnih snaga potrošača na prenosnoj mreži izmjerenih u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva za odobrenje naknada i tarifa i izražava se u €/kW. Ukoliko je izvjesno da će u regulatornom periodu za koji se tarife utvrđuju maksimalna snaga biti manja u odnosu na referentnu iz prethodne godine, cijena korišćenja prenosne mreže može se izračunati i na osnovu planirane maksimalne snage, za godinu za koju se podnosi zahtjev.

12.13. Ukupna naknada se raspodjeljuje tako da potrošačima kod kojih se snaga mjeri pripada dio ukupne naknade srazmjeran učešću njihove prosječne maksimalne snage ostvarene u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva za odobrenje naknada i tarifa, a preostali dio naknade plaćaju potrošači kod kojih se snaga ne mjeri.

12.14. Naknada za korišćenje prenosne mreže koju u obračunskom periodu plaća potrošač kod kojeg se snaga mjeri, utvrđuje se kao proizvod njegovog maksimalnog opterećenja ostvarenog u tom periodu i cijene utvrđene u skladu sa stavom 12 ovog člana.

12.15. Naknada za korišćenje prenosne mreže koju u obračunskom periodu plaća potrošač kod kojeg se snaga ne mjeri, utvrđuje se tako da mu pripada dio naknade koji po raspodjeli iz stava 13 ovog člana pripada ovoj grupi potrošača, srazmjeran njegovoj ostvarenoj potrošnji aktivne električne energije u ukupnoj ostvarenoj potrošnji grupe u tom periodu.

Imalac licence za prenos može predvidjeti Ugovorom o korišćenju prenosne mreže koji zaključuje sa imaoem licence za snabdijevanje, da se naknada koju u obračunskom periodu plaća potrošač kod kojeg se snaga ne mjeri obračunava i naplaćuje na način da se dio naknade koji se odnosi na troškove rezervnih djelova i materijala (T_{rd}) i troškove usluga trećih lica (T_u) raspodjeli u istom iznosu na sve potrošače ove grupe, a preostali dio naknade srazmjerno ostvarenoj potrošnji aktivne električne energije pojedinačnog potrošača u ukupnoj ostvarenoj potrošnji grupe u tom periodu.

12.16. Pod maksimalno registrovanom snagom potrošača koji posjeduju uređaje za kontinuirano mjerenje i registrovanje snage po petnaestominutnim periodima, podrazumijeva se najveće opterećenje koje se ostvari u trajanju od 15 minuta u toku mjesečnog obračunskog perioda u većoj tarifi, a kod potrošača koji posjeduju uređaje koji mjere i registruju samo najveću dostignutu snagu u periodu veće tarife, podrazumijeva se ta registrovana snaga.

12.17. Naknade za korišćenje prenosnog kapaciteta i pokrivanje gubitaka u prenosnoj mreži, snabdjevač plaća operatoru prenosa za račun svojih potrošača priključenih na prenosnu mrežu, kao i kupci koji samostalno nabavljaju električnu energiju.

+
čl. 8. **Pravilnika** - **Vidi: 6/2007-6.**
čl. 7. **Pravilnika** - **54/2009-55.**
čl. 29. **Privremene metodologije - 58/2010-10.**

Član 13 - Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaocu licence za operatora prenosne mreže

13.1. Dozvoljeni prihod operatora prenosne mreže Agencija utvrđuje i odobrava nakon što izvrši reviziju opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev.

13.2. Opravdani troškovi poslovanja (T_o) operatora prenosne mreže obračunavaju se prema obrascu:

$$T_o = T_z + T_d + T_{rd} + T_u + T_b + T_p + T_{fr} + T_t - P_{os} - P_{vp}$$

gdje je:

T_z - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u periodu za koji se podnosi zahtjev i računa se po obrascu [1] iz člana 11.

T_d - troškovi obavljanja zajedničkih poslova za imaoca licence

T_{rd} - trošak rezervnih djelova i materijala

T_u - trošak usluga trećih lica

T_b - trošak tekućih bankarskih, poštanskih i usluga osiguranja

T_p - trošak poreza na imovinu i obaveznih doprinosa

T_{fr} - ostali fiksni troškovi (uključujući trošak nabavljene električne energije za sopstvenu potrošnju)

T_t - trošak korišćenja telekomunikacionih usluga

P_{os} - ostali prihodi

P_{vp} - vanredni i vanposlovni prihodi.

13.3. Iznos naknade za operatora prenosne mreže koji plaćaju pojedini korisnici (N_p) priključeni na prenosnu mrežu, sastoji se od dvije komponente od kojih je jedna srazmjerna učešću snage pojedinog korisnika u ukupnoj snazi na prenosnoj mreži, a druga srazmjerna učešću energije pojedinog korisnika u ukupnoj energiji na prenosnoj mreži, i obračunava se po formuli:

$$N_p = DP_{opm} \left(\frac{P_p}{P_s} \times \frac{T_{uk} - T_e}{T_{uk}} + \frac{W_p}{W_s} \times \frac{T_e}{T_{uk}} \right)$$

gdje je:

DP_{opm} - dozvoljeni prihod operatora prenosne mreže

P_p - snaga pojedinog korisnika

P_s - ukupna snaga na prenosnoj mreži

T_{uk} - ukupni troškovi svih imaoca licenci

T_e - trošak energije

W_p - energija pojedinog korisnika

W_s - ukupna energija sistema

13.4. Učešće pojedinog potrošača na distributivnoj mreži u obezbjeđenju naknade za operatora prenosne mreže utvrđuje se po postupku:

1) Učešće koje obezbjeđuju svi potrošači priključeni na jedan naponski nivo u ukupnom učešću svih potrošača priključenih na distributivnu mrežu, utvrđuje se primjenom obrasca iz prethodnog stava, respektivno na odnosni naponski nivo;

2) Za potrošače kod kojih se snaga mjeri, učešće pojedinih potrošača na jednom naponskom nivou utvrđuje se primjenom istog obrasca na taj naponski nivo;

3) Za potrošače kod kojih se snaga ne mjeri, učešće pojedinog potrošača utvrđuje se tako što se poslije obračuna naknade potrošačima kod kojih se snaga mjeri, preostali dio naknade podijeli na ove potrošače u jednakim iznosima.

13.5. Naknadu za operatora prenosne mreže plaća snabdjevač za račun svojih potrošača priključenih na prenosnu ili distributivnu mrežu, kao i kupci koji samostalno nabavljaju električnu energiju.

+
čl. 9. Pravidnika - Vidi: 6/2007-6.
čl. 29. Privremene metodologije - 58/2010-10.

Član 14 - Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaocu licence za operatora tržišta

14.1. Dozvoljeni prihod operatora tržišta, Agencija utvrđuje i odobrava nakon što izvrši reviziju opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev.

14.2. Opravdani troškovi poslovanja (**To**) operatora tržišta obračunavaju se prema sljedećem obrascu:

$$\mathbf{T_o} = \mathbf{T_z} + \mathbf{T_d} + \mathbf{T_i} + \mathbf{T_u} + \mathbf{T_{rd}} + \mathbf{T_t} + \mathbf{T_b} + \mathbf{T_p} + \mathbf{T_{fr}} - \mathbf{Pos} - \mathbf{Pvp}$$

gdje je:

T_z - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u periodu za koji se podnosi zahtjev i računa se po obrascu [1] iz člana 11.

T_d - troškovi obavljanja zajedničkih poslova za imaoca licence

T_i - trošak obezbjeđenja infrastrukture za početak rada

T_u - trošak usluga trećih lica

T_{rd} - trošak rezervnih djelova i materijala

T_t - trošak korišćenja telekomunikacionih usluga

T_b - trošak tekućih bankarskih, poštanskih i usluga osiguranja

T_p - trošak poreza na imovinu i obaveznih doprinosa

T_{fr} - ostali troškovi (uključujući trošak nabavljene električne energije za sopstvenu potrošnju)

Pos - ostali prihodi

Pvp - vanredni i van poslovni prihodi.

14.3. Iznos naknade za operatora tržišta koji plaćaju pojedini korisnici (**N_p**) priključeni na prenosnu mrežu sastoji se od dvije komponente, od kojih je jedna srazmjerna učešću snage pojedinog korisnika u ukupnoj snazi na prenosnoj mreži, a druga srazmjerna učešću energije pojedinog korisnika u ukupnoj energiji na prenosnoj mreži, i obračunava se po formuli:

$$\mathbf{N_p} = \mathbf{DP_{ot}} \left(\frac{\mathbf{P_p}}{\mathbf{P_s}} \times \frac{\mathbf{T_{uk} - T_e}}{\mathbf{T_{uk}}} + \frac{\mathbf{W_p}}{\mathbf{W_s}} \times \frac{\mathbf{T_e}}{\mathbf{T_{uk}}} \right)$$

gdje je:

DP_{ot} - dozvoljeni prihod operatora tržišta

P_p - snaga pojedinog korisnika

P_s - ukupna snaga na prenosnoj mreži

T_{uk} - ukupni troškovi svih imaoca licenci

T_e - trošak energije

W_p - energija pojedinog korisnika

W_s - ukupna energija sistema

14.4. Učešće pojedinog potrošača na distributivnoj mreži u obezbjeđenju naknade za operatora tržišta utvrđuje se po postupku:

1) Učešće koje obezbjeđuju svi potrošači priključeni na jedan naponski nivo u ukupnom učešću svih potrošača priključenih na distributivnu mrežu, utvrđuje se primjenom obrasca iz prethodnog stava, respektivno na odnosni naponski nivo;

2) Za potrošače kod kojih se snaga mjeri, učešće pojedinih potrošača na jednom naponskom nivou utvrđuje se primjenom istog obrasca na taj naponski nivo i

3) Za potrošače kod kojih se snaga ne mjeri, tako što se poslije obračuna naknade potrošačima kod kojih se snaga mjeri, preostali dio naknade podijeli na ove potrošače u jednakim iznosima.

14.5. Naknadu za operatora tržišta plaća snabdjevač za račun svojih potrošača priključenih na prenosnu ili distributivnu mrežu, kao i kupci koji samostalno nabavljaju električnu energiju.

+ **Vidi:**
čl. 10. Pravilnika - **6/2007-6.**
čl. 29. Privremene metodologije - 58/2010-10.

Član 15 - Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaocu licence za distribuciju i operatora distributivne mreže

15.1. Dozvoljeni prihod operatora distribucije Agencija utvrđuje i odobrava nakon što izvrši reviziju opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev.

15.2. Opravdani troškovi poslovanja iz prethodnog stava sastoje se od fiksnih troškova.

a) Varijabilni troškovi poslovanja

15.3. do 15.6.
- **prestali** **da** **važe** -
+ **Vidi:**
Odluku US CG - 13/2011-7.

b) Fiksni troškovi poslovanja

15.7. Fiksni troškovi (**Tf**) poslovanja obračunavaju se prema obrascu:

$$\mathbf{Tf} = \mathbf{Tz} + \mathbf{Td} + \mathbf{Trd} + \mathbf{Tu} + \mathbf{Tb} + \mathbf{Tp} + \mathbf{Tnp} + \mathbf{Tfr} + \mathbf{Tt} - \mathbf{Pnp} - \mathbf{Pos} - \mathbf{Pvp}$$

gdje je:

T_z - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u periodu za koji se podnosi zahtjev i računa se po obrascu [1] iz člana 11.

T_d - troškovi obavljanja zajedničkih poslova za imaoca licence

T_{rd} - trošak rezervnih djelova i materijala

T_u - trošak usluga trećih lica

T_b - trošak tekućih bankarskih, poštanskih i usluga osiguranja

T_p - trošak poreza na imovinu i obaveznih doprinosa;

T_{pr} - trošak novih priključaka na distributivnu mrežu

T_{fr} - ostali fiksnih troškovi (uključujući trošak nabavljene električne energije za sopstvenu potrošnju)

P_{pr} - prihod od novih priključaka na distributivnu mrežu

T_t - trošak korišćenja telekomunikacionih usluga

Pos - ostali prihodi

Pvp - vanredni i van poslovni prihodi.

15.8. Ukupni fiksni troškovi obuhvataju fiksne troškove poslovanja, trošak amortizacije i povrat na investicije.

15.9. Ukupne fiksne troškove, na ime naknade za korišćenje distributivne mreže, nadoknađuju potrošači koji su priključeni na distributivnu mrežu kod kojih se snaga mjeri i potrošači kod kojih se snaga ne mjeri. Ukupna naknada svih korisnika je jednaka fiksnim troškovima.

15.10. Ukoliko imalac licence nema drugog opravdanog načina raspodjele troškova poslovanja na naponskim nivoima, kao ključ za raspodjelu može poslužiti učešće vrijednosti osnovnih sredstava pojedinog naponskog nivoa u ukupnoj vrijednosti osnovnih sredstava operatora distribucije.

15.11. Naknada koju plaćaju potrošači priključeni na distributivnu mrežu na određenom naponskom nivou, utvrđena u raspodijeljenom iznosu iz prethodnog stava ovog člana, raspodjeljuje se po potrošačima kod kojih se snaga mjeri srazmjerno učešću njihove prosječne maksimalne snage ostvarene u godini koja neposredno prethodi godini u kojoj se podnosi zahtjev za odobravanje tarifa u ostvarenoj maksimalnoj snazi svih potrošača koji su priključeni na odnosni naponski nivo koja je dostignuta u istom periodu.

15.12. Za potrošače na naponskom nivou 0,4 kV kod kojih se snaga ne mjeri, veličina opterećenja koja služi za obračun naknade utvrđuje se oduzimanjem zbira prosječnih maksimalnih snaga potrošača priključenih na distributivnu mrežu kod kojih se snaga mjeri, ostvarenih u godini koja neposredno prethodi godini u kojoj se podnosi zahtjev za odobravanje tarifa, od ukupne maksimalno ostvarene snage na nivou distributivne mreže u istom periodu.

15.13. Za potrošače kod kojih se snaga ne mjeri, naknada se obračunava srazmjerno učešću ostvarene potrošnje aktivne električne energije pojedinog potrošača u ukupnoj potrošnji potrošača kod kojih se snaga ne mjeri.

Imalac licence za distribuciju i operatora distributivne mreže može predvidjeti Ugovorom o korišćenju distributivne mreže koji zaključuje sa imaoem licence za snabdijevanje, da se naknada koju u obračunskom periodu plaća potrošač kod kojeg se snaga ne mjeri obračunava i naplaćuje na način da se dio naknade koji se odnosi na troškove rezervnih djelova i materijala (Trd) i troškove usluga trećih lica (Tu) raspodjeli u istom iznosu na sve potrošače ove grupe a preostali dio naknade srazmjerno ostvarenoj potrošnji aktivne električne energije pojedinačnog potrošača u ukupnoj ostvarenoj potrošnji grupe u tom periodu.

15.14. Naknade za korišćenje distributivnog sistema i pokrivanje gubitaka u distributivnoj mreži snabdjevač plaća operatoru distribucije za račun svojih potrošača.

+ čl. 11. Pravilnika - **Vidi: 6/2007-6.**
čl. 30. Privremene metodologije - 58/2010-25.

Član 16 - Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaoem licence za snabdijevanje

16.1. Dozvoljeni prihod snabdjevača za pokrivanje troškova poslovanja, Agencija utvrđuje i odobrava nakon što izvrši reviziju opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev.

16.2. Osim troškova iz stava 1 ovog člana, troškove snabdjevača čine i troškovi naknada svim imaoem licenci koje snabdjevač plaća za račun svojih potrošača,

kao i trošak nabavke energije iz uvoza. Pitanja međusobnih finansijskih obaveza sa drugim imaoocima licenci snabdjevač će regulisati posebnim ugovorima.

16.3. Opravdani troškovi poslovanja snabdjevača (**To**) obračunavaju se prema obrascu:

$$\mathbf{T_o = T_z + T_u + T_d + T_{rd} + T_t + T_b + T_p + T_r - Pos - Pvp}$$

gdje je:

T_z - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u periodu za koji se podnosi zahtjev i računa se po obrascu [1] iz člana 11.

T_u - trošak usluga trećih lica;

T_d - troškovi obavljanja zajedničkih poslova za imaooca licence

T_{rd} - trošak rezervnih djelova i materijala

T_t - trošak korišćenja telekomunikacionih usluga

T_b - trošak tekućih bankarskih, poštanskih i usluga osiguranja

T_p - trošak poreza na imovinu i obaveznih doprinosa

T_r - ostali troškovi (uključujući trošak nabavljene električne energije za sopstvenu potrošnju)

Pos - ostali prihodi

Pvp - vanredni i vanposlovni prihodi.

16.4. Dozvoljeni prihod snabdjevača raspodjeljuje se po korisnicima usluga tako što potrošači na naponu 110 kV pokrivaju 3% ukupnog dozvoljenog prihoda (KAR 1,5%, Željezara 1% i Željezara Crne Gore 0,5%), a potrošači priključeni na distributivnu mrežu 97%.

16.5. Ukupni dio naknade koji pokrivaju potrošači na distributivnoj mreži, obezbjeđuje se na slijedeći način:

1) Potrošači na 35 kV naponu obezbjeđuju 2% ukupne naknade na distributivnoj mreži, ravnomjernim učešćem prema broju mjernih mjesta;

2) Potrošači na 10 kV naponu obezbjeđuju 4% ukupne naknade na distributivnoj mreži, ravnomjernim učešćem prema broju mjernih mjesta i

3) Potrošači na 0,4 kV naponu obezbjeđuju preostali dio naknade tako što je pojedinačno učešće srazmjerno potrošnji potrošača.

+ **čl. 12. Pravilnika - Vidi: 6/2007-6.**
čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 17 - Tabela sa cijenama

17.1. Nakon što Agencija utvrdi i odobri regulatorno dozvoljeni prihod svim imaoocima licenci, snabdjevač je dužan da pripremi raspone cijena - tabelu sa cijenama i dostavi je Agenciji na odobravanje.

17.2. Tabela sa cijenama treba da sadrži cijenu nabavljene energije po kategorijama potrošnje i dobu dana, naknade za korišćenje prenosne i distributivne mreže, naknade za pokrivanje gubitaka u prenosnoj i distributivnoj mreži, naknade za operatora prenosne mreže, operatora tržišta i snabdjevača, obračunate u skladu sa ovim pravilnikom.

+ **čl. 13. Pravilnika - Vidi: 6/2007-6.**
čl. 29. Privremene metodologije - 58/2010-10.
čl. 30. Privremene metodologije - 58/2010-25.
čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 18 - Cijena energije za potrošače

18.1. Prosječna cijena nabavljene energije za potrošače (C_E) obračunava se prema obrascu:

$$C_E = T_e : W$$

gdje je:

W - ukupna količina proizvedene i nabavljene energije

T_e - ukupni troškovi proizvodnje i nabavke energije, obračunati prema sljedećem obrascu:

$$T_e = C_1 \times W_1 + C_2 \times W_2 + \dots + C_i \times W_i$$

gdje je:

C_1, C_2, \dots, C_i - cijena nabavljene energije iz različitih izvora, uključujući i uvoz

W_1, W_2, \dots, W_i - količine energije nabavljene iz odnosnih izvora.

+ **Vidi:**
čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 19 - Praćenje tarifa i naknada za vrijeme perioda važenja

19.1. Tarife i naknade se, po pravilu, utvrđuju na period od 12 mjeseci.

19.2. Ako Agencija utvrdi tarife na višegodišnji period, imalac licence će svakih 12 mjeseci, od dana posljednje promjene tarife, izvršiti rekalkulaciju kalkulativnog prihoda primjenom sljedeće formule:

$$P_{KR(t+1)} = P_{KRt} \times (1 + X_i - X_{U\check{c}})$$

gdje je:

$P_{KR(t+1)}$ - kalkulativni regulatorni prihod za narednih 12 mjeseci perioda primjene tarife;

P_{KRt} - kalkulativni regulatorni prihod u periodu koji neposredno prethodi periodu rekalkulacije;

X_i - faktor inflacije za period od godinu dana neposredno prije podnošenja zahtjeva, objavljen od strane državne statističke ustanove;

$X_{U\check{c}}$ - faktor poboljšanja učinka odobren od strane Agencije nakon temeljne analize svih okolnosti koje se odnose na učinak imao ca licence uzimajući u obzir marginu za poboljšanje efikasnosti i $X_{U\check{c}}$ faktor koji je imalac licence predložio u zahtjevu.

19.3. Rekalkulaciju regulatorno dozvoljenog prihoda iz prethodnog stava, imalac licence obavezno dostavlja Agenciji.

+ **Vidi:**
čl. 8. Pravilnika - 54/2009-55.
čl. 11. Pravila - 62/2010-39.

Član 20 - Izmjena tarifa u periodu važenja

20.1. Izmjena tarifa u periodu važenja može se vršiti samo u slučaju ako je regulatorni period utvrđen na više godina, istovremeno sa rekalkulacijom iz člana 19 Pravilnika.

20.2. Ukoliko tokom perioda primjene odobrenih tarifa, usljed dejstva okolnosti koje u trenutku odobravanja tarifa nije bilo moguće predvidjeti, dođe do povećanja ukupnih troškova poslovanja na godišnjem nivou iznad 5% zbog povećanja troškova koji se djelimično mogu kontrolisati (stav 8.3. Pravilnika), imalac licence može da traži od Agencije izmjenu već odobrene tarife i prije isteka perioda za koji je bila odobrena.

20.3. Ukoliko tokom perioda primjene odobrenih tarifa, usljed dejstva okolnosti koje u trenutku odobravanja tarifa nije bilo moguće predvidjeti, dođe do smanjenja ukupnih troškova poslovanja na godišnjem nivou iznad 5% zbog smanjenja troškova koji se djelimično mogu kontrolisati (stav 8.3. Pravilnika), imalac licence je dužan podnijeti zahtjev za izmjenu tarife prije isteka perioda za koji je bila odobrena.

20.4. U slučaju da imalac licence ne podnese zahtjev za smanjenje tarife u skladu sa prethodnim stavom, Agencija će sama pokrenuti postupak izmjene tarife, o čemu će obavijestiti imalca licence.

20.5. Izuzetno od odredbi st. 20.2., 20.3. i 20.4., Agencija može sama pokrenuti postupak izmjene tarifa u periodu važenja, po sopstvenom nahođenju ili na inicijativu energetskeg subjekta, u slučaju promjene energetskeg veličina nastalih usljed dejstva nepredvidivih okolnosti na koje energetski subjekat nije mogao uticati, koje dovode do promjene odobrenog prihoda za više od 5%.

+ **Vidi:**
čl. 1. **Pravilnika** - **42/2007-25.**
čl. 9. **Pravilnika** - **54/2009-55.**
čl. 11. **Pravila - 62/2010-39.**

POGLAVLJE III - KATEGORIJE POTROŠNJE

Član 21 - Kategorije po naponskim nivoima

21.1. Prema naponu na mjestu isporuke, kupci/potrošači svrstavaju se u slijedeće kategorije:

- a) kupci na visokom naponu (110 kV);
- b) kupci na srednjem naponu (35 kV, 10 kV);
- c) kupci na niskom naponu (0,4 kV).

+ **Vidi:**
čl. 29. **Privremene metodologije** - **58/2010-10.**
čl. 44. **Privremene metodologije - 58/2010-44.**

Član 22 - Kupci na niskom naponu

22.1. Kupci na niskom naponu, prema namjeni potrošnje, svrstani su u sledeće kategorije:

- a) domaćinstva;
- b) javna rasvjeta;
- c) ostala potrošnja.

+ **Vidi:**
čl. 44. **Privremene metodologije - 58/2010-44.**

Član 23 - Domaćinstva

23.1. Kategorija domaćinstva obuhvata potrošnju električne energije ostvarenu u stanovima, kućama, uključujući poljoprivredna domaćinstva, garažama, stepeništima u stambenim zgradama i pristupima stambenim zgradama, kao i potrošnju za pogon zajedničkih uređaja u stambenim zgradama (liftovi, motori centralnog grijanja i kućnih vodovoda).

23.2. Zavisno od vrste ugrađenih mjernih uređaja, potrošači iz kategorije potrošnje domaćinstva dijele se na tarifne grupe:

- a) potrošači sa dvotarifnim brojilima i
- b) potrošači sa jednotarifnim brojilima.

+

Vidi:

čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 24 - Javna rasvjeta

24.1. Kategorija javna rasvjeta obuhvata potrošnju električne energije za osvjetljavanje ulica, trgova, parkova, tunela, puteva, kulturno-istorijskih spomenika i uređaja za saobraćajnu signalizaciju.

24.2. Zavisno od vrste ugrađenih mjernih uređaja, potrošači iz kategorije potrošnje javna rasvjeta dijele se na dvije tarifne grupe:

- a) potrošači sa dvotarifnim brojilima i
- b) potrošači sa jednotarifnim brojilima.

+

Vidi:

čl. 14. Pravilnika - 6/2007-6.

čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 25 - Ostala potrošnja

25.1. Kategoriju ostala potrošnja čine svi kupci na niskom naponu koji nijesu svrstani u kategoriju potrošnje domaćinstva i javna rasvjeta.

25.2. Potrošači kategorije ostala potrošnja dijele se na dvije tarifne grupe:

- a) ostala potrošnja I - potrošači kod kojih se snaga mjeri i
- b) ostala potrošnja II - potrošači kod kojih se snaga ne mjeri.

+

Vidi:

čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 26 - Promjena kategorije potrošnje

26.1. Ako potrošač ispunjava uslove za svrstavanje u drugu kategoriju potrošnje, ima pravo da traži promjenu kategorije pod uslovom da je od zadnje promjene prošlo najmanje 12 mjeseci. Potrošač je u tom slučaju obavezan da imaocu licence za snabdijevanje, sa kojim ima zaključen ugovor o snabdijevanju električnom energijom, podnese pisani zahtjev u kojem je naznačena kategorija u koju želi da pređe i traženo vrijeme prelaska.

26.2. Imalac licence za snabdijevanje električnom energijom dužan je da najkasnije u roku od pet radnih dana od dana prijema, zahtjev proslijedi imaocu licence za distribuciju.

26.3. Imalac licence za distribuciju dužan je da izvrši provjeru da li potrošač ispunjava uslove da bude svrstan u kategoriju za koju je podnio zahtjev i u roku od 14 dana od dana prijema zahtjeva, obavijesti Imaoca licence za snabdijevanje da li su ispunjeni uslovi za zahtijevanu promjenu kategorije potrošnje.

26.4. Imalac licence za snabdijevanje će najkasnije u roku od pet radnih dana od dana prijema obavještenja od imaoca licence za distribuciju, obavijestiti potrošača o prihvatanju ili odbijanju njegovog zahtjeva.

26.5. Ukoliko potrošač ispunjava uslove koji se odnose na kategoriju za koju se prijavljuje, imalac licence za snabdijevanje je obavezan da ga svrsta u novu

kategoriju, počev od prvog dana narednog mjeseca po isteku roka za obavljanje provjere i obavještanje potrošača, odnosno kasnije ako je potrošač tako tražio.

26.6. U slučaju da odbije da klasifikuje potrošača u grupu za koju je podnio zahtjev, imalac licence za snabdijevanje je obavezan da jasno navede razloge odbijanja i da obavijesti potrošača o ostalim kategorijama za koje može podnijeti zahtjev.

+ **Vidi:**
čl. 15. **Pravilnika** - **6/2007-6.**
čl. 30. **Privremene metodologije** - **58/2010-25.**
čl. 44. **Privremene metodologije - 58/2010-44.**

POGLAVLJE IV - UTVRĐIVANJE TARIFNIH ELEMENATA

Član 27 - Vrste tarifnih elemenata

27.1. Tarifni elementi se dijele prema periodu korišćenja električne energije, tj. dobu dana i prema naponskom nivou, odnosno kategoriji potrošnje.

+ **Vidi:**
čl. 44. **Privremene metodologije - 58/2010-44.**

Član 28 - Tarifni elementi prema periodu korišćenja električne energije

28.1. Prema dobu dana, tarifni elementi se utvrđuju kao:

- a) veći dnevni tarifni stavovi (VT);
- b) manji dnevni tarifni stavovi (MT).

28.2. Po većim dnevnim tarifnim stavovima obračunava se električna energija isporučena u vremenu od 07 do 23 sata, u periodu kada se koristi zimsko računanje vremena, odnosno u vremenu od 08 do 24 sata, u periodu kada se koristi ljetnje računanje vremena.

28.3. Po manjim dnevnim tarifnim stavovima obračunava se električna energija isporučena u vremenu od 23 do 07 sati narednog dana, u periodu kada se koristi zimsko računanje vremena, odnosno u vremenu od 00 do 08 sati narednog dana, u periodu kada se koristi ljetnje računanje vremena.

28.4. Po manjim dnevnim tarifnim stavovima obračunava se električna energija isporučena i nedjeljom (od 00 do 24 sata), pod uslovom da potrošač obezbijedi takvo mjerenje.

28.5. Uklopni satovi dvotarifnih brojila električne energije stalno su postavljeni po srednjeevropskom vremenu u zimskom periodu i pri prelasku na ljetnje računanje vremena ne pomjeraju se.

28.6. Odnos između tarifnih stavova za električnu energiju utrošenu u većoj i manjoj dnevnoj tarifi ne može biti veći od 3:1, a snabdijevač ga utvrđuje za pojedine kategorije potrošnje ili tarifne grupe, uz uvažavanje odnosa količina električne energije koje određena kategorija ili tarifna grupa potrošača preuzima u većoj i manjoj tarifi, na način da se utiče na uravnoteženje dijagrama potrošnje i sa najvećom vjerovatnoćom ostvari prihod za plaćanje proizvedene i na drugi način nabavljene energije.

+ **Vidi:**
čl. 44. **Privremene metodologije - 58/2010-44.**

POGLAVLJE V - UTVRĐIVANJE OBRAČUNSKIH ELEMENATA

Član 29 - Obračunski elementi

29.1. Za sve kategorije potrošača kod kojih se snaga mjeri obračunski elementi su:

- aktivna energija,
- aktivna snaga,
- prekomjerno preuzeta reaktivna energija,
- naknade za korišćenje mreža,
- naknade za gubitke u prenosnoj i distributivnoj mreži,
- stalne mjesečne naknade.

29.2. Za sve kategorije potrošača kod kojih se snaga ne mjeri obračunski elementi su:

- aktivna energija,
- naknade za korišćenje mreža,
- naknade za gubitke u prenosnoj i distributivnoj mreži,
- stalne mjesečne naknade.

29.3. Izuzetno od odredbi stava 29.2. ovog člana, za kategoriju ostala potrošnja" - potrošači kod kojih se snaga ne mjeri koji imaju ugrađene uređaje za mjerenje reaktivne energije, obračunski elementi su:

- aktivna energija,
- prekomjerno preuzeta reaktivna energija,
- naknade za korišćenje mreža,
- naknade za gubitke u prenosnoj i distributivnoj mreži,
- stalne mjesečne naknade.

+ **Vidi:**
čl. 16. **Pravilnika** - **6/2007-6.**
čl. 29. **Privremene metodologije** - **58/2010-10.**
čl. 30. **Privremene metodologije** - **58/2010-25.**
čl. 44. **Privremene metodologije - 58/2010-44.**

Član 30 - Aktivna energija

30.1. Preuzeta aktivna energija (kWh) utvrđuje se mjerenjem.

30.2. Međusobne obaveze po osnovu odstupanja u isporuci/preuzimanju električne energije, energetske subjekti i korisnici mreže će regulisati ugovorom.

+ **Vidi:**
čl. 29. **Privremene metodologije** - **58/2010-10.**
čl. 30. **Privremene metodologije** - **58/2010-25.**
čl. 44. **Privremene metodologije - 58/2010-44.**

Član 31 - Aktivna snaga

31.1. Kod potrošača kod kojih se snaga mjeri, obračunom aktivne snage obuhvataju se troškovi korišćenja prenosne mreže i troškovi korišćenja distributivne mreže.

31.2. Aktivna snaga (kWh) obračunava se na osnovu vršnog opterećenja utvrđenog u skladu sa članom 12 stav 16.

31.3. Maksimalnu snagu i međusobne obaveze po osnovu eventualnih odstupanja, energetske subjekti i korisnici mreža će regulisati ugovorom.

31.4. Ako kupac preuzima energiju na više mjesta, izmjerena snaga se obračunava posebno za svako mjesto isporuke.

31.5. Izuzetno od odredbi prethodnog stava, za svu isporučenu električnu energiju za potrebe električne vuče i za potrebe potrošača koji ima više objekata na jednoj građevinskoj lokaciji, obračunava se istovremeno vršno opterećenje bez obzira na broj mjesta isporuke, ukoliko je za to obezbijeđeno odgovarajuće mjerenje.

31.6. Ukoliko zbog radnji imaoca licence, kvara na postrojenjima potrošača prouzrokovanog višom silom ili kvara na postrojenjima isporučioaca, dođe do ograničenja u isporuci električne energije u trajanju dužem od 24 časa neprekidno, potrošaču koji ima odgovarajući mjerni uređaj, u tom mjesečnom obračunskom periodu, vršno opterećenje će se u vremenu trajanja tog ograničenja posebno utvrditi.

31.7. Pri utvrđivanju aktivne snage u slučajevima iz prethodnog stava ovog člana, vršno opterećenje postignuto u toku mjesečnog obračunskog perioda smanjiće se za razliku između tog vršnog opterećenja i vršnog opterećenja postignutog u toku ograničenja u tom periodu i to srazmjerno broju dana u kojima je isporuka električne energije bila ograničena.

31.8. Kod potrošača kod kojih se snaga ne mjeri, troškovi korišćenja prenosne mreže i distributivne mreže obračunavaju se srazmjerno potrošnji aktivne energije na način utvrđen ovim pravilnikom.

+ **Vidi:**
čl. 17. **Pravilnika** - **6/2007-6.**
čl. 29. **Privremene metodologije** - **58/2010-10.**
čl. 30. **Privremene metodologije** - **58/2010-25.**
čl. 44. **Privremene metodologije** - **58/2010-44.**

Član 32 - Prekomjerno preuzeta reaktivna energija

32.1. Prekomjerno preuzeta reaktivna energija predstavlja razliku između stvarno preuzete reaktivne energije i reaktivne energije koja odgovara faktoru snage $\cos \varphi = 0,95$.

32.2. Potrošač koji preuzima iz mreže veću reaktivnu energiju od one koja odgovara faktoru snage $\cos \varphi = 0,95$, dužan je da ugradi odgovarajuće uređaje za kompenzaciju reaktivne energije.

32.3. Prekomjerno preuzetu reaktivnu energiju potrošač plaća po tarifnim stavovima koji iznose 20% od tarifnih stavova za aktivnu energiju.

32.4. Potrošači koji energiju preuzimaju (troše) sa faktorom snage $\cos \varphi \geq 0,95$ ne plaćaju reaktivnu energiju.

32.5. Potrošaču koji je po nalogu operatora prenosne mreže isključivao svoje uređaje za kompenzaciju reaktivne energije, ne obračunava se prekomjerno preuzeta reaktivna energija za period dok su ti uređaji bili isključeni po nalogu.

+ **Vidi:**
čl. 29. **Privremene metodologije** - **58/2010-10.**
čl. 30. **Privremene metodologije** - **58/2010-25.**

Član 33 - Naknade za gubitke

33.1. Naknade za pokrivanje pripadajućih gubitaka u prenosnoj mreži i distributivnoj mreži obračunavaju se srazmjerno ostvarenoj potrošnji aktivne energije.

+ **Vidi:**
čl. 29. Privremene metodologije - 58/2010-10.
čl. 30. Privremene metodologije - 58/2010-25.

Član 34 - Stalne naknade

34.1. Stalne mjesečne naknade su:

- naknada za operatora prenosne mreže,
- naknada za operatora tržišta,
- naknada za snabdjevača.

+ **Vidi:**
čl. 29. Privremene metodologije - 58/2010-10.
čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 35 - Način obračuna prema mjestu predaje

35.1. Ako kupac preuzima električnu energiju na više mjesta predaje različitih naponskih nivoa, obračun se vrši odvojeno prema naponskim nivoima.

35.2. Ako se električna energija ne mjeri na mjestu predaje, već na naponu nižeg, višeg ili istog reda od napona predaje, izmjerena količina električne energije uvećana, odnosno smanjena za gubitke u vodovima i transformaciji, obračunava se prema tarifnim stavovima koji važe za napon mjesta predaje.

35.3. Obračun gubitaka iz prethodnog stava, utvrđuju se ugovorom.

+ **Vidi:**
čl. 29. Privremene metodologije - 58/2010-10.
čl. 30. Privremene metodologije - 58/2010-25.

Član 36 - Indirektni potrošač

36.1. Ako se preko mjernih uređaja jednog kupca, koji je priključen na visoki ili srednji napon, snabdijeva električnom energijom drugi kupac (indirektni potrošač), potrošnja električne energije kupca priključenog na visoki ili srednji napon, kod kojeg su smješteni mjerni uređaji, umanjuje se prilikom obračunavanja za količinu energije i snage koja je predana indirektnom potrošaču.

36.2. Odredbe iz prethodnog stava ovog člana primjenjuju se samo u izuzetnim slučajevima, kada ne postoje druge tehničke mogućnosti mjerenja potrošnje energije i snage potrošača.

+ **Vidi:**
čl. 29. Privremene metodologije - 58/2010-10.
čl. 30. Privremene metodologije - 58/2010-25.
čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 37 - Tarife za potrošače na naponskom nivou 0,4 kV

- brisan -

+
čl. 10. Pravilnika - 54/2009-55.

Vidi:

POGLAVLJE VI - Postupak utvrđivanja, odobravanja i izmjene dozvoljenog prihoda i naknada i tarifa

a) postupak utvrđivanja i odobravanja dozvoljenog prihoda

+
čl. 18. Pravilnika - 6/2007-6.

Vidi:

Član 38 - Podnošenje i evidentiranje zahtjeva

38.1. Zahtjev za odobravanje regulatornog prihoda imalac licence podnosi 4 mjeseca prije isteka roka važenja odobrenih cijena i tarifa.

38.2 Sva dokumenta koja Agencija zahtijeva, dostavljaju se kao kopije ovjerene od strane nadležnog organa ili kao originali na uvid, zajedno sa neovjerenim kopijama koje zadržava Agencija, na kojima se konstatuje da je kopija vjerna originalu.

38.3. U cilju ubrzanja postupka, sva dokumenta osim zahtjeva, mogu se dostaviti faksom ili elektronskim putem. U tom slučaju originali dokumenata se dostavljaju u roku od 3 dana.

+
čl. 18. Pravilnika - **6/2007-6.**
čl. 11. Pravilnika - **54/2009-55.**
čl. 29. Privremene metodologije - **58/2010-10.**
čl. 30. Privremene metodologije - **58/2010-25.**
čl. 44. Privremene metodologije - **58/2010-44.**

Vidi:

Član 39 - Sadržaj zahtjeva

39.1. Zahtjev za odobravanje regulatornog prihoda obavezno sadrži:

a) Detaljnu kalkulaciju regulatornog prihoda urađenu u skladu sa ovim pravilnikom;

b) Zahtijevani period primjene.

39.2. Uz zahtjev iz prethodnog stava, podnosilac zahtjeva je dužan da dostavi programe povećanja efikasnosti poslovanja, i to:

- Program smanjenja troškova poslovanja i
- Program smanjenja broja zaposlenih.

39.3. Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, podnosilac zahtjeva je dužan dostaviti Plan investicija za zahtijevani period primjene. Plan za svaku pojedinačnu investiciju sadrži tehnički opis, tehnoekonomsku analizu opravdanosti, finansijski plan i amortizacioni plan.

39.4. Uz zahtjev se prilaže i dokumentacija na osnovu koje je podnosilac zahtjeva izvršio kalkulaciju regulatornog prihoda, na način propisan članom 40 ovog pravilnika.

+
čl. 18. Pravilnika - **6/2007-6.**

Vidi:

<u>čl. 12.</u>	Pravilnika	-	54/2009-55.
<u>čl. 29.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-10.
<u>čl. 30.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-25.
<u>čl. 44.</u>	Privremene metodologije - 58/2010-44.		

Član 40 - Dokumenta koja se podnose uz zahtjev

40.1. Podnositelj zahtjeva popunjava i podnosi Agenciji "Opšti obrazac zahtjeva za odobranje regulatornog prihoda" zajedno sa propisanom dokumentacijom (Dodatak A).

40.2. Zavisno od djelatnosti za koju se traži odobranje regulatornog prihoda, pored dokumentacije navedene u stavu 1 ovog člana, podnosi se i "Posebni obrazac zahtjeva za odobranje regulatornog prihoda za...":

- a) Proizvodnju - Dodatak B;
- b) Prenos - Dodatak C;
- c) Operatora prenosne mreže - Dodatak D;
- d) Distribuciju i operatora distributivne mreže - Dodatak E;
- e) Operatora tržišta - Dodatak F;
- f) Snabdijevanje - Dodatak G.

40.3. Uz zahtjev se, pored finansijskih, dostavljaju i podaci o fizičkim pokazateljima proizvodnje i isporuke električne energije, kao i uslugama koje se pružaju potrošačima.

40.4. Fizičke veličine koje se koriste za obračun regulatornog prihoda zasnivaju se na ostvarenjima u godini koja prethodi godini u kojoj se podnosi zahtjev, procjeni ostvarenja za tekuću godinu, kao i planiranim pokazateljima za period za koji se traži odobranje regulatornog prihoda.

+			Vidi:
<u>čl. 18.</u>	Pravilnika	-	6/2007-6.
<u>čl. 29.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-10.
<u>čl. 30.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-25.
<u>čl. 44.</u>	Privremene metodologije - 58/2010-44.		

Član 41 - Razmatranje zahtjeva

41.1. Ukoliko zahtjev nije potpun i jasan, Agencija će najkasnije u roku od 14 dana od dana prijema obavijestiti podnosioca zahtjeva o nedostacima i zatražiti dopunu, izmjenu ili obrazloženje dostavljenog zahtjeva i dokumentacije. Podnositelj zahtjeva je dužan da nedostatke otkloni i potpun i jasan zahtjev dostavi u roku od 10 dana od dana prijema obavještenja.

41.2. Agencija na svojoj Web strani objavljuje obavještenje da je imalac licence podnio zahtjev za odobranje regulatornog prihoda, koji je nepotpun i nejasan, i da je shodno tome podnosiocu zahtjeva upućeno obavještenje u cilju otklanjanja nedostataka.

41.3. Ukoliko podnositelj zahtjeva ne otkloni nedostatke u roku iz stava 41.1. ovog člana, Agencija će zaključkom odbaciti zahtjev kao neuredan.

41.4. Nakon prijema potpunog i jasnog zahtjeva, Agencija u roku od 14 dana analizira dostavljene podatke i dokumentaciju i na svojoj Web strani objavljuje zahtjev sa odgovarajućim pojašnjenjima, ukoliko je to potrebno. Istovremeno, Agencija daje uputstvo o načinu davanja mišljenja i primjedbi na podnijeti zahtjev.

41.5. Mišljenja i primjedbe na zahtjev ima pravo da dostavi svako zainteresovano lice u roku od 7 dana od dana objavljivanja na Web strani Agencije.

41.6. Nakon izvršene analize dostavljenih mišljenja i primjedbi i na osnovu sagledavanja svakog pojedinačnog troška i ostalih poslovnih, vanrednih i vanposlovnih prihoda, direktor Agencije u roku od 14 dana od isteka roka iz prethodnog stava ovog člana, podnosi Odboru Agencije izvještaj sa predlogom za utvrđivanje i odobravanje dozvoljenog prihoda.

+ **Vidi:**
čl. 18. **Pravilnika** - **6/2007-6.**
čl. 29. **Privremene metodologije** - **58/2010-10.**
čl. 30. **Privremene metodologije** - **58/2010-25.**
čl. 44. **Privremene metodologije - 58/2010-44.**

Član 42 - Donošenje odluke po zahtjevu

42.1. Odbor Agencije donosi odluku po zahtjevu za odobravanje regulatornog prihoda najkasnije u roku od 10 dana po isteku roka iz člana 41, stav 41.6.

42.2. Sjednica Odbora Agencije na kojoj se zahtjev razmatra otvorena je za podnosioca zahtjeva. Podnosilac zahtjeva se informiše o datumu održavanja sjednice najkasnije 5 dana prije održavanja iste. Podnosilac zahtjeva može zatražiti pomjeranje termina održavanja sjednice, o čemu odlučuje predsjedavajući Odbora Agencije.

42.3. Na osnovu izvještaja iz člana 41, stav 41.6. i izloženih stavova podnosioca zahtjeva, Odbor Agencije donosi odluku o odobravanju regulatorno dozvoljenog prihoda u utvrđenom iznosu, koji će se transponovati u naknade i tarife.

42.4. Odluka iz stava 42.3 ovoga člana donijeta po zahtjevu za odobravanje regulatornog prihoda je upravni akt Agencije koji se dostavlja podnosiocu zahtjeva zajedno sa uputstvom o pravnom sredstvu, najkasnije u roku od 5 dana od dana donošenja.

+ **Vidi:**
čl. 18. **Pravilnika** - **6/2007-6.**
čl. 29. **Privremene metodologije** - **58/2010-10.**
čl. 30. **Privremene metodologije** - **58/2010-25.**
čl. 44. **Privremene metodologije - 58/2010-44.**

Član 42a - Donošenje odluke u slučaju nepodnošenja ili odbacivanja zahtjeva

42a.1. Ukoliko imalac licence blagovremeno ne podnese zahtjev za odobravanje regulatornog prihoda za naredni period ili ukoliko Agencija odbaci zahtjev u skladu sa članom 41, stav 41.3. ovog pravilnika, Odbor Agencije će posebnom odlukom utvrditi tabele sa cijenama koje će se primjenjivati od momenta isteka roka primjene tabele sa cijenama koje su na snazi.

42a.2. U postupku donošenja odluke u skladu sa stavom 42a.1., Agencija će odluku donijeti na osnovu raspoložive dokumentacije i podataka sa kojima raspolaže.

+ **Vidi:**
čl. 19. **Pravilnika** - **6/2007-6.**
čl. 13. **Pravilnika** - **54/2009-55.**
čl. 29. **Privremene metodologije** - **58/2010-10.**

čl. 30. Privremene metodologije - 58/2010-25.
čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

b) Postupak odobravanja ili utvrđivanja tabela sa cijenama

⁺ **Vidi:**
čl. 20. Pravilnika - 6/2007-6.

Član 42b - Podnošenje, evidentiranje i sadržaj zahtjeva

42b.1. Energetski subjekat koji obavlja djelatnost snabdijevanja električnom energijom dužan je da, najkasnije u roku od 5 dana od dana prijema odluke o odobravanju regulatorno dozvoljenog prihoda u utvrđenom iznosu, koji će se transponovati u naknade i tarife, dostavi Agenciji zahtjev za odobravanje tabela sa cijenama.

42b.2. Podnošenje i evidentiranje zahtjeva, uz koji se dostavljaju tabele sa cijenama, vrši se na način kako je propisano u članu 38 stav 38.1. ovog pravilnika.

42b.3. Tabele sa cijenama obavezno sadrže: iznose naknada sa iskazanim cijenama za proizvedenu ili na drugi način nabavljenu električnu energiju, za korišćenje prenosne i distributivne mreže i pružanje usluga, odnosno predlog tabela sa iskazanim tarifnim elementima i tarifnim stavovima, kao i uslove primjene tarifa prema kategoriji potrošnje, tarifnim grupama, periodu korišćenja, periodičnost očitavanja brojila i izdavanja računa.

⁺ **Vidi:**
čl. 20. Pravilnika - 6/2007-6.
čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 42c - Razmatranje zahtjeva

42c.1. Ukoliko se nakon izvršene analize ocijeni da su u tabelama sa cijenama predložene naknade i tarife pravedne, opravdane i prikladne, direktor Agencije u roku od 5 dana od dana prijema zahtjeva, podnosi Odboru Agencije izvještaj sa predlogom da se tabele sa cijenama odobre.

42c.2. Ukoliko se nakon izvršene analize ocijeni da predložene naknade i tarife nijesu pravedne, opravdane ili su neprikladne, direktor Agencije u roku od 5 dana od dana prijema zahtjeva podnosi Odboru Agencije izvještaj sa predlogom da se tabele sa cijenama vrte podnosiocu zahtjeva radi izmjene.

42c.3. Ukoliko Odbor Agencije ocijeni da je potrebno izvršiti izmjenu tabela sa cijenama, o tome će u roku od 3 dana obavijestiti podnosioca zahtjeva, sa precizno naznačenim izmjenama koje treba izvršiti.

42c.4. Podnosilac zahtjeva je dužan da u roku od 5 dana od dana prijema obavještenja iz prethodnog stava, Agenciji dostavi izmijenjene tabele sa cijenama.

42c.5. Ukoliko podnosilac zahtjeva u roku iz stava 42c.4. ovog člana ne dostavi izmijenjene tabele sa cijenama, ili ukoliko dostavi tabele sa cijenama koje nijesu korigovane u skladu sa preporukom Agencije, Agencija će odbiti zahtjev za odobravanje tabela sa cijenama.

⁺ **Vidi:**
čl. 20. Pravilnika - 6/2007-6.
čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 42d - Donošenje odluke o odobravanju tabela sa cijenama

42d.1. Odbor Agencije donosi odluku o odobravanju tabela sa cijenama najkasnije u roku od 5 dana po isteku roka iz stava 42c.1. prethodnog člana.

42d.2. Ukoliko zahtjev za odobravanje tabela sa cijenama bude odbijen, Odbor Agencije će, u roku od 5 dana od dana odbijanja zahtjeva za odobravanje tabela sa cijenama, posebnom odlukom utvrditi tabele sa cijenama koje će se primjenjivati od momenta isteka roka primjene tabela sa cijenama koje su na snazi.

42d.3. Odluka po zahtjevu za odobravanje tabela sa cijenama je upravni akt Agencije, koji se dostavlja podnosiocu zahtjeva zajedno sa uputstvom o pravnom sredstvu, najkasnije u roku od 5 dana od dana donošenja.

42d.4. Odluka o odobravanju ili utvrđivanju tabela sa cijenama objavljuje se u Službenom listu Crne Gore i na Web strani Agencije.

+ **Vidi:**
čl. 20. **Pravilnika** - **6/2007-6.**
čl. 14. **Pravilnika** - **54/2009-55.**
čl. 44. **Privremene metodologije - 58/2010-44.**

Član 43 - Postupak za izmjenu tarifa u periodu važenja

43.1. U slučajevima iz člana 20, st. 20.2. i 20.3. ovog pravilnika, imalac licence podnosi zahtjev za izmjenu tarifa.

43.2. Uz zahtjev iz prethodnog stava, dostavlja se sva relevantna dokumentacija na osnovu koje se može utvrditi opravdanost povećanja, odnosno smanjenja tarifa.

43.3. Sjednica Odbora Agencije, na kojoj se razmatra zahtjev otvorena je za podnosioca zahtjeva, o čemu ga Agencija obavještava najmanje 5 dana prije održavanja iste.

43.4. Odluku o izmjeni tarifa Odbor Agencije donosi najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva. Odluka o izmjeni tarifa je upravni akt Agencije koji se dostavlja podnosiocu zahtjeva zajedno sa uputstvom o pravnom sredstvu, najkasnije u roku od 5 dana od dana donošenja. Odluka se objavljuje u Službenom listu Crne Gore i na Web strani Agencije.

43.5. Ukoliko Agencija sama pokrene postupak za izmjenu tarifa, u skladu sa članom 20 stav 20.4. ovog pravilnika, o tome obavještava imaoca licence.

43.6. Odluku o smanjenju tarifa Odbor Agencije donosi u roku od 30 dana od dana obavještavanja imaoca licence o pokretanju postupka. Odluka o smanjenju tarifa je upravni akt Agencije koji se dostavlja podnosiocu zahtjeva zajedno sa uputstvom o pravnom sredstvu, najkasnije u roku od 5 dana od dana donošenja. Odluka se objavljuje u Službenom listu Crne Gore i na Web strani Agencije.

43.7. Postupak izmjene tarifa u periodu važenja, u skladu sa članom 20 ovog pravilnika, podrazumijeva i izmjenu dozvoljenog prihoda ukoliko promjena tarifa to zahtijeva.

+ **Vidi:**
čl. 15. **Pravilnika** - **54/2009-55.**
čl. 44. **Privremene metodologije** - **58/2010-44.**
čl. 11. **Pravila - 62/2010-39.**

Član 43a

U svim slučajevima odobravanja regulatornog prihoda i tarifa Agencija ima pravo, sve do donošenja konačne odluke, da od energetskeg subjekta zahtijeva dostavljanje ažurirane dokumentacije koja se dostavlja uz zahtjev i dodatne dokumentacije mimo one propisane čl. 39 i 40 ovog pravilnika, ukoliko je to

značajno	za	donošenje	odluke.
+			Vidi:
<u>čl. 16.</u>	Pravilnika	-	54/2009-55.
<u>čl. 44.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-44.
<u>čl. 11. Pravila - 62/2010-39.</u>			

Član 44 - Shodna primjena Zakona

44.1. Na postupak odobravanja i izmjene regulatornog prihoda i tarifa, propisan ovim pravilnikom, shodno se primjenjuju odredbe Zakona o opštem upravnom postupku.

+			Vidi:
<u>čl. 29.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-10.
<u>čl. 30.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-25.
<u>čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.</u>			

POGLAVLJE VII - JAVNOST POSTUPKA

Član 45 - Transparentnost

45.1. Realizaciju Zakonom utvrđenog principa da cijene budu utvrđene na transparentan način, Agencija obezbjeđuje:

- Objavljivanjem na Web strani Agencije ključnih elemenata zahtjeva za odobrenje naknada i tarifa, sa uputstvom za davanje mišljenja i primjedbi;
- Objavljivanjem Odluke o odobravanju naknada, tarifa i tabele sa cijenama, u Službenom listu Crne Gore i na Web strani Agencije;
- Objavljivanjem ovog pravilnika u "Službenom listu Crne Gore".

+			Vidi:
<u>čl. 2.</u>	i 17. Pravilnika	-	54/2009-55.
<u>čl. 29.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-10.
<u>čl. 30.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-25.
<u>čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.</u>			

POGLAVLJE VIII - PRELAZNE ODREDBE

+		Vidi:
<u>čl. 18. Pravilnika - 54/2009-55.</u>		

Član 46 - Efikasnost i unakrsno subvencioniranje

46.1. Na osnovu podataka koje uz zahtjev dostave energetske subjekti, kao i revizije koju u vezi sa tim sprovede, Agencija će odobriti regulatorni prihod za svaku licenciranu djelatnost, imajući pri tom u vidu potrebu poboljšanja indikatora efikasnosti, i okončanja unakrsnog subvencioniranja, i to:

- povećanje stepena naplate fakturisane realizacije iz godišnjeg regulatornog perioda;
- povećanje stepena naplate zaostalih potraživanja po osnovu fakturisane realizacije u godinama koje su prethodile odnosnom godišnjem regulatornom periodu;

c) smanjenje stepena gubitaka električne energije u distribuciji električne energije;

d) ukidanje unakrsnog subvencioniranja grupa tarifnih kupaca kategorije potrošnje niski napon 0,4 kV.

46.2. Utvrđuju se indikatori poboljšana efikasnosti, za godišnji regulatorni period 01.01.-31.12.2010. godine i naredne godine, i to:

a) Stepennaplate fakturisanerealizacije: 94% u 2010., 96% u 2011., 98% u 2012., i 99% u 2013. godini, računat kao odnos naplaćene i fakturisanerealizacije za isporuke u odnosnoj godini.

b) Smanjenje gubitaka električne energije u distribuciji do: 18% u 2010., 15% u 2011., 14% u 2012. i 12% u 2013. godini.

46.3. Utvrđeni indikatori poboljšanja efikasnosti iz stava 46.2. ovog člana moraju biti ostvareni i u slučaju da Agencija utvrdi regulatorni period na više godina.

46.4. Imalac licence za snabdijevanje je dužan da do 30.06.2010. godine dostavi Agenciji na uvid inovirani petogodišnji Plan naplate zaostalih potraživanja po osnovu fakturisanerealizacije potrošačima električne energije u godinama koje su prethodile regulatornom periodu za 2010. godinu.

46.5. Imaoci licenci su dužni da do 30.06.2010. godine dostave Agenciji na uvid inovirani petogodišnji Program usklađivanja troškova poslovanja na koje mogu uticati sa najboljom evropskom praksom.

46.6. Unakrsno subvencioniranje grupa tarifnih kupaca kategorije potrošnje niski napon 0,4 kV, koje nije potpuno ukinuto u proteklom periodu regulacije primjenom tarifa na osnovu metodologije iz ovog pravilnika, biće potpuno ukinuto na sljedeći način:

a) U tabeli sa cijenama za regulatorni period za 2010. godinu, kao i za svaki naredni regulatorni period, regulisane tarife za korišćenje prenosne mreže, tarife za gubitke električne energije u prenosnoj mreži, tarife za korišćenje distributivne mreže i tarife za gubitke električne energije u distributivnoj mreži moraju odražavati troškove koje energetskim subjektima pričinjavaju grupe tarifnih kupaca, odnosno ne smiju imati za posljedicu unakrsno subvencioniranje;

b) Dio unakrsnog subvencioniranja nastalog zbog različitih cijena energije za grupe tarifnih kupaca na naponskom nivou 0,4 kV primjenom odredbi člana 37 koji je prestao da važi u postupku izmjena i dopuna ovog pravilnika, biće ukinut prilikom odobravanja tabela sa cijenama za 2010. godinu.

c) U tabeli sa cijenama za regulatorni period za 2011. godinu, kao i za svaki naredni regulatorni period, regulisane tarife za električnu energiju i mjesečne naknade za snabdijevanje moraju odražavati troškove koje energetskim subjektima pričinjavaju grupe tarifnih kupaca, odnosno ne smiju imati za posljedicu unakrsno subvencioniranje.

46.7. Plan i Program iz st. 46.4. i 46.5. ovog člana Agencija će objaviti na svojoj internet strani.

46.8. Odredbe st. 46.2. i 46.6. ovog člana, Agencija će primijeniti i u slučaju primjene odredbi člana 20, stav 20. 5. i člana 42a, stava 42 a.1. ovog pravilnika.

+ **Vidi:**
čl. 2. **Pravilnika** - **42/2007-25.**
čl. 18. **Pravilnika** - **54/2009-55.**
čl. 44. **Privremene metodologije** - **58/2010-44.**

Član 47 - Program smanjenja gubitaka

- brisan -

+ **čl. 3. Pravidnika - 42/2007-25.** **Vidi:**
čl. 19. Pravidnika - 54/2009-55.

Član 48 - Ranije stečeno pravo

48.1. Izuzetno od odredbi člana 23 ovog pravilnika, do potpunog ukidanja unakrsnog subvencioniranja grupa tarifnih kupaca kategorije potrošnje niski napon 0,4 kV, u skladu sa članom 46 ovog pravilnika, a u cilju obezbjeđenja korišćenja prava stečenog po ranijim propisima, pod kategorijom potrošnje domaćinstva smatraće se i potrošnja električne energije ostvarena u dječjim vrtićima, domovima radnika i samačkim hotelima, domovima i internatima za smještaj djece, domovima učenika, studenata i hendikepiranih osoba, domovima za prihvata starih osoba i penzionera, prostorijama objekata vjerskih obreda i drugih vjerskih objekata i kuhinjama Crvenog krsta, kao i potrošnja za pogon elektromotora u poljoprivrednim domaćinstvima, pojedinačne nazivne snage do 3,0 kW, odnosno ukupne snage do 9,0 kW (cirkularne testere, mlinovi, čekićari, pumpe, prese za cijedenje ulja i sl.).

+ **čl. 20. Pravidnika - 54/2009-55.** **Vidi:**
čl. 29. Privremene metodologije - 58/2010-10.
čl. 30. Privremene metodologije - 58/2010-25.
čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

POGLAVLJE IX - ZAVRŠNE ODREDBE

Član 49 - Prilozi

49.1. Obrasci uz zahtjev za odobrenje regulatornog prihoda i tarifa (dodaci A - G) objaviće se na Web strani Agencije i dostaviti budućim podnosiocima zahtjeva u pisanoj ili elektronskoj formi.

+ **čl. 29. Privremene metodologije - 58/2010-10.** **Vidi:**
čl. 30. Privremene metodologije - 58/2010-25.
čl. 44. Privremene metodologije - 58/2010-44.

Član 49.a - Prestanak važnosti i dalja primjena

49.a.1. Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Tarifni sistem za prodaju električne energije ("Sl. list RCG", br. 1/92, 19/93, 46/93 i 25/95).

49.a.2. Do odobravanja naknada i tarifa u skladu sa ovim pravilnikom "Elektroprivreda Crne Gore" AD Nikšić će u prodaji električne energije tarifnim potrošačima primjenjivati Odluku o tarifnim stavovima za prodaju električne energije na prenosnoj i distributivnoj mreži Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić ("Sl. list RCG", broj 27/03), osim riječi "u skladu sa Tarifnim sistemom za prodaju električne energije" u stavu 1. člana 1. Odluke i član 3. i član 4. Odluke.

+ **Vidi:**

<u>čl. 1.</u>	Pravilnika	-	50/2005-1.
<u>čl. 29.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-10.
<u>čl. 30.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-25.
<u>čl. 44.</u> Privremene metodologije - 58/2010-44.			

Član 50 - Stupanje na snagu

50.1. Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

			Vidi:
+			
<u>čl. 2.</u>	Pravilnika	-	54/2009-55.
<u>čl. 29.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-10.
<u>čl. 30.</u>	Privremene metodologije	-	58/2010-25.
<u>čl. 44.</u> Privremene metodologije - 58/2010-44.			

OSNOVNI TEKST

Na osnovu člana 12, stav (2) i člana 18 Zakona o energetici ("Službeni list RCG", br. 39/03) i člana 24, stav (1), tačka 13) Statuta Regulatorne agencije za energetiku ("Službeni list RCG", br. 31/04), Odbor Agencije, na sjednici od 26. jula 2005. godine, donio je

Pravilnik o tarifama za električnu energiju

*Pravilnik je objavljen u "Službenom listu RCG",
br. 47/2005 od 5.8.2005. godine.*

POGLAVLJE I - OPŠTE ODREDBE

Član 1 - Predmet uređivanja

1.1. Pravilnikom o tarifama za električnu energiju (u daljem tekstu: Pravilnik) uređuje se način utvrđivanja naknada elektroenergetskim subjektima za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti i način utvrđivanja tarifa za kupoprodaju električne energije koja se isporučuje, kao i usluga koje u vezi sa tom isporukom potrošačima/kupcima obezbjeđuju elektroenergetski subjekti u skladu sa Zakonom o energetici (u daljem tekstu: Zakon), a naročito:

- struktura naknada po djelatnostima uključujući utvrđivanje jediničnih cijena za električnu energiju i usluge;
- metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda elektroenergetskog subjekta na osnovu odobrenih opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i odobrenog povrata na investicije;
- kategorizacija potrošnje prema naponskom nivou priključenja kupaca na mrežu, uključujući podjelu kupaca koji su priključeni na niskonaponsku mrežu i uslovi i postupak za promjenu kategorije;

- d) utvrđivanje tarifnih elemenata i tarifnih stavova prema mjestu isporuke i mjestu mjerenja, kategoriji potrošača, danu u sedmici i dobu dana na osnovu kojih se vrši obračun isporučene električne energije i pruženih usluga potrošačima;
- e) postupak odobravanja i izmjene naknada izmjenom dozvoljenog regulatornog prihoda i tarifa;
- f) javnost postupka.

Član 2 - Obim primjene

2.1. Ovaj pravilnik se primjenjuje na imaoce licenci za:

- a) Proizvodnju električne energije;
- b) Prenos električne energije;
- c) Operatora prenosne mreže;
- d) Distribuciju električne energije i operatora distributivne mreže;
- e) Operatora tržišta električne energije;
- f) Snabdijevanje električnom energijom.

2.2. Ovaj pravilnik se primjenjuje na sve kupce električne energije i korisnike usluga imalaca licenci iz prethodnog stava, uključujući i njihove međusobne transakcije.

2.3. Odredbe ovog pravilnika neće se primjenjivati na:

- a) utvrđivanje cijena za električnu energiju proizvedenu u elektranama snage do 10 MW, shodno članu 32, stav (5) Zakona;
- b) utvrđivanje naknade za prekogranični promet električne energije.

2.4. Kada Agencija donese odluku o otvaranju konkurentnog tržišta, u potpunosti ili u jednom njegovom dijelu, u djelatnostima proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom, imaoци licenci za obavljanje tih djelatnosti će određivati i primjenjivati svoje tarife u skladu sa tom odlukom.

Član 3 - Ciljevi

3.1. Ciljevi ovog pravilnika su da:

- a) definiše opravdane troškove i metodologiju utvrđivanja naknada i tarifne strukture, čija će primjena obezbijediti imaoциma licenci pokrivanje troškova njihovih usluga, ostvarenje razumnog povrata na investicije i voditi ka smanjivanju, odnosno potpunom ukidanju unakrsnog subvencioniranja;
- b) utvrdi strukturu i obim podataka koje su podnosioci zahtjeva za odobravanje naknada i tarifa obavezni da uz zahtjev dostave Agenciji;
- c) utvrdi sistem klasifikacije potrošača u tarifne grupe po naponskim nivoima, vrsti potrošača, prema namjeni potrošnje i periodu isporuke električne energije, kao i uslove za promjenu tarifne grupe da bi se u najvećoj mjeri smanjile razlike u tretmanu sličnih potrošača;
- d) utvrdi postupak podnošenja zahtjeva za odobravanje naknada i tarifa, razmatranja i odlučivanja po zahtjevu, postupak izmjene tarifa na inicijativu Agencije, kao i javnost ovog postupka;
- e) utvrdi uslove i rokove za smanjivanje ili potpuno ukidanje unakrsnog subvencioniranja, odnosno omogućiti utvrđivanje tarifnog puta, za primjenu nove tarifne strukture i relativnih odnosa tarifnih stavova.

Član 4 - Principi i načela

4.1. Naknade i tarife se određuju na način koji uvažava sljedeće principe:

- a) zasnovanost na opravdanim troškovima poslovanja, pogona, održavanja, zamjene, izgradnje ili rekonstrukcije objekata, postrojenja i mreže, zaštite životne sredine, uključujući i povrat na investicije;
- b) nepristrasnost i objektivnost;
- c) podsticanje efikasnosti elektroenergetskih subjekata za proizvodnju, prenos, distribuciju i snabdijevanje električnom energijom;
- d) promovisanje načela transparentnog, regulisanog i nediskriminatornog pristupa treće strane korišćenju prenosne i distributivne mreže, odvojenim utvrđivanjem tarifa za korišćenje prenosne i distributivne mreže, uz uslov da za istu kategoriju potrošnje tarife za korišćenje mreže budu jednake na teritoriji Republike Crne Gore;
- e) podsticanje mehanizama za poboljšanje energetske efikasnosti i upravljanja potrošnjom;
- f) utvrđivanje i iskazivanje naknada i tarifa odvojeno za električnu energiju (proizvedena, na drugi način obezbijedena i potrošena električna energija, gubici u prenosu i gubici u distribuciji električne energije) i za korišćenje pojedinih mreža i/ili usluga sistema;
- g) stvaranje stabilnih odnosa na tržištu električne energije i stabilnih uslova za investitore;
- h) podsticanje razvoja proizvodnje koja će biti prihvatljiva na tržištu, kao i prenosne i distributivne mreže tako da se nivo kvaliteta isporuke stalno održava ili povećava;
- i) kreiranje stabilnih i jednakih uslova za investitore;
- j) principi plitke naknade za priključivanje na prenosnu i distributivnu mrežu za standardne priključke;
- k) princip omogućavanja trećim licima investiranje u izgradnju potrebne infrastrukture u prenosnoj ili distributivnoj mreži za nestandardne priključke u slučajevima kada operatori mreža, zbog nedostatka kapaciteta, ne mogu odobriti priključenje.

Član 5 - Definicije

5.1. Ukoliko kontekst ne nalaže drugačije, pozivanje na bilo koji zakon ili drugi propis u ovom pravilniku, podrazumijeva i sve njihove izmjene i dopune.

5.2. Ukoliko kontekst ne nalaže drugačije, svi pojmovi definisani u Zakonu ili licencama za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti imaju isto značenje i u ovom pravilniku.

5.3. Pojmovi upotrijebljeni u ovom pravilniku, osim ukoliko kontekst ne nalaže drugačije, tumačiće se u skladu sa sljedećim definicijama:

Brojilo	Uređaj koji mjeri električnu energiju sa tokom ka ili od mreže i na direktan ili indirektan način omogućava očitavanje. U izuzetnim slučajevima zbirno brojilo (set uređaja koji sadrži zbirnu jedinicu za očitavanje više brojila) može da se smatra brojilom.
Period očitavanja	Period između dva uzastopna očitavanja brojila
Obračunski period	Period za koji se vrši obračun
Visoki napon (VN)	Napon 110 kV i viši

Srednji napon (SN)	Naponi viši od 1 kV i niži od 110 kV
Niski napon (NN)	Naponi 1 kV i niži
Ugovorena snaga	Snaga definisana ugovorom o priključenju, ugovorom korišćenju mreže, ugovorom o nabavci energije ili podešena na limitatoru
Mjesto isporuke	Mjesto na mreži na kojem se energija isporučuje, definisano ugovorom o priključenju, ugovorom o korišćenju mreže ili ugovorom o nabavci energije
Naknada	Novčani iznos koji imalac licence dobija za proizvedenu ili na drugi način obezbijedenu električnu energiju i/ili izvršenu uslugu, u skladu sa Zakonom na način uređen ovim pravilnikom
Cijena	Novčani iznos po jedinici mjere bilo koje komponente naknade za proizvedenu ili na drugi način obezbijedenu električnu energiju i/ili izvršenu uslugu
Tarifa	Specifikacija koja utvrđuje obuhvaćene elemente i način obračuna iznosa koje potrošač/kupac koji se snabdijeva električnom energijom i/ili koristi usluge elektroenergetskih djelatnosti po regulisanom tarifnom sistemu, plaća direktno ili preko snabdjevača
Kategorija potrošača	Grupa potrošača kojima se isporučuje energija ili pružaju usluge na isti ili sličan način
Tarifna grupa	Potrošači u okviru iste kategorije kojima se isporučuje električna energija ili pružaju elektroenergetske usluge na isti ili sličan način i za koje važe isti tarifni stavovi
Prekogranični tok	Fizički tok električne energije u prenosnoj mreži neke zemlje koji nastaje kao rezultat aktivnosti proizvođača i/ili potrošača izvan te zemlje na njenu prenosnu mrežu
Plaćanja/naknade po osnovu CBT ugovora	Plaćanja/naknade koje vrši/prima Operator prenosa kao obavezu iz međunarodnih ugovora za prekogranične tokove električne energije
Princip plitke naknade za priključivanje na mrežu	Princip određivanja naknade za priključivanje korisnika na mrežu tako da pokriva samo direktne troškove izvođenja priključka, dok se troškovi povećanja kapaciteta mreže nadoknađuju kroz tarifu za korišćenje mreže
Limitator	Uređaj kojim se ograničava snaga potrošača, a koji se nalazi neposredno uz brojilo sa strane mreže
Regulatorna imovina	Imovina energetskog subjekta u funkciji obavljanja licencirane djelatnosti
Tarifni put	Period u kojem će se, u skladu sa odredbama ovog pravilnika, obezbijediti tranzicija sa zatečenih tarifnih

	odnosa na one koji potpuno odražavaju troškove koje sistemu pričinjava svaka od kategorija ili tarifnih grupa potrošača.
Sistemske usluge	Sve usluge koje operator prenosne mreže pruža u cilju sprječavanja, skraćivanja trajanja i otklanjanja prekida i poremećaja u radu sistema, odnosno u cilju obezbjeđenja sigurnog, stabilnog i urednog funkcionisanja elektro-energetskog sistema.
Pomoćne usluge	Sve usluge koje obezbjeđuju elektroenergetski subjekti - davaoci pomoćnih usluga, na zahtjev operatora prenosne mreže, u okviru pružanja sistemskih usluga. Pomoćne usluge su: regulacija frekvencije i snage razmjene, regulacija napona, proizvodnja reaktivne energije, obrtna rezerva, uspostavljanje elektroenergetskog sistema nakon totalnog raspada itd.

POGLAVLJE II - REGULATORNO DOZVOLJENI PRIHOD, OBRAČUN TROŠKOVA I NAKNADA

Član 6 - Struktura naknada i cijene

6.1. Naknada za proizvedenu električnu energiju na pragu elektrane sadrži samo komponentu koja se odnosi na aktivnu energiju i izražava se u €/kWh.

6.2. Naknada za korišćenje prenosne mreže sastoji se od:

a) komponente koja se odnosi na gubitke električne energije u prenosnoj mreži, sa cijenom koja se izražava u €s po kWh prenesene energije (€/kWh);

b) komponente koja se odnosi na korišćenje prenosnog kapaciteta, sa cijenom koja se izražava u eurima po kilovatu (€/kW).

6.3. Naknada troškova upravljanja i nadzora nad radom elektroenergetskog sistema odnosi se na obezbjeđenje sistemskih i pomoćnih usluga, ne uključujući trošak samih usluga, i izražava u €/mjesec.

6.4. Naknada za korišćenje distributivne mreže, upravljanje potrošnjom i nadzor nad radom distributivnog sistema sastoji se od:

a) komponente koja se odnosi na gubitke električne energije u distributivnoj mreži, sa cijenom koja se izražava u €/kWh;

b) komponente koja se odnosi na korišćenje distributivnog kapaciteta, sa cijenom izraženom u eurima po kilovatu (€/kW).

6.5. Naknada za usluge organizovanja rada tržišta izražava se u €/mjesec.

6.6. Naknada za usluge snabdijevanja izražava se u €/mjesec.

6.7. Tarife ne sadrže porez na dodatu vrijednost koji se obračunava prema posebnom zakonu.

Član 7 - Regulatorno dozvoljeni prihod

7.1. Regulatorno dozvoljeni prihod (u daljem tekstu: dozvoljeni prihod) je ukupni godišnji prihod od licencirane djelatnosti podnosioca zahtjeva, kojeg Agencija odobrava na osnovu revizije opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev za odobravanje

naknada i tarifa, uz primjenu odgovarajuće korekcije po osnovu realizacije regulatornog prihoda za prethodni regulatorni period.

7.2. Zahtjev za promjenu naknade i tarife sadrži i uporedni pregled odobrenih i ostvarenih troškova u strukturi dozvoljenog prihoda za prethodni regulatorni period. Za svaku stavku čiji se ostvareni iznos razlikuje od odobrenog iznosa za prethodni regulatorni period, podnosilac zahtjeva je dužan dati detaljno obrazloženje. Zavisno od opravdanosti razloga za nastanak svake pojedinačne razlike, Agencija će utvrditi stepen korekcije, koji će uzeti u obzir pri odobravanju dozvoljenog prihoda.

7.3. Imalac licence je obavezan da odredi kalkulativne regulatorne prihode za svaku godinu za koju podnosi zahtjev i predloži cijene prema strukturi iz člana 6 ovog pravilnika.

Član 8 - Opravdani troškovi poslovanja

8.1. Pod opravdanim troškovima poslovanja smatraju se tehnoekonomski prihvatljivi troškovi poslovanja, prikazani u skladu sa poslovnim knjigama imaoa licence za finansijsku godinu koja neposredno prethodi godini u kojoj se zahtjev podnosi, kao i planski podaci bazirani na programima povećanja efikasnosti poslovanja za tekuću godinu i za period za koji se zahtjev podnosi.

8.2. Opravdani troškovi poslovanja se prikazuju na osnovu odgovarajuće računovodstvene dokumentacije koju imalac licence vodi u skladu sa važećim propisima u Crnoj Gori i na način koji omogućava strukturno razdvajanje varijabilnih i fiksnih troškova, kao i troškova koji se mogu kontrolisati i onih koji se mogu ograničeno kontrolisati i to po mjestima nastanka troška, u skladu sa ovim pravilnikom.

8.3. Pod troškovima koji se mogu ograničeno kontrolisati smatraju se:

a) *Kod proizvođača* - troškovi nabavke uglja, u skladu sa cijenom koju utvrđuje Agencija i troškovi kupovine električne energije i korišćenja usluga prenosnog i distributivnog sistema prilikom nabavke energije za sopstvenu potrošnju elektrana;

b) *Kod operatora prenosa i operatora distribucije* - troškovi koji se odnose na nabavku energije potrebne za pokriće gubitaka u mreži i troškovi koji se odnose na pomoćne usluge;

c) *Kod snabdjevača* - troškovi uvoza električne energije u skladu sa zaključenim ugovorima i

d) *U svim licenciranim djelatnostima* - troškovi koji se odnose na poreze, takse i naknade nastale na osnovu važećih propisa, kao i troškovi koji proizilaze iz međunarodnih ugovora.

Član 9 - Obračun iznosa amortizacije

9.1. Trošak amortizacije (A) u periodu za koji se odobrava dozvoljeni prihod utvrđuje se na osnovu realne procjene vrijednosti regulatorne imovine, njenog korisnog vijeka trajanja i izbora najprikladnijeg metoda amortizacije.

9.2. Zahtjev za promjenu naknade i tarife sadrži i plan investicija za traženi period važenja tarifa. Planovi investicija koje predlažu operator prenosa i operator distribucije moraju biti usklađeni sa odgovarajućim odredbama Kodeksa mreže i Distributivnog kodeksa. Plan za svaku pojedinačnu investiciju sadrži tehnički opis, tehnoekonomsku analizu opravdanosti, finansijski plan i amortizacioni plan.

9.3. Pod vrijednošću regulatorne imovine se smatra imovina koja je uzeta u obzir prilikom prethodnog odobravanja tarifa, kao i imovina nastala u skladu sa

planom investicija za prethodni period kojeg je odobrila Agencija. U vrijednost regulatorne imovine može ući i imovina koja je nastala mimo odobrenog plana investicija, uz prethodnu saglasnost Agencije.

9.4. U okviru odobrenog perioda amortizacija se ne mijenja.

9.5. Trošak amortizacije odobrava Agencija.

Član 10 - Obračun povrata na investicije

10.1. Godišnji povrat na neto iznos investicija, koji u zahtjevu za periodično razmatranje cijena energetski subjekti dostavljaju Agenciji, u skladu sa članom 18 stav 1 Zakona, podnosilac zahtjeva predlaže na osnovu vrijednosti njegove regulatorne imovine, uzimajući u obzir stopu ponderisanog prosjeka troška kapitala.

10.2. Prilikom odobravanja povrata na investicije Agencija će na odgovarajući način uzimati u obzir dostignutu efikasnost u poslovanju energetskih subjekata.

Član 11 - Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaocu licence za proizvodnju

11.1. Dozvoljeni prihod proizvođača električne energije Agencija odobrava nakon što izvrši reviziju ukupnih opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev.

11.2. Opravdani troškovi poslovanja (T_o) se obračunavaju prema obrascu:

$$T_o = T_z + T_d + T_g + T_{rd} + T_u + T_{zs} + T_b + T_p + T_{pu} + T_r - P_{pu}$$

gdje je:

T_z - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u periodu za koji se podnosi zahtjev i jednak je:

$$T_z = T_{z(t-1)} + T_{z(t-1)} \times (X_i - X) / 100 \dots\dots\dots [1]$$

gdje je:

$T_{z(t-1)}$ - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u godini koja neposredno prethodi godini u kojoj se podnosi zahtjev za odobrenje tarifa. Ukoliko postoji utemeljena argumentacija, umjesto podataka za prethodnu godinu, Agencija prilikom prvog odobravanja ovih troškova može prihvatiti i podatke za godinu u kojoj se podnosi zahtjev.

X_i - indeks inflacije u godini koja neposredno prethodi godini u kojoj se podnosi zahtjev, objavljen od strane Republičkog zavoda za statistiku

X - indeks smanjenja troška zaposlenih odobren od strane Agencije nakon temeljne analize svih okolnosti koje se odnose na učinak imaoca licence uzimajući u obzir marginu za smanjenje troška zaposlenih i H faktor koji je imao licence predložio u zahtjevu;

T_d - troškovi obavljanja zajedničkih poslova za imaoca licence

T_g - trošak goriva za proizvodnju električne energije

T_{rd} - trošak rezervnih djelova i materijala

T_u - trošak usluga trećih lica

T_{zs} - trošak zaštite životne sredine

T_b - trošak tekućih bankarskih, telekomunikacionih, poštanskih i usluga osiguranja

T_p - trošak poreza na imovinu i obaveznih doprinosa

T_{pu} - dodatni trošak u vezi sa pružanjem pomoćnih usluga

T_r - ostali troškovi (uključujući trošak nabavljene električne energije za sopstvenu potrošnju)

P_{pu} - prihod od pomoćnih usluga.

11.3. Cijena električne energije na pragu elektrane (C_e) za period za koji se podnosi zahtjev dobija se dijeljenjem dozvoljenog prihoda sa ukupno planiranom proizvodnjom aktivne električne energije, uključujući i efekte razmjene električne energije po zatečenim ugovorima, za period za koji se podnosi zahtjev, izražava se u eurocentima po kilovatsatu (€/kWh) i izračunava po obrascu:

$$C_e = (T_o + A + P_{inv}) : W_{pred}$$

gdje je:

T_o - opravdani troškovi poslovanja

A - trošak amortizacije

P_{inv} - iznos povrata na investicije

W_{pred} - ukupna planirana proizvodnja energije.

11.4. Naknadu proizvođaču za isporučenu energiju u ime potrošača/kupca plaća snabdjevač, prema ugovoru o kupoprodaji električne energije.

Član 12 - Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaocu licence za prenos

12.1. Dozvoljeni prihod operatora prenosa za pokrivanje ukupnih troškova za pružanje usluga korišćenja prenosne mreže, Agencija odobrava nakon što izvrši reviziju opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev.

12.2. Opravdani troškovi poslovanja sastoje se od varijabilnih i fiksnih troškova.

a) Varijabilni troškovi poslovanja

12.3. Varijabilni troškovi (T_v) predstavljaju trošak ukupnih gubitaka energije nastalih u mreži i obračunavaju se prema obrascu:

$$T_v = C_G \times (Q_{TG} + Q_{KG}) = C_G \times Q_G$$

gdje je:

C_G - prosječna nabavna cijena električne energije za potrebe pokrivanja gubitaka;

Q_{TG} - odobrena količina električne energije za pokrivanje tehničkih gubitaka prenosa;

Q_{KG} - odobrena količina električne energije za pokrivanje komercijalnih gubitaka prenosa (greške u mjerenjima i sporovi sa ostalim operatorima);

Q_G - ukupno odobrena količina električne energije za pokrivanje gubitaka;

12.4. Varijabilne troškove, srazmjerno gubicima električne energije koje pričinjavaju prenosnom sistemu, nadoknađuju potrošači koji su priključeni direktno i potrošači koji su preko distributivnog sistema priključeni na prenosni sistem. Ukupna naknada svih korisnika je jednaka varijabilnim troškovima.

12.5. Dio naknade koji plaća direktno priključeni potrošač, utvrđuje se kao proizvod gubitaka koje pričinjava prenosnom sistemu, koji su srazmjerni učešću njegove potrošnje električne energije u neto potrošnji na prenosnoj mreži, i cijene iz stava 3 ovog člana, primjenom formule:

$$N_{dpv} = Q_{dp} \times C_G = \frac{W_{dp}}{W_{np}} \times Q_G \times C_G$$

gdje je:

N_{dpv} - naknada direktno priključenog potrošača

Q_{dp} - gubici koje direktni potrošač pričinjava prenosnoj mreži

W_{dp} - planirana potrošnja direktnog potrošača

W_{np} - planirani neto prenos (ukupna potrošnja na pragu prenosa).

12.6. Dio naknade koju plaćaju potrošači priključeni na distributivni sistem, u ukupnom iznosu, shodno prethodnom stavu ovog člana, određuje se formulom:

$$\mathbf{Nedpv} = \mathbf{Qedp} \times \mathbf{C_G} = \frac{\mathbf{Wedp}}{\mathbf{Wnp}} \times \mathbf{Q_G} \times \mathbf{C_G}$$

Nedpv - ukupna naknada distributivnih potrošača za varijabilne troškove prenosa

Qedp - gubici koje svi distributivni potrošači pričinjavaju prenosnoj mreži

Wedp - energija koja iz prenosne ulazi u distributivnu mrežu

Wnp - planirani neto prenos (ukupna potrošnja na pragu prenosa).

12.7. Naknada koju plaćaju distributivni potrošači, utvrđena u stavu 6 ovog člana, raspodjeljuje se po naponskim nivoima priključenja tako da potrošači svakog nivoa nadoknađuju dio troška srazmjeran učešću njihove potrošnje u ukupnoj potrošnji svih potrošača koji su priključeni na distributivnu mrežu i utvrđuje se prema sljedećim obrascima:

1) Naknada potrošača koji su priključeni na napon 35 kV;

$$\mathbf{N_{35kV}} = \mathbf{W_{ntto35kV}} \times (\mathbf{1} + \mathbf{g_{p35kV}}) \times \mathbf{Q_{edp}} \times \mathbf{C_G/W_{distr.btto}}$$

2) Naknada potrošača koji su priključeni na napon 10 kV;

$$\mathbf{N_{10kV}} = \mathbf{W_{ntto10kV}} \times (\mathbf{1} + \mathbf{g_{p10kV}}) \times (\mathbf{1} + \mathbf{g_{p35kV}}) \times \mathbf{Q_{edp}} \times \mathbf{C_G/W_{distr.btto}}$$

3) Naknada potrošača koji su priključeni na napon 0,4 kV

$$\mathbf{N_{04kV}} = \mathbf{W_{ntto04kV}} \times (\mathbf{1} + \mathbf{g_{p04kV}}) \times (\mathbf{1} + \mathbf{g_{p10kV}}) \times (\mathbf{1} + \mathbf{g_{p35kV}}) \times \mathbf{Q_{edp}} \times \mathbf{C_G/W_{distr.btto}}$$

gdje je:

W_{ntto} - neto potrošnja potrošača priključenih na određeni naponski nivo

W_{btto} - bruto potrošnja na distributivnoj mreži

g - stopa gubitaka za određeni naponski nivo

g_p - preračunata stopa gubitaka i obračunava se po formuli:

$$\mathbf{g_p} = \frac{\mathbf{g}}{\mathbf{100 - g}}$$

Q_{edp} - dio gubitaka u prenosnoj mreži koji stvaraju potrošači priključeni na distributivnu mrežu

C_G - prosječna nabavna cijena električne energije za pokrivanja gubitaka

12.8. Naknada koju pojedinačno obezbjeđuju potrošači po naponskim nivoima utvrđuje se srazmjerno učešću potrošnje pojedinačnog potrošača u ukupnoj potrošnji na odnosnom naponskom nivou.

b) Fiksni troškovi poslovanja

12.9. Ukupni fiksni troškovi obuhvataju fiksne troškove poslovanja, trošak amortizacije i povrat na investicije.

12.10. Fiksni troškovi poslovanja prenosa (**T_f**) obračunavaju se prema obrascu:

$$\mathbf{T_f} = \mathbf{T_z} + \mathbf{T_d} + \mathbf{T_{rd}} + \mathbf{T_u} + \mathbf{T_b} + \mathbf{T_p} \pm \mathbf{CBT} + \mathbf{T_{np}} + \mathbf{T_{fr}} - \mathbf{P_{np}}$$

gdje je:

T_z - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u periodu za koji se podnosi zahtjev i računa se po obrascu [1] iz člana 11

T_d - troškovi obavljanja zajedničkih poslova za imaoce licence

T_{rd} - trošak rezervnih djelova i materijala

T_u - trošak usluga trećih lica

T_b - trošak tekućih bankarskih, telekomunikacionih, poštanskih i usluga osiguranja

T_p - trošak poreza na imovinu i obaveznih doprinosa

CBT - troškovi prekograničnog prometa električne energije koji se utvrđuju posebnim međunarodnim ugovorom (znak "-" ako operator prenosa po tom osnovu ostvaruje prihod)

T_{np} - trošak novih priključaka

T_{fr} - ostali fiksni troškovi

P_{np} - prihod od novih priključaka.

12.11. Ukupne fiksne troškove, na ime korišćenja prenosne mreže, nadoknađuju potrošači koji su priključeni direktno i potrošači koji su preko distributivnog sistema priključeni na prenosni sistem, srazmjerno ugovorenoj maksimalnoj snazi korisnika. Ukupna naknada svih korisnika jednaka je ukupnim fiksnim troškovima.

12.12. Cijena korišćenja prenosne mreže (C_{fp}), koja se primjenjuje za obračun naknada korisnika, dobija se dijeljenjem ukupnih fiksnih troškova sa zbirom maksimalnih snaga potrošača na prenosnoj mreži izmjerenih u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva za odobrenje naknada i tarifa i izražava se u €/kW.

12.13. Ukupna naknada se raspodjeljuje tako da potrošačima kod kojih se snaga mjeri pripada dio ukupne naknade srazmjeran učešću njihove prosječne maksimalne snage ostvarene u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva za odobrenje naknada i tarifa, a preostali dio naknade plaćaju potrošači kod kojih se snaga ne mjeri.

12.14. Naknada za korišćenje prenosne mreže koju u obračunskom periodu plaća potrošač kod kojeg se snaga mjeri, utvrđuje se kao proizvod njegovog maksimalnog opterećenja ostvarenog u tom periodu i cijene utvrđene u skladu sa stavom 12 ovog člana.

12.15. Naknada za korišćenje prenosne mreže koju u obračunskom periodu plaća potrošač kod kojeg se snaga ne mjeri, utvrđuje se tako da mu pripada dio naknade koji po raspodjeli iz stava 13 ovog člana pripada ovoj grupi potrošača, srazmjeran njegovoj ostvarenoj potrošnji aktivne električne energije u ukupnoj ostvarenoj potrošnji grupe u tom periodu.

Imalac licence za prenos može predvidjeti Ugovorom o korišćenju prenosne mreže koji zaključuje sa imaoce licence za snabdijevanje, da se naknada koju u obračunskom periodu plaća potrošač kod kojeg se snaga ne mjeri obračunava i naplaćuje na način da se dio naknade koji se odnosi na troškove rezervnih djelova i materijala (T_{rd}) i troškove usluga trećih lica (T_u) raspodjeli u istom iznosu na sve potrošače ove grupe, a preostali dio naknade srazmjerno ostvarenoj potrošnji aktivne električne energije pojedinačnog potrošača u ukupnoj ostvarenoj potrošnji grupe u tom periodu.

12.16. Pod maksimalno registrovanom snagom potrošača koji posjeduju uređaje za kontinuirano mjerenje i registrovanje snage po petnaestominutnim periodima, podrazumijeva se najveće opterećenje koje se ostvari u trajanju od 15 minuta u toku mjesečnog obračunskog perioda u većoj tarifi, a kod potrošača koji posjeduju uređaje koji mjere i registruju samo najveću dostignutu snagu u periodu veće tarife, podrazumijeva se ta registrovana snaga.

12.17. Naknade za korišćenje prenosnog kapaciteta i pokrivanje gubitaka u prenosnoj mreži, snabdjevač plaća operatoru prenosa za račun svojih potrošača

priključenih na prenosnu mrežu, kao i kupci koji samostalno nabavljaju električnu energiju.

Član 13 - Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaoocu licence za operatora prenosne mreže

13.1. Dozvoljeni prihod operatora prenosne mreže Agencija odobrava nakon što izvrši reviziju opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev.

13.2. Opravdani troškovi poslovanja (T_o) operatora prenosne mreže obračunavaju se prema obrascu:

$$T_o = T_z + T_d + T_{rd} + T_u + T_b + T_p + T_{fr}$$

gdje je:

T_z - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u periodu za koji se podnosi zahtjev i računa se po obrascu [1] iz člana 11.

T_d - troškovi obavljanja zajedničkih poslova za imaooca licence

T_{rd} - trošak rezervnih djelova i materijala

T_u - trošak usluga trećih lica

T_b - trošak tekućih bankarskih, telekomunikacionih, poštanskih i usluga osiguranja

T_p - trošak poreza na imovinu i obaveznih doprinosa

T_{fr} - ostali troškovi.

13.3. Iznos naknade za operatora prenosne mreže koji plaćaju pojedini korisnici (N_p) priključeni na prenosnu mrežu, sastoji se od dvije komponente od kojih je jedna srazmjerna učešću snage pojedinog korisnika u ukupnoj snazi na prenosnoj mreži, a druga srazmjerna učešću energije pojedinog korisnika u ukupnoj energiji na prenosnoj mreži, i obračunava se po formuli:

$$N_p = DP_{opm} \left(\frac{P_p}{P_s} \times \frac{T_{uk} - T_e}{T_{uk}} + \frac{W_p}{W_s} \times \frac{T_e}{T_{uk}} \right)$$

gdje je:

DP_{opm} - dozvoljeni prihod operatora prenosne mreže

P_p - snaga pojedinog korisnika

P_s - ukupna snaga na prenosnoj mreži

T_{uk} - ukupni troškovi svih imaooca licenci

T_e - trošak energije

W_p - energija pojedinog korisnika

W_s - ukupna energija sistema

13.4. Učešće pojedinog potrošača na distributivnoj mreži u obezbjeđenju naknade za operatora prenosne mreže utvrđuje se po postupku:

1) Učešće koje obezbjeđuju svi potrošači priključeni na jedan naponski nivo u ukupnom učešću svih potrošača priključenih na distributivnu mrežu, utvrđuje se primjenom obrasca iz prethodnog stava, respektivno na odnosni naponski nivo;

2) Za potrošače kod kojih se snaga mjeri, učešće pojedinih potrošača na jednom naponskom nivou utvrđuje se primjenom istog obrasca na taj naponski nivo;

3) Za potrošače kod kojih se snaga ne mjeri, učešće pojedinog potrošača utvrđuje se tako što se poslije obračuna naknade potrošačima kod kojih se snaga mjeri, preostali dio naknade podijeli na ove potrošače u jednakim iznosima.

13.5. Naknadu za operatora prenosne mreže plaća snabdjevač za račun svojih potrošača priključenih na prenosnu ili distributivnu mrežu, kao i kupci koji samostalno nabavljaju električnu energiju.

Član 14 - Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaoocu licence za operatora tržišta

14.1. Dozvoljeni prihod operatora tržišta, Agencija odobrava nakon što izvrši reviziju opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev.

14.2. Opravdani troškovi poslovanja (T_o) operatora tržišta obračunavaju se prema sljedećem obrascu:

$$T_o = T_z + T_d + T_1 + T_u + T_{rd} + T_t + T_b + T_p + T_{fr}$$

gdje je:

T_z - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u periodu za koji se podnosi zahtjev i računa se po obrascu [1] iz člana 11.

T_d - troškovi obavljanja zajedničkih poslova za imaooca licence

T_1 - trošak obezbjeđenja infrastrukture za početak rada

T_u - trošak usluga trećih lica

T_{rd} - trošak rezervnih djelova i materijala

T_t - trošak korišćenja telekomunikacionih usluga

T_b - trošak tekućih bankarskih, poštanskih i usluga osiguranja

T_p - trošak poreza na imovinu i obaveznih doprinosa

T_{fr} - ostali troškovi

14.3. Iznos naknade za operatora tržišta koji plaćaju pojedini korisnici (N_p) priključeni na prenosnu mrežu sastoji se od dvije komponente, od kojih je jedna srazmjerna učešću snage pojedinog korisnika u ukupnoj snazi na prenosnoj mreži, a druga srazmjerna učešću energije pojedinog korisnika u ukupnoj energiji na prenosnoj mreži, i obračunava se po formuli:

$$N_p = DP_{ot} \left(\frac{P_p}{P_s} \times \frac{T_{uk} - T_e}{T_{uk}} + \frac{W_p}{W_s} \times \frac{T_e}{T_{uk}} \right)$$

gdje je:

DP_{ot} - dozvoljeni prihod operatora tržišta

P_p - snaga pojedinog korisnika

P_s - ukupna snaga na prenosnoj mreži

T_{uk} - ukupni troškovi svih imaooca licenci

T_e - trošak energije

W_p - energija pojedinog korisnika

W_s - ukupna energija sistema

14.4. Učešće pojedinog potrošača na distributivnoj mreži u obezbjeđenju naknade za operatora tržišta utvrđuje se po postupku:

1) Učešće koje obezbjeđuju svi potrošači priključeni na jedan naponski nivo u ukupnom učešću svih potrošača priključenih na distributivnu mrežu, utvrđuje se primjenom obrasca iz prethodnog stava, respektivno na odnosni naponski nivo;

2) Za potrošače kod kojih se snaga mjeri, učešće pojedinih potrošača na jednom naponskom nivou utvrđuje se primjenom istog obrasca na taj naponski nivo i

3) Za potrošače kod kojih se snaga ne mjeri, tako što se poslije obračuna naknade potrošačima kod kojih se snaga mjeri, preostali dio naknade podijeli na ove potrošače u jednakim iznosima.

14.5. Naknadu za operatora tržišta plaća snabdjevač za račun svojih potrošača priključenih na prenosnu ili distributivnu mrežu, kao i kupci koji samostalno nabavljaju električnu energiju.

Član 15 - Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaoću licence za distribuciju i operatora distributivne mreže

15.1. Dozvoljeni prihod operatora distribucije Agencija odobrava nakon što izvrši reviziju opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev.

15.2. Opravdani troškovi poslovanja iz prethodnog stava sastoje se od varijabilnih i fiksnih troškova.

a) Varijabilni troškovi poslovanja

15.3. Varijabilni troškovi (T_v) predstavljaju trošak ukupnih gubitaka nastalih na distributivnoj mreži i obračunavaju se prema formuli

$$T_v = C_G \times (\Sigma Q_{tgn} + \Sigma Q_{kgn}) = C_G \times Q_G$$

gdje je:

C_G - prosječna nabavna cijena električne energije za pokrivanje gubitaka

Q_{tgn} - odobrena količina električne energije za tehničke gubitke na jednom naponskom nivou

Q_{kgn} - odobrena količina energije za komercijalne gubitke na jednom naponskom nivou

Q_G - ukupno odobrena količina električne energije za pokrivanje gubitaka.

15.4. Potrošači priključeni na distributivnu mrežu nadoknađuju varijabilne troškove srazmjerno gubicima električne energije koje pričinjavaju distributivnom sistemu. Ukupna naknada svih korisnika jednaka je varijabilnim troškovima.

15.5. Naknada koju plaćaju potrošači priključeni na distributivnu mrežu iz prethodnog stava ovog člana raspodjeljuje se po naponskim nivoima tako da potrošači svakog nivoa nadoknađuju dio troška srazmjeran gubicima električne energije koje pričinjavaju distributivnoj mreži na naponskom nivou na koji su priključeni i distributivnoj mreži viših naponskih nivoa, i utvrđuje se po obrascima:

1) Naknada potrošača koji su priključeni na napon 35 kV:

$$N_{35kV} = [W_{ntto35kV} \times (1 + g_{p35kV}) - W_{ntto35kV}] \times C_G$$

2) Naknada potrošača koji su priključeni na napon 10 kV:

$$N_{10kV} = [W_{ntto10kV} \times (1 + g_{p10kV}) \times (1 + g_{p35kV}) - W_{ntto10kV}] \times C_G$$

3) Naknada potrošača koji su priključeni na napon 0,4 kV:

$$N_{04kV} = [W_{ntto04kV} \times (1 + g_{p04kV}) \times (1 + g_{p10kV}) \times (1 + g_{p35kV}) - W_{ntto04kV}] \times C_G$$

gdje je:

W_{ntto} - neto potrošnja naponskog nivoa

g - stopa gubitaka za naponski nivo

g_p - preračunata stopa gubitaka i obračunava se po formuli:

$$g_p = \frac{g}{100 - g}$$

C_G - prosječna nabavna cijena električne energije kupljene za pokrivanja gubitaka

15.6. Količina energije gubitaka za koju naknadu plaća pojedinačni potrošač na određenom naponskom nivou, srazmjerna je učešću njegove potrošnje u ukupnoj neto potrošnji na tom naponskom nivou.

b) Fiksni troškovi poslovanja

15.7. Fiksni troškovi (T_f) poslovanja obračunavaju se prema obrascu:

$$T_f = T_z + T_d + T_{rd} + T_u + T_b + T_p + T_{np} + T_{fr} - P_{np}$$

gdje je:

T_z - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u periodu za koji se podnosi zahtjev i računa se po obrascu [1] iz člana 11.

T_d - troškovi obavljanja zajedničkih poslova za imaoce licence

T_{rd} - trošak rezervnih djelova i materijala

T_u - trošak usluga trećih lica

T_b - trošak tekućih bankarskih, telekomunikacionih, poštanskih i usluga osiguranja

T_p - trošak poreza na imovinu i obaveznih doprinosa;

T_{np} - trošak novih priključaka na distributivnu mrežu

T_{fr} - ostali fiksni troškovi

P_{np} - prihod od novih priključaka na distributivnu mrežu

15.8. Ukupni fiksni troškovi obuhvataju fiksne troškove poslovanja, trošak amortizacije i povrat na investicije.

15.9. Ukupne fiksne troškove, na ime naknade za korišćenje distributivne mreže, nadoknađuju potrošači koji su priključeni na distributivnu mrežu kod kojih se snaga mjeri i potrošači kod kojih se snaga ne mjeri. Ukupna naknada svih korisnika je jednaka fiksnim troškovima.

15.10. Ukoliko imalac licence nema drugog opravdanog načina raspodjele troškova poslovanja na naponskim nivoima, kao ključ za raspodjelu može poslužiti učešće vrijednosti osnovnih sredstava pojedinog naponskog nivoa u ukupnoj vrijednosti osnovnih sredstava operatora distribucije.

15.11. Naknada koju plaćaju potrošači priključeni na distributivnu mrežu na određenom naponskom nivou, utvrđena u raspodijeljenom iznosu iz prethodnog stava ovog člana, raspodjeljuje se po potrošačima kod kojih se snaga mjeri srazmjerno učešću njihove prosječne maksimalne snage ostvarene u godini koja neposredno prethodi godini u kojoj se podnosi zahtjev za odobravanje tarifa u ostvarenoj maksimalnoj snazi svih potrošača koji su priključeni na odnosni naponski nivo koja je dostignuta u istom periodu.

15.12. Za potrošače na naponskom nivou 0,4 kV kod kojih se snaga ne mjeri, veličina opterećenja koja služi za obračun naknade utvrđuje se oduzimanjem zbira prosječnih maksimalnih snaga potrošača priključenih na distributivnu mrežu kod kojih se snaga mjeri, ostvarenih u godini koja neposredno prethodi godini u kojoj se podnosi zahtjev za odobravanje tarifa, od ukupne maksimalno ostvarene snage na nivou distributivne mreže u istom periodu.

15.13. Za potrošače kod kojih se snaga ne mjeri, naknada se obračunava srazmjerno učešću ostvarene potrošnje aktivne električne energije pojedinog potrošača u ukupnoj potrošnji potrošača kod kojih se snaga ne mjeri.

Imalac licence za distribuciju i operatora distributivne mreže može predvidjeti Ugovorom o korišćenju distributivne mreže koji zaključuje sa imaoce licence za snabdijevanje, da se naknada koju u obračunskom periodu plaća potrošač kod

kojeg se snaga ne mjeri obračunava i naplaćuje na način da se dio naknade koji se odnosi na troškove rezervnih djelova i materijala (T_{rd}) i troškove usluga trećih lica (T_u) raspodjeli u istom iznosu na sve potrošače ove grupe a preostali dio naknade srazmjerno ostvarenoj potrošnji aktivne električne energije pojedinačnog potrošača u ukupnoj ostvarenoj potrošnji grupe u tom periodu.

15.14. Naknade za korišćenje distributivnog sistema i pokrivanje gubitaka u distributivnoj mreži snabdjevač plaća operatoru distribucije za račun svojih potrošača.

Član 16 - Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaocu licence za snabdjevanje

16.1. Dozvoljeni prihod snabdjevača za pokrivanje troškova poslovanja, Agencija odobrava nakon što izvrši reviziju opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev.

16.2. Osim troškova iz stava 1 ovog člana, troškove snabdjevača čine i troškovi naknada svim imaocima licenci koje snabdjevač plaća za račun svojih potrošača, kao i trošak nabavke energije iz uvoza. Pitanja međusobnih finansijskih obaveza sa drugim imaocima licenci snabdjevač će regulisati posebnim ugovorima.

16.3. Opravdani troškovi poslovanja snabdjevača (T_o) obračunavaju se prema obrascu:

$$T_o = T_z + T_u + T_d + T_{rd} + T_t + T_b + T_p + T_r$$

gdje je:

T_z - godišnji trošak zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih u periodu za koji se podnosi zahtjev i računa se po obrascu [1] iz člana 11.

T_u - trošak usluga trećih lica;

T_d - troškovi obavljanja zajedničkih poslova za imaoca licence

T_{rd} - trošak rezervnih djelova i materijala

T_t - trošak korišćenja telekomunikacionih usluga

T_b - trošak tekućih bankarskih, poštanskih i usluga osiguranja

T_p - trošak poreza na imovinu i obaveznih doprinosa

T_r - ostali troškovi.

16.4. Dozvoljeni prihod snabdjevača raspodjeljuje se po korisnicima usluga tako što potrošači na naponu 110 kV pokrivaju 3% ukupnog dozvoljenog prihoda (KAR 1,5%, Željezara 1% i Željezara Crne Gore 0,5%), a potrošači priključeni na distributivnu mrežu 97%.

16.5. Ukupni dio naknade koji pokrivaju potrošači na distributivnoj mreži, obezbjeđuje se na slijedeći način:

1) Potrošači na 35 kV naponu obezbjeđuju 2% ukupne naknade na distributivnoj mreži, ravnomjernim učešćem prema broju mjernih mjesta;

2) Potrošači na 10 kV naponu obezbjeđuju 4% ukupne naknade na distributivnoj mreži, ravnomjernim učešćem prema broju mjernih mjesta i

3) Potrošači na 0,4 kV naponu obezbjeđuju preostali dio naknade tako što je pojedinačno učešće srazmjerno potrošnji potrošača.

Član 17 - Tabela sa cijenama

17.1. Nakon što Agencija odobri regulatorno dozvoljeni prihod svim imaocima licenci, snabdjevač je dužan da pripremi raspone cijena - tabelu sa cijenama i dostavi je Agenciji na odobravanje.

17.2. Tabela sa cijenama treba da sadrži cijenu nabavljene energije po kategorijama potrošnje i dobu dana, naknade za korišćenje prenosne i distributivne mreže, naknade za pokrivanje gubitaka u prenosnoj i distributivnoj mreži, naknade za operatora prenosne mreže, operatora tržišta i snabdjevača, obračunate u skladu sa ovim pravilnikom.

Član 18 - Cijena energije za potrošače

18.1. Prosječna cijena nabavljene energije za potrošače (C_E) obračunava se prema obrascu:

$$C_E = T_e : W$$

gdje je:

W - ukupna količina proizvedene i nabavljene energije

T_e - ukupni troškovi proizvodnje i nabavke energije, obračunati prema sljedećem obrascu:

$$T_e = C_1 \times W_1 + C_2 \times W_2 + \dots + C_i \times W_i$$

gdje je:

C_1, C_2, \dots, C_i - cijena nabavljene energije iz različitih izvora, uključujući i uvoz

W_1, W_2, \dots, W_i - količine energije nabavljene iz odnosnih izvora.

Član 19 - Praćenje tarifa i naknada za vrijeme perioda važenja

19.1. Tarife i naknade se, po pravilu, utvrđuju na period od 12 mjeseci.

19.2. Ako Agencija utvrdi tarife za period koji je duži od 12 mjeseci, imalac licence će svakih 12 mjeseci, od dana posljednje promjene tarife, izvršiti rekalkulaciju kalkulativnog prihoda primjenom sljedeće formule:

$$P_{KR(t+1)} = P_{KRt} \times (1 + X_i - X_{UČ})$$

gdje je:

$P_{KR(t+1)}$ - kalkulativni regulatorni prihod za narednih 12 mjeseci perioda primjene tarife;

P_{KRt} - kalkulativni regulatorni prihod u periodu koji neposredno prethodi periodu rekalkulacije;

X_i - faktor inflacije za period od godinu dana neposredno prije podnošenja zahtjeva, objavljen od strane državne statističke ustanove;

$X_{UČ}$ - faktor poboljšanja učinka odobren od strane Agencije nakon temeljne analize svih okolnosti koje se odnose na učinak imaoca licence uzimajući u obzir marginu za poboljšanje efikasnosti i $X_{UČ}$ faktor koji je imalac licence predložio u zahtjevu.

19.3. Rekalkulaciju regulatorno dozvoljenog prihoda iz prethodnog stava, imalac licence obavezno dostavlja Agenciji.

Član 20 - Izmjena tarifa u periodu važenja

20.1. Ukoliko tokom perioda primjene odobrenih tarifa, zbog dejstva okolnosti koje u trenutku odobravanja tarifa nije bilo moguće predvidjeti, dođe do značajnijih promjena troškova poslovanja (iznad 5%), imalac licence može da traži od Agencije izmjenu već odobrene tarife i prije isteka perioda za koji je bila odobrena.

20.2. Ako su nepredvidive okolnosti, koje nijesu postojale u vrijeme odobrenja tarifa, uzrokovale značajno smanjenje troškova poslovanja (za više od 5%), imalac

licence je dužan podnijeti zahtjev za izmjenu tarife prije isteka perioda za koji je bila odobrena.

20.3. U slučaju da imalac licence ne podnese zahtjev za smanjenje tarife u skladu sa prethodnim stavom, Agencija će sama pokrenuti postupak izmjene tarife, o čemu će obavijestiti imaooca licence.

POGLAVLJE III - KATEGORIJE POTROŠNJE

Član 21 - Kategorije po naponskim nivoima

21.1. Prema naponu na mjestu isporuke, kupci/potrošači svrstavaju se u slijedeće kategorije:

- a) kupci na visokom naponu (110 kV);
- b) kupci na srednjem naponu (35 kV, 10 kV);
- c) kupci na niskom naponu (0,4 kV).

Član 22 - Kupci na niskom naponu

22.1. Kupci na niskom naponu, prema namjeni potrošnje, svrstani su u sledeće kategorije:

- a) domaćinstva;
- b) javna rasvjeta;
- c) ostala potrošnja.

Član 23 - Domaćinstva

23.1. Kategorija domaćinstva obuhvata potrošnju električne energije ostvarenu u stanovima, kućama, uključujući poljoprivredna domaćinstva, garažama, stepeništima u stambenim zgradama i pristupima stambenim zgradama, kao i potrošnju za pogon zajedničkih uređaja u stambenim zgradama (liftovi, motori centralnog grijanja i kućnih vodovoda).

23.2. Zavisno od vrste ugrađenih mjernih uređaja, potrošači iz kategorije potrošnje domaćinstva dijele se na tarifne grupe:

- a) potrošači sa dvotarifnim brojilima i
- b) potrošači sa jednotarifnim brojilima.

Član 24 - Javna rasvjeta

24.1. Kategorija javna rasvjeta obuhvata potrošnju električne energije za osvijetljavanje ulica, trgova, parkova, tunela, puteva, kulturno-istorijskih spomenika i uređaja za saobraćajnu signalizaciju.

Član 25 - Ostala potrošnja

25.1. Kategoriju ostala potrošnja čine svi kupci na niskom naponu koji nijesu svrstani u kategoriju potrošnje domaćinstva i javna rasvjeta.

25.2. Potrošači kategorije ostala potrošnja dijele se na dvije tarifne grupe:

- a) ostala potrošnja I - potrošači kod kojih se snaga mjeri i
- b) ostala potrošnja II - potrošači kod kojih se snaga ne mjeri.

Član 26 - Promjena tarifne kategorije

26.1. Ako potrošač ispunjava uslove za svrstavanje u više kategorija, ima pravo da traži promjenu kategorije pod uslovom da je od zadnje promjene prošlo najmanje 12 mjeseci. Potrošač je u tom slučaju obavezan da imaocu licence podnese pisani zahtjev u kojem je naznačena kategorija u koju želi da pređe i traženo vrijeme prelaska.

26.2. Imalac licence će izvršiti provjeru da li potrošač ispunjava uslove da bude svrstan u kategoriju za koju je podnio zahtjev i u roku od 14 dana od dana podnošenja zahtjeva, obavijestiti potrošača o prihvatanju ili odbijanju njegovog zahtjeva.

26.3. Ukoliko potrošač ispunjava uslove koji se odnose na kategoriju za koju se prijavljuje, imalac licence je obavezan da ga svrsta u novu kategoriju, počev od prvog dana narednog mjeseca po isteku roka za obavljanje provjere i obavještanje potrošača, odnosno kasnije ako je potrošač tako tražio.

26.4. U slučaju da odbije da klasifikuje potrošača u grupu za koju je podnio zahtjev, imalac licence je obavezan da jasno navede razloge odbijanja i da obavijesti potrošača o ostalim kategorijama za koje može podnijeti zahtjev.

POGLAVLJE IV - UTVRĐIVANJE TARIFNIH ELEMENATA

Član 27 - Vrste tarifnih elemenata

27.1. Tarifni elementi se dijele prema periodu korišćenja električne energije, tj. dobu dana i prema naponskom nivou, odnosno kategoriji potrošnje.

Član 28 - Tarifni elementi prema periodu korišćenja električne energije

28.1. Prema dobu dana, tarifni elementi se utvrđuju kao:

- a) veći dnevni tarifni stavovi (VT);
- b) manji dnevni tarifni stavovi (MT).

28.2. Po većim dnevnim tarifnim stavovima obračunava se električna energija isporučena u vremenu od 07 do 23 sata, u periodu kada se koristi zimsko računanje vremena, odnosno u vremenu od 08 do 24 sata, u periodu kada se koristi ljetnje računanje vremena.

28.3. Po manjim dnevnim tarifnim stavovima obračunava se električna energija isporučena u vremenu od 23 do 07 sati narednog dana, u periodu kada se koristi zimsko računanje vremena, odnosno u vremenu od 00 do 08 sati narednog dana, u periodu kada se koristi ljetnje računanje vremena.

28.4. Po manjim dnevnim tarifnim stavovima obračunava se električna energija isporučena i nedjeljom (od 00 do 24 sata), pod uslovom da potrošač obezbijedi takvo mjerenje.

28.5. Uklopni satovi dvotarifnih brojila električne energije stalno su postavljeni po srednjeevropskom vremenu u zimskom periodu i pri prelasku na ljetnje računanje vremena ne pomjeraju se.

28.6. Odnos između tarifnih stavova za električnu energiju utrošenu u većoj i manjoj dnevnoj tarifi ne može biti veći od 3:1, a snabdijevač ga utvrđuje za pojedine kategorije potrošnje ili tarifne grupe, uz uvažavanje odnosa količina električne energije koje određena kategorija ili tarifna grupa potrošača preuzima u većoj i manjoj tarifi, na način da se utiče na uravnoteženje dijagrama potrošnje i sa

najvećom vjerovatnoćom ostvari prihod za plaćanje proizvedene i na drugi način nabavljene energije.

POGLAVLJE V - UTVRĐIVANJE OBRAČUNSKIH ELEMENATA

Član 29 - Obračunski elementi

29.1. Za sve kategorije potrošača kod kojih se snaga mjeri obračunski elementi su:

- aktivna energija,
- aktivna snaga,
- prekomjerno preuzeta reaktivna energija,
- naknade za korišćenje mreža,
- naknade za gubitke u prenosnoj i distributivnoj mreži,
- stalne mjesečne naknade.

29.2. Za sve kategorije potrošača kod kojih se snaga ne mjeri obračunski elementi su:

- aktivna energija,
- naknade za korišćenje mreža,
- naknade za gubitke u prenosnoj i distributivnoj mreži,
- stalne mjesečne naknade.

Član 30 - Aktivna energija

30.1. Preuzeta aktivna energija (kWh) utvrđuje se mjerenjem.

30.2. Međusobne obaveze po osnovu odstupanja u isporuci/preuzimanju električne energije, energetske subjekti i korisnici mreže će regulisati ugovorom.

Član 31 - Aktivna snaga

31.1. Kod potrošača kod kojih se snaga mjeri, obračunom aktivne snage obuhvataju se troškovi korišćenja prenosne mreže i troškovi korišćenja distributivne mreže.

31.2. Aktivna snaga (kWh) obračunava se na osnovu vršnog opterećenja utvrđenog u skladu sa članom 12 stav 18.

31.3. Maksimalnu snagu i međusobne obaveze po osnovu eventualnih odstupanja, energetske subjekti i korisnici mreža će regulisati ugovorom.

31.4. Ako kupac preuzima energiju na više mjesta, izmjerena snaga se obračunava posebno za svako mjesto isporuke.

31.5. Izuzetno od odredbi prethodnog stava, za svu isporučenu električnu energiju za potrebe električne vuče i za potrebe potrošača koji ima više objekata na jednoj građevinskoj lokaciji, obračunava se istovremeno vršno opterećenje bez obzira na broj mjesta isporuke, ukoliko je za to obezbijedeno odgovarajuće mjerenje.

31.6. Ukoliko zbog radnji imaoca licence, kvara na postrojenjima potrošača prouzrokovanog višom silom ili kvara na postrojenjima isporučioaca, dođe do ograničenja u isporuci električne energije u trajanju dužem od 24 časa neprekidno, potrošaču koji ima odgovarajući mjerni uređaj, u tom mjesečnom obračunskom

periodu, vršno opterećenje će se u vremenu trajanja tog ograničenja posebno utvrditi.

31.7. Pri utvrđivanju aktivne snage u slučajevima iz prethodnog stava ovog člana, vršno opterećenje postignuto u toku mjesečnog obračunskog perioda smanjiće se za razliku između tog vršnog opterećenja i vršnog opterećenja postignutog u toku ograničenja u tom periodu i to srazmjerno broju dana u kojima je isporuka električne energije bila ograničena.

31.8. Kod potrošača kod kojih se snaga ne mjeri, troškovi korišćenja prenosne mreže i distributivne mreže obračunavaju se srazmjerno potrošnji aktivne energije na način utvrđen ovim pravilnikom.

Član 32 - Prekomjerno preuzeta reaktivna energija

32.1. Prekomjerno preuzeta reaktivna energija predstavlja razliku između stvarno preuzete reaktivne energije i reaktivne energije koja odgovara faktoru snage $\cos \varphi = 0,95$.

32.2. Potrošač koji preuzima iz mreže veću reaktivnu energiju od one koja odgovara faktoru snage $\cos \varphi = 0,95$, dužan je da ugradi odgovarajuće uređaje za kompenzaciju reaktivne energije.

32.3. Prekomjerno preuzetu reaktivnu energiju potrošač plaća po tarifnim stavovima koji iznose 20% od tarifnih stavova za aktivnu energiju.

32.4. Potrošači koji energiju preuzimaju (troše) sa faktorom snage $\cos \varphi \geq 0,95$ ne plaćaju reaktivnu energiju.

32.5. Potrošaču koji je po nalogu operatora prenosne mreže isključivao svoje uređaje za kompenzaciju reaktivne energije, ne obračunava se prekomjerno preuzeta reaktivna energija za period dok su ti uređaji bili isključeni po nalogu.

Član 33 - Naknade za gubitke

33.1. Naknade za pokrivanje pripadajućih gubitaka u prenosnoj mreži i distributivnoj mreži obračunavaju se srazmjerno ostvarenoj potrošnji aktivne energije.

Član 34 - Stalne naknade

34.1. Stalne mjesečne naknade su:

- naknada za operatora prenosne mreže,
- naknada za operatora tržišta,
- naknada za snabdjevača.

Član 35 - Način obračuna prema mjestu predaje

35.1. Ako kupac preuzima električnu energiju na više mjesta predaje različitih naponskih nivoa, obračun se vrši odvojeno prema naponskim nivoima.

35.2. Ako se električna energija ne mjeri na mjestu predaje, već na naponu nižeg, višeg ili istog reda od napona predaje, izmjerena količina električne energije uvećana, odnosno smanjena za gubitke u vodovima i transformaciji, obračunava se prema tarifnim stavovima koji važe za napon mjesta predaje.

35.3. Obračun gubitaka iz prethodnog stava, utvrđuju se ugovorom.

Član 36 - Indirektni potrošač

36.1. Ako se preko mjernih uređaja jednog kupca, koji je priključen na visoki ili srednji napon, snabdijeva električnom energijom drugi kupac (indirektni potrošač), potrošnja električne energije kupca priključenog na visoki ili srednji napon, kod kojeg su smješteni mjerni uređaji, umanjuje se prilikom obračunavanja za količinu energije i snage koja je predata indirektnom potrošaču.

36.2. Odredbe iz prethodnog stava ovog člana primjenjuju se samo u izuzetnim slučajevima, kada ne postoje druge tehničke mogućnosti mjerenja potrošnje energije i snage potrošača.

Član 37 - Tarife za potrošače na naponskom nivou 0,4 kV

37.1. Pri utvrđivanju tarifa za energiju kod tarifne grupe domaćinstva sa dvotarifnim brojlom, primjenjuje se cijena iz člana 18 ovog pravilnika, umanjena do 5%.

37.2. Pri utvrđivanju tarife za energiju kod tarifne grupe domaćinstva sa jednotarifnim brojlom, primjenjuje se cijena iz člana 18 ovog pravilnika uvećana do 5%.

37.3. Pri utvrđivanju tarifa za energiju kod tarifnih grupa potrošača: Ostala potrošnja I, Ostala potrošnja II i Javna rasvjeta, primjenjuje se cijena iz člana 18 ovog pravilnika, uvećana do 12%.

37.4. Utvrđivanje ostalih obračunskih elemenata vrši se u skladu sa čl. 31, 33 i 34 ovog pravilnika.

POGLAVLJE VI - POSTUPAK ODOBRAVANJA I IZMJENE REGULATORNOG PRIHODA I TARIFA

Član 38 - Podnošenje i evidentiranje zahtjeva

38.1. Zahtjev za odobrenje dozvoljenog regulatornog prihoda i tarifa, imalac licence podnosi u pisanoj formi. Prijem zahtjeva se evidentira u Agenciji.

38.2. Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se dokumentacija iz člana 39 stav 2 i člana 40 ovog pravilnika. Sva dokumenta koje Agencija zahtijeva dostavljaju se kao kopije ovjerene od strane nadležnog organa ili kao originali na uvid, zajedno sa neovjerenim kopijama koje zadržava Agencija, na kojim se konstatuje da je kopija vjerna originalu.

38.3. U cilju ubrzanja postupka, sva dokumenta osim zahtjeva, mogu se dostaviti faksom ili elektronskim putem, u dogovoru sa Agencijom. U tom slučaju, originali dokumenata se dostavljaju u roku koji odredi Agencija, na način predviđen stavom 2 ovog člana.

Član 39 - Sadržaj zahtjeva

39.1. Zahtjev za odobrenje naknada i tarifa obavezno sadrži:

a) Detaljnu kalkulaciju regulatornog prihoda i tarifa urađenu u skladu sa ovim pravilnikom, sa predlogom iznosa naknada sa iskazanim cijenama za proizvedenu ili na drugi način nabavljenu električnu energiju, za prenos, za distribuciju i pružanje usluga, odnosno predlog sa iskazanim tarifnim elementima i tarifnim stavovima;

b) Uslove primjene tarifa prema kategoriji potrošnje, tarifnim grupama, periodu korišćenja, kao i periodičnost očitavanja brojlara i izdavanja računa;

- c) Zahtijevani period primjene;
- d) Programi dostizanja efikasnosti.

39.2. Uz zahtjev se prilaže dokumentacija na osnovu koje je podnosilac zahtjeva izvršio kalkulaciju regulatornog prihoda i tarifa.

Član 40 - Dokumenta koja se podnose uz zahtjev

40.1. Podnosilac zahtjeva popunjava i podnosi Agenciji "Opšti obrazac zahtjeva za odobrenje naknada i tarifa" zajedno sa propisanom dokumentacijom (Dodatak A).

40.2. Zavisno od vrste naknade i tarife čije se odobrenje traži, pored dokumentacije navedene u stavu 1 ovog člana, podnosi se i "Posebni obrazac zahtjeva za odobrenje naknade i tarife za ...":

- a) Proizvodnju - Dodatak B;
- b) Prenos - Dodatak C;
- c) Operatora prenosne mreže - Dodatak D;
- d) Distribuciju i operatora distributivne mreže - Dodatak E;
- e) Operatora tržišta - Dodatak F;
- f) Snabdijevanje - Dodatak G.

40.3. Uz zahtjev se, pored finansijskih, dostavljaju i podaci o fizičkim pokazateljima proizvodnje i isporuke električne energije, kao i usluga pruženih potrošačima.

40.4. Podaci koji se koriste za obračun naknada i tarifa zasnivaju se na količinama isporučenim u godini koja neposredno prethodi godini u kojoj se podnosi zahtjev za odobrenje tarifa. Ukoliko postoji utemeljena argumentacija, umjesto podataka za prethodnu godinu, Agencija može prihvatiti i podatke o planiranim količinama za period za koji se traži primjena tarifa.

Član 41 - Razmatranje zahtjeva

41.1. Ukoliko zahtjev nije potpun i jasan, Agencija u roku od 14 dana od dana prijema obavještava podnosioca zahtjeva o nedostacima. Podnosilac je dužan da nedostatke otkloni i potpun i jasan zahtjev dostavi u roku od 14 dana od dana prijema obavještenja. Ukoliko nedostaci ne budu otklonjeni u predviđenom roku, Agencija će odbiti zahtjev kao nevažeći, o čemu se podnosilac zahtjeva obavještava pisanim putem.

41.2. Agencija u roku od 28 dana od dana prijema potpunog i jasnog zahtjeva analizira dostavljene podatke i na svojoj Web strani objavljuje obavještenje sa ključnim elementima zahtjeva.

41.3. Obavještenje iz prethodnog stava sadrži: naziv podnosioca zahtjeva, predloženo prosječno povećanje/smanjenje naknade i tarife, korektivne faktore, predloženi period važenja tarife, kao i uputstvo o načinu davanja mišljenja i primjedbi na predlog.

41.4. Mišljenja i primjedbe na objavljene ključne elemente zahtjeva ima pravo da dostavi svako zainteresovano lice. Rok za dostavljanje je 14 dana od dana objavljivanja.

41.5. Nakon izvršene analize dostavljenih mišljenja i primjedbi, direktor Agencije u roku od 14 dana od isteka roka iz prethodnog stava ovog člana, podnosi Odboru Agencije izvještaj sa predlogom da se naknada i tarifa odobri, koriguje ili odbije.

Član 42 - Donošenje odluke po zahtjevu

42.1. Odbor Agencije donosi odluku po zahtjevu za odobravanje naknada i tarifa najkasnije u roku od 14 dana po isteku roka iz člana 41, stav 5.

42.2. Sjednica Odbora Agencije na kojoj se zahtjev razmatra otvorena je za podnosioca zahtjeva. Podnosilac zahtjeva se informiše o datumu održavanja sjednice najmanje 5 dana prije održavanja iste. Podnosilac zahtjeva može zatražiti pomjeranje termina održavanja sjednice, o čemu odlučuje predsjedavajući Odbora Agencije.

42.3. Ukoliko zahtjev bude odbijen, Odbor Agencije posebnom odlukom utvrđuje naknade i tarife koje će se primjenjivati od momenta isteka roka primjene naknada i tarifa koje su na snazi.

42.4. Odluka po zahtjevu za odobravanje naknada i tarifa je upravni akt Agencije koji se dostavlja podnosiocu zahtjeva zajedno sa uputstvom o pravnom sredstvu, najkasnije u roku od 5 dana od dana donošenja. Odluka se objavljuje u najmanje tri javna glasila i na Web strani Agencije.

42.5. Na sjednici Odbora Agencije vodi se zapisnik koji se čuva najmanje pet godina.

Član 43 - Postupak za izmjenu tarifa u periodu važenja

43.1. U slučajevima iz člana 20, st. 1 i 2 ovog pravilnika, imalac licence podnosi zahtjev za izmjenu tarifa.

43.2. Uz zahtjev iz prethodnog stava, dostavlja se sva relevantna dokumentacija na osnovu koje se može utvrditi opravdanost povećanja, odnosno smanjenja tarifa.

43.3. Sjednica Odbora Agencije, na kojoj se razmatra zahtjev otvorena je za podnosioca zahtjeva, o čemu ga Agencija obavještava najmanje 5 dana prije održavanja iste.

43.4. Odluku o izmjeni tarifa Odbor Agencije donosi najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva. Odluka o izmjeni tarifa je upravni akt Agencije koji se dostavlja podnosiocu zahtjeva zajedno sa uputstvom o pravnom sredstvu, najkasnije u roku od 5 dana od dana donošenja. Odluka se objavljuje u najmanje tri javna glasila i na Web strani Agencije.

43.5. Ukoliko Agencija sama pokrene postupak za izmjenu tarifa, u skladu sa članom 20 stav 3 ovog pravilnika, o tome obavještava imaooca licence.

43.6. Odluku o smanjenju tarifa Odbor Agencije donosi u roku od 30 dana od dana obavještavanja imaooca licence o pokretanju postupka. Odluka o smanjenju tarifa je upravni akt Agencije koji se dostavlja podnosiocu zahtjeva zajedno sa uputstvom o pravnom sredstvu, najkasnije u roku od 5 dana od dana donošenja. Odluka se objavljuje u najmanje tri javna glasila i na Web strani Agencije.

Član 44 - Shodna primjena Zakona

44.1. Na postupak odobravanja i izmjene regulatornog prihoda i tarifa, propisan ovim pravilnikom, shodno se primjenjuju odredbe Zakona o opštem upravnom postupku.

POGLAVLJE VII - JAVNOST POSTUPKA

Član 45 - Transparentnost

45.1. Realizaciju Zakonom utvrđenog principa da cijene budu utvrđene na transparentan način, Agencija obezbjeđuje:

- a) Objavljivanjem na Web strani Agencije ključnih elemenata zahtjeva za odobrenje naknada i tarifa, sa uputstvom za davanje mišljenja i primjedbi;
- b) Objavljivanjem Odluke o odobravanju naknada, tarifa i tabele sa cijenama, u medijima i na Web strani Agencije;
- c) Objavljivanjem ovog pravilnika u "Službenom listu Republike Crne Gore".

POGLAVLJE VIII - PRELAZNE ODREDBE

Član 46 - Tarifni put

46.1. Na osnovu podataka koje uz zahtjev za odobravanje naknada i tarifa dostave energetski subjekti, kao i revizije koju u vezi sa tim sprovede, Agencija će odobriti regulatorni prihod za svaku licenciranu djelatnost imajući pritom u vidu:

- a) ponuđene programe povećanja efikasnosti poslovanja, posebno smanjenja troškova;
- b) ponuđene programe smanjenja gubitaka električne energije u prenosnoj i distributivnoj mreži;
- c) zatečeni nivo unakrsnog subvencioniranja.

46.2. Ukoliko je relativni odnos cijena pojedinih grupa tarifnih kupaca na istom naponskom nivou, primjenom ranije tarifne strukture veći od 25% u odnosu na relativni odnos cijena koji se dobija obračunom u skladu sa odredbama ovog pravilnika (unakrsno subvencioniranje), Agencija će utvrditi tarifni put koji ne može biti duži od pet godina od prvog odobravanja dozvoljenog prihoda u kojem će regulisanjem naknada i tarifa tih grupa tarifnih kupaca obezbijediti minimalizovanje i, tamo gdje je to moguće, potpuno ukidanje ovog unakrsnog subvencioniranja, u skladu sa Zakonom.

46.4. Zavisno od saznanja do kojih dođe u naznačenom postupku prvog odobravanja regulatornog prihoda, Agencija predlaže dužinu trajanja tarifnog puta i, nakon usaglašavanja i utvrđivanja ključnih elemenata, utvrđuje program njegove realizacije.

46.5. Program realizacije tarifnog puta obavezno sadrži:

- a) obrazloženja u vezi sa ciljnom cijenom i prihodom koji treba dostići na kraju tarifnog puta, sa navođenjem razloga zbog kojih se isti ne mogu dostići promptno;
- b) dinamiku ostvarivanja programa smanjenja gubitaka i povećanja efikasnosti poslovanja u cilju dostizanja nivoa ostvarenja u sistemima u okruženju, odnosno u skladu sa najboljom evropskom praksom;
- c) dinamiku planiranih korekcija cijena i prihoda, uključujući raspored odobrenih prihoda i naknada utvrđenih u Poglavlju II i obračunskih elemenata koji su utvrđeni u Poglavlju V, ovog pravilnika, koja treba da bude usklađena sa dinamikom iz prethodne tačke ovog stava;
- d) kontrolne periode, način identifikacije ostvarivanja potrebnih uslova i dostizanja utvrđenih ciljeva;
- e) uslove i rokove za moguće promjene ključnih elemenata tarifnog puta.

46.6. Program realizacije tarifnog puta objavljuje se na Web strani Agencije, uključujući i sve njegove izmjene i dopune.

Član 47 - Program smanjenja gubitaka

47.1. Ukoliko imalac licence za prenos električne energije zahtjeva odobravanje troška za pokrivanje tehničkih gubitaka koji su veći od 2,7% i komercijalnih koji su veći od 0,1% ukupnog planiranog obima prenosa električne energije (planirani bruto konzum domaćih potrošača na prenosnoj mreži i planirani obim prenosa po osnovu prekograničnih tokova), dužan je da Agenciji dostavi na odobrenje obuhvatan program smanjenja gubitaka do ovog propisanog nivoa za period koji ne može biti duži od pet godina.

47.2. Ukoliko imalac licence za distribuciju električne energije i operatora distributivne mreže zahtjeva odobravanje troška za pokrivanje tehničkih gubitaka koji su veći od 9% i komercijalnih koji su veći od 3% ukupnog planiranog obima distribucije električne energije (planirana količina električne energije koja iz prenosne mreže i iz malih elektrana ulazi u distributivnu mrežu), dužan je da Agenciji dostavi na odobrenje obuhvatan program smanjenja gubitaka do ovog propisanog nivoa, za period koji ne može biti duži od pet godina.

47.3. U slučaju da imalac licence za prenos, odnosno distribuciju električne energije i operatora distributivne mreže ne smanji gubitke do odobrenog nivoa, Agencija pri svakom narednom odobravanju regulatornog prihoda ove troškove neće uzimati kao opravdane.

Član 48 - Ranije stečeno pravo

48.1. Izuzetno od odredbi člana 23 ovog pravilnika, do isteka tarifnog puta iz člana 46 Pravilnika, a u cilju obezbjeđenja korišćenja prava stečenog po ranijim propisima, pod kategorijom potrošnje domaćinstva smatraće se i potrošnja električne energije ostvarena u dječjim vrtićima, domovima radnika i samačkim hotelima, domovima i internatima za smještaj djece, domovima učenika, studenata i hendikepiranih osoba, domovima za prihvatanje starih osoba i penzionera, prostorijama objekata vjerskih obreda i drugih vjerskih objekata i kuhinjama Crvenog krsta, kao i potrošnja za pogon elektromotora u poljoprivrednim domaćinstvima, pojedinačne nazivne snage do 3,0 kW, odnosno ukupne snage do 9,0 kW (cirkularne testere, mlinovi, čekićari, pumpe, prese za cijedenje ulja i sl.).

POGLAVLJE IX - ZAVRŠNE ODREDBE

Član 49 - Prilozi

49.1. Obrasci uz zahtjev za odobrenje regulatornog prihoda i tarifa (dodaci A - G) objaviće se na Web strani Agencije i dostaviti budućim podnosiocima zahtjeva u pisanoj ili elektronskoj formi.

Član 50 - Stupanje na snagu

50.1. Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Broj: 05/782-2

Podgorica, 28. jula 2005. godine

Odbor Regulatorne agencije za energetiku

Predsjedavajući Odbora,

dipl. el. ing **Miodrag Đekić**, s.r.

Pravilnik o dopunama Pravilnika o tarifama za električnu energiju

*Pravilnik je objavljen u "Službenom listu RCG",
br. 50/2005 od 9.9.2005. godine.*

Član 1

U Pravilniku o tarifama za električnu energiju ("Sl. list SRCG", broj 47/05), u "POGLAVLJU IX - ZAVRŠNE ODREDBE", poslije člana 49. dodaje se novi član 49.a koji glasi:

"Član 49.a - Prestanak važnosti i dalja primjena

49.a.1. Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Tarifni sistem za prodaju električne energije ("Sl. list RCG", br. 1/92, 19/93, 46/93 i 25/95).

49.a.2. Do odobravanja naknada i tarifa u skladu sa ovim pravilnikom "Elektroprivreda Crne Gore" AD Nikšić će u prodaji električne energije tarifnim potrošačima primjenjivati Odluku o tarifnim stavovima za prodaju električne energije na prenosnoj i distributivnoj mreži Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić ("Sl. list RCG", broj 27/03), osim riječi "u skladu sa Tarifnim sistemom za prodaju električne energije" u stavu 1. člana 1. Odluke i član 3. i član 4. Odluke.

Član 2

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Broj: 05/878- 2

Podgorica, 06. septembra 2005. god.

Odbor Regulatorne agencije za energetiku

Predsjedavajući Odbora

dipl. el. ing. **Miodrag Đekić**, s.r.

Na osnovu člana 12, stav (2) i člana 18 Zakona o energetici ("Službeni list RCG", broj 39/03) i člana 24, stav (1), tačka 13) Statuta Regulatorne agencije za energetiku ("Službeni list RCG", broj 31/04), Odbor Agencije, na sjednici od 02. jula 2007. godine, donio je

Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o tarifama za električnu energiju

*Pravilnik je objavljen u "Službenom listu RCG",
br. 42/2007 od 12.7.2007. godine.*

Član 1

1.1. U Pravilniku o tarifama za električnu energiju ("Službeni list RCG", br. 47/2005 i 50/2005), u članu 20, stav 20.1. mijenja se tako da glasi:

"Ukoliko tokom perioda primjene odobrenih tarifa, usljed dejstva okolnosti koje u trenutku odobravanja tarifa nije bilo moguće predvidjeti, dođe do povećanja ukupnih troškova poslovanja iznad 3% zbog povećanja troškova koji se djelimično mogu kontrolisati (stav 8.3. Pravilnika), imalac licence može da traži od Agencije izmjenu već odobrene tarife i prije isteka perioda za koji je bila odobrena.

"1.2. Stav 20.2. mijenja se tako da glasi:

"Ukoliko tokom perioda primjene odobrenih tarifa, usljed dejstva okolnosti koje u trenutku odobravanja tarifa nije bilo moguće predvidjeti, dođe do smanjenja ukupnih troškova poslovanja iznad 3% zbog smanjenja troškova koji se djelimično mogu kontrolisati (stav 8.3. Pravilnika), imalac licence je dužan podnijeti zahtjev za izmjenu tarife prije isteka perioda za koji je bila odobrena."

Član 2

2.1. U članu 46, poslije stava 46.4. dodaje se novi stav koji glasi:

"46.5. Ukoliko energetska subjekat uz zahtjev za odobrenje naknada i tarifa ne dostavi dokumentaciju propisanu stavom 46.1. ovog člana, Agencija će na osnovu dokumentacije kojom raspolaže utvrditi dužinu tarifnog puta i pristupiti izradi programa njegove realizacije."

2.2. Dosadašnji st. 46.5. i 46.6. postaju st. 46.6. i 46.7.

Član 3

3.1. U članu 47, poslije stava 47.2. dodaje se novi stav koji glasi:

"47.3. Ukoliko Imalac licence za prenos električne energije i Imalac licence za distribuciju električne energije i operatora distributivne mreže ne postupe u skladu sa odredbama iz st. 47.1. i 47.2. ovog člana, Agencija će na osnovu dokumentacije kojom raspolaže definisati dinamiku smanjenja gubitaka do propisanog nivoa za period od 5 godina. "

3.2. Dosadašnji stav 47.3. postaje stav 47.4.

Član 4

4.1. Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Broj: 07/786-2 Podgorica, 02.07.2007. god.

Odbor Regulatorne agencije za energetiku

Predsjedavajući Odbora,
Branko Kotri, dipl.el.ing., s.r.

Na osnovu člana 12, stav (2) i člana 18 Zakona o energetici ("Službeni list RCG", broj 39/03) i člana 24, stav (1), tačka 13) Statuta Regulatorne agencije za

energetiku ("Službeni list RCG", broj 31/04), Odbor Agencije, na sjednici od 13. 11. 2007. godine, donio je

Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o tarifama za električnu energiju

*Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG",
br. 6/2007 od 16.11.2007. godine.*

Član 1

U Pravilniku o tarifama za električnu energiju ("Službeni list RCG", br. 47/2005, 50/2005 i 42/07) u članu 1, u stavu 1.1. tačka b) mijenja se i glasi:

"b) metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda (u daljem tekstu: dozvoljeni prihod) elektroenergetskog subjekta na osnovu odobrenih opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i odobrenog povrata na investicije, kao i metodologija za transponovanje dozvoljenog prihoda u naknade i tarife;"

U istom stavu poslije tačke e) dodaje se nova tačka f) koja glasi:

"f) način minimalizovanja ili potpunog ukidanja unakrsnog subvencioniranja između grupa tarifnih kupaca; "

Dosadašnja tačka f) postaje tačka g).

Član 2

U članu 3, u stavu 3.1. tačka d) mijenja se i glasi:

"d) utvrdi postupke podnošenja zahtjeva za odobravanje regulatornog prihoda, zahtjeva za odobravanje tabela sa cijenama, postupak razmatranja i odlučivanja po zahtjevima, postupak izmjene naknada i tarifa na inicijativu Agencije, kao i javnost ovog postupka; "

Član 3

Član 7 mijenja se i glasi:

"Član 7 - Dozvoljeni prihod i prihod koji se transponuje u tarife

7.1. Dozvoljeni prihod je ukupni godišnji prihod od licencirane djelatnosti podnosioca zahtjeva, kojeg Agencija utvrđuje i odobrava na osnovu detaljne analize opravdanih troškova poslovanja, troška amortizacije i povrata na investicije, dostavljenih uz zahtjev za odobravanje dozvoljenog prihoda, uz primjenu odgovarajuće korekcije po osnovu realizacije dozvoljenog prihoda za prethodni regulatorni period.

7.2. Zahtjev za promjenu dozvoljenog prihoda sadrži i uporedni pregled odobrenih i ostvarenih troškova u strukturi dozvoljenog prihoda za prethodni regulatorni period. Za svaku stavku čiji se ostvareni iznos razlikuje od odobrenog

iznosa za prethodni regulatorni period, podnosilac zahtjeva je dužan dati detaljno obrazloženje. Zavisno od opravdanosti razloga za nastanak svake pojedinačne razlike, Agencija će utvrditi stepen korekcije koji će uzeti u obzir pri utvrđivanju i odobravanju dozvoljenog prihoda.

7.3. Tarife i naknade po kojima potrošači plaćaju električnu energiju i usluge utvrđuju se transponovanjem dozvoljenog prihoda umanjenog za ostale poslovne, vanredne i vanposlovne prihode podnosioca zahtjeva koje utvrđuje i odobrava Agencija. "

Član 4

Poslije člana 8 dodaje se novi član 8a koji glasi:

"Član 8a - Ostali poslovni, vanredni i vanposlovni prihodi

8a.1. Ostali poslovni prihodi su prihodi koje licencirani subjekti ostvaruju u poslovanju po osnovu: doprinosa za stambenu izgradnju, prodaje usluga, trošenja roba i usluga za sopstvene potrebe, neovlašćene potrošnje, saglasnosti za priključenje, premija, subvencija, dotacija, regresa i kompenzacija, prihoda iz prethodnih godina, ukidanja dugoročnih rezervisanja na teret troškova, ponovnog priključenja na mrežu, renti (zakupnina), kao i ostalih prihoda koji ovdje nijesu specificirani, a mogu se pojaviti u poslovanju.

8a.2. Vanredni i vanposlovni prihodi su prihodi koje licencirani subjekti ostvaruju u poslovanju po osnovu: naplate potraživanja iz ranijih godina, naplate šteta, učešća trećih lica na tenderima, rezervisanja avansa, viškova, prodaje materijala, prodaje osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja, smanjenja obaveza, kao i ostali vanredni i van poslovni prihodi koji ovdje nijesu specificirani, a mogu se pojaviti u poslovanju."

Član 5

U članu 9, st. 9.1., 9.2. i 9.3. mijenjaju se i glase:

"9.1. Trošak amortizacije (A) u periodu za koji se utvrđuje i odobrava dozvoljeni prihod, utvrđuje se na osnovu vrijednosti regulatorne imovine i izbora najprikladnijeg metoda amortizacije.

9.2. Pod vrijednošću regulatorne imovine se smatra vrijednost imovine na početku tekućeg regulatornog perioda, umanjena za iznos amortizacije i vrijednost otpisanih sredstava u tekućoj godini, a uvećana za vrijednost novododate regulatorne imovine. Novododata imovina obuhvata imovinu nastalu u skladu sa Planom investicija koji je prethodno odobrila ili na drugi način prihvatila Agencija. U vrijednost regulatorne imovine može ući i imovina koja je nastala mimo odobrenog Plana investicija, uz prethodnu saglasnost Agencije.

9.3. Planovi investicija koje uz zahtjev za odobravanje dozvoljenog prihoda dostavljaju operator prenosa i operator distribucije, moraju biti usklađeni sa odgovarajućim odredbama Kodeksa mreže i Distributivnog kodeksa. "

Član 6

U članu 10, u stavu 10.1. riječi: "periodično razmatranje cijena" zamjenjuju se riječima: "odobravanje regulatornog prihoda".

Član 7

U članu 11, u stavu 11.1. poslije riječi "Agencija ", dodaju se riječi: "utvrđuje i."

U stavu 11.2. obrazac se mijenja i glasi:

"To = T z + T d + T g + T rd + Tu + T zs + T b + T p + T pu + T r + T t - Ppu - Pr - Pvp"

U legendi, naziv troška **T b** mijenja se i glasi:

"T b - trošak tekućih bankarskih, poštanskih i usluga osiguranja"

Na kraju istog stava dodaju se riječi:

"T t - trošak korišćenja telekomunikacionih usluga Pr - ostali prihodi

Pvp - vanredni i vanposlovni prihodi."

Član 8

U članu 12, u stavu 12.1. poslije riječi "Agencija ", dodaju se riječi: "utvrđuje i."

U stavu 12.10. obrazac se mijenja i glasi:

"T f = T z + T d + T rd + Tu + T b + T p ± SBT + T np + T fr + T t - Pnp - Pr - Pvp"

U legendi, nazivi troškova **T b** i **T fr** mijenjaju se i glase:

"T b - trošak tekućih bankarskih, poštanskih i usluga osiguranja

T fr - ostali fiksni troškovi (uključujući trošak nabavljene električne energije za sopstvenu potrošnju)"

Na kraju istog stava dodaju se riječi:

" T t - trošak korišćenja telekomunikacionih usluga

Pr - ostali prihodi

Pvp - vanredni i vanposlovni prihodi."

Član 9

U članu 13, u stavu 13.1. poslije riječi "Agencija", dodaju se riječi: " utvrđuje i."

U stavu 13.2. obrazac se mijenja i glasi:

"T o = T z + T d + T rd + Tu + T b + T p + Tfr + T t - P os - Pvp"

U legendi, nazivi troškova **T b** i **T fr** mijenjaju se i glase:

" T b - trošak tekućih bankarskih, poštanskih i usluga osiguranja

T fr - ostali fiksni troškovi (uključujući trošak nabavljene električne energije za sopstvenu potrošnju)"

Na kraju istog stava dodaju se riječi:

"T t - trošak korišćenja telekomunikacionih usluga

Pos - ostali prihodi

Pvp - vanredni i vanposlovni prihodi."

Član 10

U članu 14, u stavu 14.1. poslije riječi "Agencija" , dodaju se riječi: " utvrđuje i."

U stavu 14.2. obrazac se mijenja i glasi:

"To = Tz + Td + Ti + Tu + Trd + Tt + Tb + Tp + Tfr - Pos - Pvp"

U legendi, naziv troška **T fr** mijenja se i glasi:

"T fr - ostali troškovi (uključujući trošak nabavljene električne energije za sopstvenu potrošnju)"

Na kraju istog stava dodaju se riječi:

"**Pos** - ostali prihodi

"**Pvp** - vanredni i van poslovni prihodi."

Član 11

U članu 15, u stavu 15.1. poslije riječi "Agencija ", dodaju se riječi: "utvrđuje i."

U stavu 15.7. obrazac se mijenja i glasi:

"**Tf = Tz + Td + Trd + Tu + Tb + Tp + Tnp + Tfr + Tt - Pnp - Pos - Pvp**"

U legendi, nazivi troškova **T b** i **T fr** mijenjaju se i glase:

"**T b** - trošak tekućih bankarskih, poštanskih i usluga osiguranja

T fr - ostali fiksni troškovi (uključujući trošak nabavljene električne energije za sopstvenu potrošnju)"

Na kraju istog stava dodaju se riječi:

"**T t** - trošak korišćenja telekomunikacionih usluga

Pos - ostali prihodi

Pvp - vanredni i van poslovni prihodi."

Član 12

U članu 16, u stavu 16.1. poslije riječi "Agencija ", dodaju se riječi: " utvrđuje i."

U stavu 16.3. obrazac se mijenja i glasi:

"**To = Tz + Tu + Td + Trd + Tt + Tb + Tp + Tr - Pos - Pvp**"

U legendi, naziv troška **Tr** mijenja se i glasi:

"**Tr** - ostali troškovi (uključujući trošak nabavljene električne energije za sopstvenu potrošnju)"

Na kraju istog stava dodaju se riječi:

"**Pos** - ostali prihodi

Pvp - vanredni i vanposlovni prihodi."

Član 13

U članu 17, u stavu 17.1. poslije riječi " Agencija", dodaju se riječi: " utvrdi i."

Član 14

U članu 24, poslije stava 24.1. dodaje se novi stav 24.2., koji glasi:

"24.2. Zavisno od vrste ugrađenih mjernih uređaja, potrošači iz kategorije potrošnje javna rasvjeta dijele se na dvije tarifne grupe:

- a) potrošači sa dvotarifnim brojilima i
- b) potrošači sa jednotarifnim brojilima."

Član 15

Član 26 mijenja se i glasi:

"Član 26 - Promjena kategorije potrošnje

26.1. Ako potrošač ispunjava uslove za svrstavanje u drugu kategoriju potrošnje, ima pravo da traži promjenu kategorije pod uslovom da je od zadnje promjene prošlo najmanje 12 mjeseci. Potrošač je u tom slučaju obavezan da imaocu licence

za snabdijevanje, sa kojim ima zaključen ugovor o snabdijevanju električnom energijom, podnese pisani zahtjev u kojem je naznačena kategorija u koju želi da pređe i traženo vrijeme prelaska.

26.2. Imalac licence za snabdijevanje električnom energijom dužan je da najkasnije u roku od pet radnih dana od dana prijema, zahtjev proslijedi imaocu licence za distribuciju.

26.3. Imalac licence za distribuciju dužan je da izvrši provjeru da li potrošač ispunjava uslove da bude svrstan u kategoriju za koju je podnio zahtjev i u roku od 14 dana od dana prijema zahtjeva, obavijesti Imaoca licence za snabdijevanje da li su ispunjeni uslovi za zahtijevanu promjenu kategorije potrošnje.

26.4. Imalac licence za snabdijevanje će najkasnije u roku od pet radnih dana od dana prijema obavještenja od imaoca licence za distribuciju, obavijestiti potrošača o prihvatanju ili odbijanju njegovog zahtjeva.

26.5. Ukoliko potrošač ispunjava uslove koji se odnose na kategoriju za koju se prijavljuje, imalac licence za snabdijevanje je obavezan da ga svrsta u novu kategoriju, počev od prvog dana narednog mjeseca po isteku roka za obavljanje provjere i obavješćavanje potrošača, odnosno kasnije ako je potrošač tako tražio.

26.6. U slučaju da odbije da klasifikuje potrošača u grupu za koju je podnio zahtjev, imalac licence za snabdijevanje je obavezan da jasno navede razloge odbijanja i da obavijesti potrošača o ostalim kategorijama za koje može podnijeti zahtjev. "

Član 16

U članu 29 - Obračunski elementi, poslije stava 29. 2. dodaje se novi stav 29.3., koji glasi:

" 29.3. Izuzetno od odredbi stava 29.2. ovog člana, za kategoriju ostala potrošnja"

- potrošači kod kojih se snaga ne mjeri koji imaju ugrađene uređaje za mjerenje reaktivne energije, obračunski elementi su:

- aktivna energija,
- prekomjerno preuzeta reaktivna energija,
- naknade za korišćenje mreža,
- naknade za gubitke u prenosnoj i distributivnoj mreži,
- stalne mjesečne naknade."

Član 17

U članu 31 - Aktivna snaga, u stavu 31.2. riječi: "12 stav 18" mijenjaju se riječima: "12 stav 16."

Član 18

Naziv Poglavlja VI mijenja se i glasi: "*Postupak utvrđivanja, odobravanja i izmjene dozvoljenog prihoda i naknada i tarifa.*"

U Poglavlju VI dodaje se pod poglavlje a) postupak utvrđivanja i odobravanja dozvoljenog prihoda, a čl. 38 do i sa 42 mijenjaju se i glase:

"a) postupak utvrđivanja i odobravanja dozvoljenog prihoda

Član 38 - Podnošenje i evidentiranje zahtjeva

38.1. Zahtjev za odobravanje regulatornog prihoda imalac licence podnosi u pisanoj formi. Zahtjev se evidentira u Agenciji.

38.2 Sva dokumenta koja Agencija zahtijeva, dostavljaju se kao kopije ovjerene od strane nadležnog organa ili kao originali na uvid, zajedno sa neovjerenim kopijama koje zadržava Agencija, na kojima se konstatuje da je kopija vjerna originalu.

38.3. U cilju ubrzanja postupka, sva dokumenta osim zahtjeva, mogu se dostaviti faksom ili elektronskim putem. U tom slučaju originali dokumenata se dostavljaju u roku od 3 dana.

Član 39 - Sadržaj zahtjeva

39.1. Zahtjev za odobravanje regulatornog prihoda obavezno sadrži:

a) Detaljnu kalkulaciju regulatornog prihoda urađenu u skladu sa ovim pravilnikom;

b) Zahtijevani period primjene.

39.2. Uz zahtjev iz prethodnog stava, podnosilac zahtjeva je dužan da dostavi programe povećanja efikasnosti poslovanja, i to:

- Program smanjenja gubitaka u prenosnoj i distributivnoj mreži,
- Program povećanja stepena naplate potraživanja,
- Program smanjenja troškova poslovanja i
- Program smanjenja broja zaposlenih.

39.3. Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, podnosilac zahtjeva je dužan dostaviti Plan investicija za zahtijevani period primjene. Plan za svaku pojedinačnu investiciju sadrži tehnički opis, tehnoekonomsku analizu opravdanosti, finansijski plan i amortizacioni plan.

39.4. Uz zahtjev se prilaže i dokumentacija na osnovu koje je podnosilac zahtjeva izvršio kalkulaciju regulatornog prihoda, na način propisan članom 40 ovog pravilnika.

Član 40 - Dokumenta koja se podnose uz zahtjev

40.1. Podnosilac zahtjeva popunjava i podnosi Agenciji "Opšti obrazac zahtjeva za odobravanje regulatornog prihoda" zajedno sa propisanom dokumentacijom (Dodatak A).

40.2. Zavisno od djelatnosti za koju se traži odobravanje regulatornog prihoda, pored dokumentacije navedene u stavu 1 ovog člana, podnosi se i "Posebni obrazac zahtjeva za odobravanje regulatornog prihoda za...":

- a) Proizvodnju - Dodatak B;
- b) Prenos - Dodatak C;
- c) Operatora prenosne mreže - Dodatak D;
- d) Distribuciju i operatora distributivne mreže - Dodatak E;
- e) Operatora tržišta - Dodatak F;
- f) Snabdijevanje - Dodatak G.

40.3. Uz zahtjev se, pored finansijskih, dostavljaju i podaci o fizičkim pokazateljima proizvodnje i isporuke električne energije, kao i uslugama koje se pružaju potrošačima.

40.4. Fizičke veličine koje se koriste za obračun regulatornog prihoda zasnivaju se na ostvarenjima u godini koja prethodi godini u kojoj se podnosi zahtjev, procjeni ostvarenja za tekuću godinu, kao i planiranim pokazateljima za period za koji se traži odobravanje regulatornog prihoda.

Član 41 - Razmatranje zahtjeva

41.1. Ukoliko zahtjev nije potpun i jasan, Agencija će najkasnije u roku od 14 dana od dana prijema obavijestiti podnosioca zahtjeva o nedostacima i zatražiti dopunu, izmjenu ili obrazloženje dostavljenog zahtjeva i dokumentacije. Podnosilac zahtjeva je dužan da nedostatke otkloni i potpun i jasan zahtjev dostavi u roku od 10 dana od dana prijema obavještenja.

41.2. Agencija na svojoj Web strani objavljuje obavještenje da je imalac licence podnio zahtjev za odobravanje regulatornog prihoda, koji je nepotpun i nejasan, i da je shodno tome podnosiocu zahtjeva upućeno obavještenje u cilju otklanjanja nedostataka.

41.3. Ukoliko podnosilac zahtjeva ne otkloni nedostatke u roku iz stava 41.1. ovog člana, Agencija će zaključkom odbaciti zahtjev kao neuređan.

41.4. Nakon prijema potpunog i jasnog zahtjeva, Agencija u roku od 14 dana analizira dostavljene podatke i dokumentaciju i na svojoj Web strani objavljuje zahtjev sa odgovarajućim pojašnjenjima, ukoliko je to potrebno. Istovremeno, Agencija daje uputstvo o načinu davanja mišljenja i primjedbi na podnijeti zahtjev.

41.5. Mišljenja i primjedbe na zahtjev ima pravo da dostavi svako zainteresovano lice u roku od 7 dana od dana objavljivanja na Web strani Agencije.

41.6. Nakon izvršene analize dostavljenih mišljenja i primjedbi i na osnovu sagledavanja svakog pojedinačnog troška i ostalih poslovnih, vanrednih i vanposlovnih prihoda, direktor Agencije u roku od 14 dana od isteka roka iz prethodnog stava ovog člana, podnosi Odboru Agencije izvještaj sa predlogom za utvrđivanje i odobravanje dozvoljenog prihoda.

Član 42 - Donošenje odluke po zahtjevu

42.1. Odbor Agencije donosi odluku po zahtjevu za odobravanje regulatornog prihoda najkasnije u roku od 10 dana po isteku roka iz člana 41, stav 41.6.

42.2. Sjednica Odbora Agencije na kojoj se zahtjev razmatra otvorena je za podnosioca zahtjeva. Podnosilac zahtjeva se informiše o datumu održavanja sjednice najkasnije 5 dana prije održavanja iste. Podnosilac zahtjeva može zatražiti pomjeranje termina održavanja sjednice, o čemu odlučuje predsjedavajući Odbora Agencije.

42.3. Na osnovu izvještaja iz člana 41, stav 41.6. i izloženih stavova podnosioca zahtjeva, Odbor Agencije donosi odluku o odobravanju regulatorno dozvoljenog prihoda u utvrđenom iznosu, koji će se transponovati u naknade i tarife.

42.4. Odluka iz stava 42.3 ovoga člana donijeta po zahtjevu za odobravanje regulatornog prihoda je upravni akt Agencije koji se dostavlja podnosiocu zahtjeva zajedno sa uputstvom o pravnom sredstvu, najkasnije u roku od 5 dana od dana donošenja. "

Član 19

Poslije člana 42 dodaje se novi član 42a, koji glasi:

"Član 42a - Donošenje odluke u slučaju nepodnošenja ili odbacivanja zahtjeva

42a.1. Ukoliko imalac licence blagovremeno ne podnese zahtjev za odobravanje regulatornog prihoda za naredni period ili ukoliko Agencija odbaci zahtjev u

skladu sa članom 41, stav 41.3. ovog pravilnika, Odbor Agencije će posebnom odlukom utvrditi tabele sa cijenama koje će se primjenjivati od momenta isteka roka primjene tabela sa cijenama koje su na snazi. "

Član 20

Poslije člana 42a dodaje se podpoglavlje b) postupak odobravanja ili utvrđivanja tabela sa cijenama i novi članovi 42b, 42c i 42d, koji glase:

" b) Postupak odobravanja ili utvrđivanja tabela sa cijenama

Član 42b - Podnošenje, evidentiranje i sadržaj zahtjeva

42b.1. Energetski subjekat koji obavlja djelatnost snabdijevanja električnom energijom dužan je da, najkasnije u roku od 5 dana od dana prijema odluke o odobravanju regulatorno dozvoljenog prihoda u utvrđenom iznosu, koji će se transponovati u naknade i tarife, dostavi Agenciji zahtjev za odobravanje tabela sa cijenama.

42b.2. Podnošenje i evidentiranje zahtjeva, uz koji se dostavljaju tabele sa cijenama, vrši se na način kako je propisano u članu 38 stav 38.1. ovog pravilnika.

42b.3. Tabele sa cijenama obavezno sadrže: iznose naknada sa iskazanim cijenama za proizvedenu ili na drugi način nabavljenu električnu energiju, za korišćenje prenosne i distributivne mreže i pružanje usluga, odnosno predlog tabela sa iskazanim tarifnim elementima i tarifnim stavovima, kao i uslove primjene tarifa prema kategoriji potrošnje, tarifnim grupama, periodu korišćenja, periodičnost očitavanja brojila i izdavanja računa.

Član 42c - Razmatranje zahtjeva

42c.1. Ukoliko se nakon izvršene analize ocijeni da su u tabelama sa cijenama predložene naknade i tarife pravedne, opravdane i prikladne, direktor Agencije u roku od 5 dana od dana prijema zahtjeva, podnosi Odboru Agencije izvještaj sa predlogom da se tabele sa cijenama odobre.

42c.2. Ukoliko se nakon izvršene analize ocijeni da predložene naknade i tarife nijesu pravedne, opravdane ili su neprikladne, direktor Agencije u roku od 5 dana od dana prijema zahtjeva podnosi Odboru Agencije izvještaj sa predlogom da se tabele sa cijenama vrate podnosiocu zahtjeva radi izmjene.

42c.3. Ukoliko Odbor Agencije ocijeni da je potrebno izvršiti izmjenu tabela sa cijenama, o tome će u roku od 3 dana obavijestiti podnosioca zahtjeva, sa precizno naznačenim izmjenama koje treba izvršiti.

42c.4. Podnosilac zahtjeva je dužan da u roku od 5 dana od dana prijema obavještenja iz prethodnog stava, Agenciji dostavi izmijenjene tabele sa cijenama.

42c.5. Ukoliko podnosilac zahtjeva u roku iz stava 42c.4. ovog člana ne dostavi izmijenjene tabele sa cijenama, ili ukoliko dostavi tabele sa cijenama koje nijesu korigovane u skladu sa preporukom Agencije, Agencija će odbiti zahtjev za odobravanje tabela sa cijenama.

Član 42d - Donošenje odluke o odobravanju tabela sa cijenama

42d.1. Odbor Agencije donosi odluku o odobravanju tabela sa cijenama najkasnije u roku od 5 dana po isteku roka iz stava 42c.1. prethodnog člana.

42d.2. Ukoliko zahtjev za odobravanje tabela sa cijenama bude odbijen, Odbor Agencije će, u roku od 5 dana od dana odbijanja zahtjeva za odobravanje tabela sa cijenama, posebnom odlukom utvrditi tabele sa cijenama koje će se primjenjivati od momenta isteka roka primjene tabela sa cijenama koje su na snazi.

42d.3. Odluka po zahtjevu za odobravanje tabela sa cijenama je upravni akt Agencije, koji se dostavlja podnosiocu zahtjeva zajedno sa uputstvom o pravnom sredstvu, najkasnije u roku od 5 dana od dana donošenja.

42d.4. Odluka o odobravanju ili utvrđivanju tabela sa cijenama objavljuje se u najmanje tri javna glasila i na Web strani Agencije."

Član 21

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore. "

Broj: 07/1601-2

Podgorica, 13.11.2007. godine

Odbor Regulatorne agencije za energetiku

Predsjedavajući Odbora
dipl. el. ing. **Branko Kotri**, s.r.

Na osnovu člana 12, stav (2) i člana 18 Zakona o energetici ("Službeni list RCG", broj 39/03) i člana 24, stav (1), tačka 13) Statuta Regulatorne agencije za energetiku ("Službeni list RCG", broj 31/04), Odbor Agencije, na sjednici od 06.08.2009. godine, donio je

Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o tarifama za električnu energiju

*Pravila su objavljena u "Službenom listu CG",
br. 54/2009 od 10.8.2009. godine.*

Član 1

U Pravilniku o tarifama za električnu energiju ("Službeni list RCG", br. 47/05, 50/05, 42/07 i "Službeni list CG", broj 6/07), u članu 2, stavu 2.1., tački f), poslije riječi "energijom" dodaju se riječi: "po regulisanim tarifama".

Član 2

U članu 4, stavu 4.1., tački d), ispred riječi "Crna Gora" briše se riječ "Republika", kao i na svim drugim mjestima u daljem tekstu Pravilnika.

Član 3

U članu 7:

- u stavu 7.2. riječi: "zahtjev za promjenu dozvoljenog prihoda", zamjenjuju se riječima: "zahtjev za odobravanje regulatornog prihoda za naredni period",

- stav 7.3. mijenja se i glasi:

"U tarife i naknade po kojima potrošači plaćaju električnu energiju i usluge transponuje se dozvoljeni prihod koji pokriva ukupne opravdane troškove poslovanja umanjene za ostale poslovne, vanredne i vanposlovne prihode. "

Član 4

U članu 8, stavu 8.3., tačka c) mijenja se i glasi:

"Kod snabdjevača - troškovi uvoza električne energije utvrđeni na osnovu bilansiranog deficita električne energije, u skladu sa zaključenim ugovorima ili okvirnim sporazumima zaključenim u skladu sa članom 25 Zakona o javnim nabavkama. U slučaju nedostatka navedene dokumentacije, Agencija može trošak uvoza utvrditi i na osnovu drugih parametara koje ocijeni kao relevantne (biznis plan regulisanog subjekta, prosječna cijena uvozne energije koju je regulisani subjekt ostvario za 12 mjeseci koji prethode donošenju odluke primijenjena na planirane količine uvoza energije za naredni regulatorni period)."

Član 5

U članu 9, stav 9.2. mijenja se i glasi:

"Pod vrijednošću regulatorne imovine (VRI) smatra se vrijednost te imovine prikazane u bilansu stanja za prethodnu godinu, umanjena za iznos procijenjene: amortizacije, vrijednosti sredstava stečenih bez ulaganja energetskog subjekta i vrijednosti otpisanih sredstava u tekućoj godini, a uvećana za procijenjenu vrijednost novododate regulatorne imovine u tekućoj godini. Novododata imovina obuhvata imovinu nastalu u skladu sa Planom investicija koji je prethodno odobrila ili na drugi način prihvatila Agencija. U vrijednost regulatorne imovine može ući i imovina koja je nastala mimo odobrenog Plana investicija, uz prethodnu saglasnost Agencije. Odredba ovog stava ne ograničava primjenu člana 12, stav (3) Zakona."

Član 6

Član 10 mijenja se i glasi:

"10.1. Povrat na investicije (Pinv) predstavlja godišnji iznos prinosa koji investitori (akcionari) ostvaruju na uložena sredstva.

10.2. Povrat na investicije (Pinv) je proizvod vrijednosti regulatorne imovine energetskog subjekta (VRI) i stope ponderisanog prosjeka troška kapitala (iptk) obračunate na nivou energetskog subjekta i izračunava se po formuli:

$$\mathbf{Pinv = VRI \times pptk}$$

gdje je:

Pinv - godišnji iznos povrata na investicije (€),

VRI - vrijednost regulatorne imovine energetskog subjekta (€),

pptk - stopa ponderisanog prosjeka troška kapitala na nivou energetskog subjekta (%).

10.3. Vrijednost regulatorne imovine energetskog subjekta utvrđuje se na način propisan u članu 9, stav 9.2 ovog Pravilnika.

10.4. Stopa ponderisanog prosjeka troška kapitala energetskog subjekta izračunava se po formuli:

$$\mathbf{pptk = tak \times Ak / (Z + Ak) + tz \times Z / (Z + Ak),}$$

gdje je:

tak-stopa prosječnog troška (očekivanog prinosa) akcijskog kapitala (%), a izračunava se po formuli:

$$\mathbf{tak=pbr+\beta(pt-pbr)}$$

pbr - stopa prinosa na ulaganje bez rizika (državne obveznice srednjeg roka dospjeća - %)

β - odnos rizika ulaganja u energetske sektor i rizika ulaganja na tržištu

pt: - prosječna stopa prinosa na tržištu (%)

Ak - vrijednost akcijskog kapitala u VRI (€)

Z - vrijednost pozajmljenog kapitala (zaduženja) u VRI (€)

tz - prosječna stopa troška na pozajmljeni kapital (zaduženje) energetskog subjekta (%)."

Član 7

U članu 12, stavu 12.12. poslije tačke dodaje se rečenica koja glasi: "Ukoliko je izvjesno da će u regulatornom periodu za koji se tarife utvrđuju maksimalna snaga biti manja u odnosu na referentnu iz prethodne godine, cijena korišćenja prenosne mreže može se izračunati i na osnovu planirane maksimalne snage, za godinu za koju se podnosi zahtjev."

Član 8

U članu 19, stav 19.2. riječi: "za period koji je duži od 12 mjeseci", zamjenjuju se riječima: "na višegodišnji period".

Član 9

U članu 20, dodaje se novi stav 20.1., koji glasi:

"Izmjena tarifa u periodu važenja može se vršiti samo u slučaju ako je regulatorni period utvrđen na više godina, istovremeno sa rekalkulacijom iz člana 19 Pravilnika."

Dosadašnji st. 20.1., 20.2. i 20.3. postaju st. 20.2., 20.3. i 20.4.

U novim st. 20.2. i 20.3., poslije riječi: "ukupnih troškova poslovanja", dodaju se riječi: "na godišnjem nivou", a procenat "3%", zamjenjuje se procentom "5%."

Poslije stava 20.4. dodaje se novi stav 20.5., koji glasi:

"Izuzetno od odredbi st. 20.2., 20.3. i 20.4., Agencija može sama pokrenuti postupak izmjene tarifa u periodu važenja, po sopstvenom nahođenju ili na inicijativu energetskog subjekta, u slučaju promjene energetske veličine nastalih usled dejstva nepredvidivih okolnosti na koje energetski subjekat nije mogao uticati, koje dovode do promjene odobrenog prihoda za više od 5%."

Član 10

Član 37 briše se.

Član 11

U članu 38, stav 38.1. mijenja se i glasi:

"Zahtjev za odobravanje regulatornog prihoda imalac licence podnosi 4 mjeseca prije isteka roka važenja odobrenih cijena i tarifa."

Član 12

U članu 39, stavu 39.2. alineje 1 i 2 brišu se.

Član 13

U članu 42a, poslije stava 42a.1. dodaje se novi stav 42a.2., koji glasi:

"U postupku donošenja odluke u skladu sa stavom 42a.1., Agencija će odluku donijeti na osnovu raspoložive dokumentacije i podataka sa kojima raspolaže."

Član 14

U članu 42d, stavu 42d.4. riječi: "najmanje tri javna glasila", zamjenjuju se riječima:

"Službenom listu Crne Gore".

Član 15

U članu 43, u stavu 43.1., poslije broja "20", riječi "st. 1. i 2" zamjenjuju se riječima: "st. 20.2. i 20.3."

U st. 43.4. i 43.6. riječi: "najmanje tri javna glasila", zamjenjuju se riječima: "Službenom listu Crne Gore".

U stavu 43.5., broj "3" zamjenjuje se brojem "20.4."

Poslije stava 43.6. dodaje se novi stav 43.7., koji glasi:

"Postupak izmjene tarifa u periodu važenja, u skladu sa članom 20 ovog pravilnika, podrazumijeva i izmjenu dozvoljenog prihoda ukoliko promjena tarifa to zahtijeva."

Član 16

Poslije člana 43, dodaje se novi član 43.a. koji glasi:

"U svim slučajevima odobravanja regulatornog prihoda i tarifa Agencija ima pravo, sve do donošenja konačne odluke, da od energetskeg subjekta zahtijeva dostavljanje ažurirane dokumentacije koja se dostavlja uz zahtjev i dodatne dokumentacije mimo one propisane čl. 39 i 40 ovog pravilnika, ukoliko je to značajno za donošenje odluke."

Član 17

U članu 45, stavu 45.1., u tački b) riječi: "u medijima" zamjenjuju se riječima: "u Službenom listu Crne Gore".

Član 18

Član 46 i naslov člana mijenjaju se i glase:

"Član 46 - Efikasnost i unakrsno subvencioniranje

46.1. Na osnovu podataka koje uz zahtjev dostave energetske subjekti, kao i revizije koju u vezi sa tim sprovede, Agencija će odobriti regulatorni prihod za svaku licenciranu djelatnost, imajući pri tom u vidu potrebu poboljšanja indikatora efikasnosti, i okončanja unakrsnog subvencioniranja, i to:

a) povećanje stepena naplate fakturisane realizacije iz godišnjeg regulatornog perioda;

b) povećanje stepena naplate zaostalih potraživanja po osnovu fakturisane realizacije u godinama koje su prethodile odnosnom godišnjem regulatornom periodu;

c) smanjenje stepena gubitaka električne energije u distribuciji električne energije;

d) ukidanje unakrsnog subvencioniranja grupa tarifnih kupaca kategorije potrošnje niski napon 0,4 kV.

46.2. Utvrđuju se indikatori poboljšana efikasnosti, za godišnji regulatorni period 01.01.-31.12.2010. godine i naredne godine, i to:

a) Stepennaplate fakturisane realizacije: 94% u 2010., 96% u 2011., 98% u 2012., i 99% u 2013. godini, računat kao odnos naplaćene i fakturisane realizacije za isporuke u odnosnoj godini.

b) Smanjenje gubitaka električne energije u distribuciji do: 18% u 2010., 15% u 2011., 14% u 2012. i 12% u 2013. godini.

46.3. Utvrđeni indikatori poboljšanja efikasnosti iz stava 46.2. ovog člana moraju biti ostvareni i u slučaju da Agencija utvrdi regulatorni period na više godina.

46.4. Imalac licence za snabdijevanje je dužan da do 30.06.2010. godine dostavi Agenciji na uvid inovirani petogodišnji Plan naplate zaostalih potraživanja po osnovu fakturisane realizacije potrošačima električne energije u godinama koje su prethodile regulatornom periodu za 2010. godinu.

46.5. Imaoci licenci su dužni da do 30.06.2010. godine dostave Agenciji na uvid inovirani petogodišnji Program usklađivanja troškova poslovanja na koje mogu uticati sa najboljom evropskom praksom.

46.6. Unakrsno subvencioniranje grupa tarifnih kupaca kategorije potrošnje niski napon 0,4 kV, koje nije potpuno ukinuto u proteklom periodu regulacije primjenom tarifa na osnovu metodologije iz ovog pravilnika, biće potpuno ukinuto na sljedeći način:

a) U tabeli sa cijenama za regulatorni period za 2010. godinu, kao i za svaki naredni regulatorni period, regulisane tarife za korišćenje prenosne mreže, tarife za gubitke električne energije u prenosnoj mreži, tarife za korišćenje distributivne mreže i tarife za gubitke električne energije u distributivnoj mreži moraju odražavati troškove koje energetskim subjektima pričinjavaju grupe tarifnih kupaca, odnosno ne smiju imati za posljedicu unakrsno subvencioniranje;

b) Dio unakrsnog subvencioniranja nastalog zbog različitih cijena energije za grupe tarifnih kupaca na naponskom nivou 0,4 kV primjenom odredbi člana 37 koji je prestao da važi u postupku izmjena i dopuna ovog pravilnika, biće ukinut prilikom odobravanja tabela sa cijenama za 2010. godinu.

c) U tabeli sa cijenama za regulatorni period za 2011. godinu, kao i za svaki naredni regulatorni period, regulisane tarife za električnu energiju i mjesečne naknade za snabdijevanje moraju odražavati troškove koje energetskim subjektima pričinjavaju grupe tarifnih kupaca, odnosno ne smiju imati za posljedicu unakrsno subvencioniranje.

46.7. Plan i Program iz st. 46.4. i 46.5. ovog člana Agencija će objaviti na svojoj internet strani.

46.8. Odredbe st. 46.2. i 46.6. ovog člana, Agencija će primijeniti i u slučaju primjene odredbi člana 20, stav 20. 5. i člana 42a , stava 42 a.1. ovog pravilnika."

Član 19

Član 47 briše se.

Član 20

U članu 48, riječi: "do isteka tarifnog puta iz člana 46 Pravilnika" zamjenjuju se riječima:

"do potpunog ukidanja unakrsnog subvencioniranja grupa tarifnih kupaca kategorije potrošnje niski napon 0,4 kV, u skladu sa članom 46 ovog pravilnika.

Član 21

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore."

Broj: 09/1822-2

Podgorica, 06.08.2009. godine

Odbor Regulatorne agencije za energetiku

Predsjedavajući Odbora,

Dragan Bojović, s.r.

Član 29 Privremene metodologije za određivanje regulatornog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije

Metodologija je objavljena u "Službenom listu CG", br. 58/2010 od 8.10.2010. godine.

Član 29

Danom stupanja na snagu ove metodologije prestaju da važe odredbe Pravilnika o tarifama za električnu energiju ("Službeni list RCG", br. 47/05, 50/05 i 42/07 i "Službeni list CG", br. 6/07 i 54/09), kojima je uređen način utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za angažovani kapacitet i cijena gubitaka električne energije u prenosnom sistemu, i to: čl. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 8a, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 21, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 42a, 44, 45, 48, 49, 49a i 50.

Član 30 Privremene metodologije za određivanje regulatornog prihoda i cijena

za korišćenje distributivnog sistema električne energije

*Metodologija je objavljena u "Službenom listu
CG", br. 58/2010 od 8.10.2010. godine.*

Član 30

Danom stupanja na snagu ove metodologije prestaju da važe odredbe Pravilnika o tarifama za električnu energiju ("Službeni list RCG", br. 47/05, 50/05 i 42/07 i "Službeni list CG", br. 6/07 i 54/09), kojima je uređen način utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za angažovani kapacitet i cijena gubitaka električne energije u distributivnom sistemu, i to: čl. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 8a, 9, 10, 15, 17, 26, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 42a, 44, 45, 48, 49, 49a i 50.

Član 44 Privremene metodologije za određivanje regulatornog prihoda javnog snabdjevača i regulisanih tarifa za snabdijevanje električnom energijom

*Metodologija je objavljena u "Službenom listu
CG", br. 58/2010 od 8.10.2010. godine.*

Član 44

Danom stupanja na snagu ove metodologije prestaju da važe odredbe Pravilnika o tarifama za električnu energiju ("Službeni list RCG", br. 47/05, 50/05 i 42/07, i "Službeni list CG", br. 6/07 i 54/09), kojima je uređen način utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda, naknada za snabdijevanje električnom energijom i tabela sa cijenama, i to: čl. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 8a, 9, 10, 11, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 42a, 42b, 42c, 42d, 43, 43a, 44, 45, 46, 48, 49, 49a i 50.

Član 11 Pravila za izmjenu regulisanih tarifa za snabdijevanje električnom energijom

*Pravila su objavljena u "Službenom listu CG",
br. 62/2010 od 29.10.2010. godine.*

V. Završne odredbe

Član 11

Danom stupanja na snagu ovih pravila prestaju da važe odredbe Pravilnika o tarifama za električnu energiju ("Službeni list RCG", br. 47/05, 50/05 i 42/07 i "Službeni list CG", br. 6/07 i 54/09), kojima je uređen način izmjene tarifa u periodu važenja, i to: čl. 19, 20, 43 i 43a.

Odluka Ustavnog suda Crne Gore kojom se utvrđuje da odredbe člana 6 stav 2 tačka a) i stav 4 tačka a), člana 12 stav 2 u dijelu koji glasi: "varijabilnih i" st. 3, 4, 5, 6, 7 i 8, člana 15 stav 2 u dijelu koji glasi: "varijabilnih i" i st. 3, 4, 5 i 6 Pravilnika o tarifama za električnu energiju ("Službeni list RCG", br. 47/2005, 50/2005, 42/2007 i "Službeni list Crne Gore", br. 6/2007 i 54/2009), koji je donio Odbor Regulatorne agencije za energetiku, u vrijeme važenja, nijesu bile u saglasnosti sa Ustavom i zakonom

Ustavni sud Crne Gore u sastavu: predsjednik dr Milan Marković i sudije - Miodrag Latković, Desanka Lopičić, Fetija Međedović, Miraš Radović, Đole Sekulović i Miodrag Iličković, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore, člana 33 tačka 2 i člana 45 tačka 1 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 64/08), na sjednici od 10. februara 2011. godine, donio je

Odluku

*Odluka je objavljena u "Službenom listu CG", br.
13/2011 od 4.3.2011. godine.*

UTVRĐUJE SE da odredbe člana 6 stav 2 tačka a) i stav 4 tačka a), člana 12 stav 2 u dijelu koji glasi: "varijabilnih i" st. 3, 4, 5, 6, 7 i 8, člana 15 stav 2 u dijelu koji glasi: "varijabilnih i" i st. 3, 4, 5 i 6 Pravilnika o tarifama za električnu energiju ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 47/2005, 50/2005, 42/2007 i "Službeni list Crne Gore", br. 6/2007 i 54/2009), koji je donio Odbor Regulatorne agencije za energetiku, u vrijeme važenja, nijesu bile u saglasnosti sa Ustavom i zakonom.

Ova odluka objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Obrazloženje

Predlogom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda pokrenut je postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 6 stava 2 tačka a) i stava 4 tačka a), člana 12 stav 2 u dijelu koji glasi: "varijabilnih i" st. 3, 4, 5, 6, 7 i 8 člana 15. stav 2 u dijelu koji glasi: "varijabilnih i" i st. 3, 4, 5 i 6 Pravilnika, označenog u izreci.

U predlogu se, u suštini, ističe da su osporene odredbe Pravilnika u suprotnosti sa odredbama člana 1 stav 5 tačka 5, člana 12 stav 2 tačka 9 i člana 31 stav 1 tačka

3 i stav 2 tačka 1 Zakona o energetici ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 39/03) i sa osnovnim načelima obligacionog prava, odnosno sa odredbama člana 4 stav 1, člana 7 i člana 8 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list Crne Gore", br. 47/08), jer je donosilac akta propisujući materijalne obaveze za građane koje se samo zakonom mogu propisati, prekoračio svoja ovlašćenja.

Ustavni sud je, nakon razmatranja, sadržine osporenih odredaba Pravilnika, utvrdio da, u vrijeme važenja, nijesu bile u saglasnosti sa Ustavom i zakonom.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio sljedeće:

U toku postupka pred Ustavnim sudom, Skupština Crne Gore, na sjednici od 22. aprila 2010. godine, donijela je Zakon o energetici, koji je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", br. 28/10 od 14. maja 2010. godine. Stupanjem na snagu ovog zakona (22. maj 2010. godine), prestao je da važi Zakon o energetici ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 39/03), u odnosu na koji je podnosilac predloga tražio ocjenu ustavnosti i zakonitosti osporenih odredaba. Odredbama člana 209 Zakona propisano je da će se: propisi na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona donijeti u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona; da će se do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivati propisi koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona i da se tehnički propisi doneseni do stupanja na snagu ovog zakona primjenjuju do donošenja tehničkih propisa na osnovu ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom.

Aktom od 6. juna 2010. godine, podnosilac predloga je tražio ocjenu ustavnosti i zakonitosti osporenih odredaba Pravilnika u odnosu na odredbe člana 3 st. 1 i 2 tačka 5, člana 38 stav 1, člana 51 st. 2 i 3, člana 160 stav 5, člana 179 i člana 180 važećeg Zakona o energetici jer, po njegovom mišljenju, nijednom odredbom toga zakona nije propisana obaveza krajnjih kupaca, da pored obaveze po osnovu pruženih usluga za isporuku električne energije plaćaju i gubitke električne energije u prenosnoj i distributivnoj mreži, odnosno varijabilne troškove poslovanja, koje čine tehnički i komercijalni gubici na prenosnoj i distributivnoj mreži; da gubici nijesu pričinjeni od strane potrošača, pa stoga, ne mogu biti kriterijum za kalkulisanje cijene električne energije niti se mogu naplaćivati od tarifnih kupaca. Ističu da ostaju pri navodima ranije datim u predlogu.

U odgovoru i dopuni odgovora Regulatorne agencije za energetiku, osporavaju se navodi iz predloga i dopune predloga - *"da nijednom odredbom novog Zakona o energetici nije propisana obaveza da krajnji kupci pored obaveza po osnovu pruženih usluga za isporuku električne energije plaćaju gubitke električne energije u prenosnoj i distributivnoj mreži odnosno varijabilne troškove poslovanja koje čine tehnički i komercijalni gubici na prenosnoj i distributivnoj mreži"*, jer odredbe člana 5 stav 1 tač. 13 i 79, člana 13 stav 2 tačka 4 i stav 4 tačka 4, člana 83 stav 3, člana 84 stav 1 tačka 26, člana 87 stav 5, člana 88 stav 5 tačka 4, člana 96 stav 8 i člana 123 stav 1 Zakona jasno definišu obaveze po osnovu plaćanja pruženih usluga za isporuku električne energije, kao i gubitke u prenosnoj i distributivnoj mreži; da osporene odredbe nijesu u suprotnosti ni sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima jer gubici nijesu stalna već promjenljiva veličina; da se trošak za njihovo pokrivanje ne može podvesti pod fiksne troškove nego tretirati kao varijabilni trošak koji zavisi od količine i cijene energije koji iz godine u godinu, u različitim iznosima tereti potrošače, zbog čega se gubici u prenosu i distribuciji svugdje naplaćuju, iako se negdje ne iskazuju kao posebna stavka u računu kao i da je neosnovano isticanje nezakonitosti u odnosu na jednake vrijednosti davanja.

Ustavni sud je utvrdio da su osporene odredbe Pravilnika prestale da važe 16. oktobra 2010. godine, stupanjem na snagu sljedećih akata koje je donio Odbor Regulatorne agencije za energetiku:

Privremene metodologije za određivanje regulatornog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije ("Službeni list Crne Gore", br. 58/2010), kojom je uređen način utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za angažovani kapacitet i cijena gubitaka električne energije u prenosnom sistemu, i to odredbe: čl. 6 i 12 (član 29).

Privremene metodologije za određivanje regulatornog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije ("Službeni list Crne Gore", br. 58/2010), kojom je uređen način utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za angažovani kapacitet i cijena gubitaka električne energije u distributivnom sistemu, i to odredbe: čl. 6 i 15 (član 30).

Privremene metodologije za određivanje regulatornog prihoda javnog snabdijevača i regulisanih tarifa za snabdijevanje električnom energijom ("Službeni list Crne Gore", br. 58/10), kojom je uređen način utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda, naknada za snabdijevanje električnom energijom i tabela sa cijenama, i to odredba člana 6 (član 44).

Osporenim odredbama Pravilnika bilo je propisano:

Član 6 stav 2 tačka a) i stav 4 tačka a)

Naknada za korišćenje prenosne mreže sastoji se od:

a) komponente koja se odnosi na gubitke električne energije u prenosnoj mreži, sa cijenom koja se izražava u s po kWh prenesene energije (s/kWh);

Naknada za korišćenje distributivne mreže, upravljanje potrošnjom i nadzor nad radom distributivnog sistema sastoji se od:

a) komponente koja se odnosi na gubitke električne energije u distributivnoj mreži, sa cijenom koja se izražava u s/kWh;

Član 12 stav 2 i stav 3. 4. 5. 6. 7 i 8

Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaocu licence za prenos

12.2. Opravdani troškovi poslovanja sastoje se od varijabilnih i fiksni troškova.

a) Varijabilni troškovi poslovanja

12.3. Varijabilni troškovi (Tv) predstavljaju trošak ukupnih gubitaka energije nastalih u mreži i obračunavaju se prema obrascu:

$$T_V = C_G \times (Q_{TG} + Q_{KG}) = C_G \times Q_G$$

gdje je:

C_G - prosječna nabavna cijena električne energije za potrebe pokrivanja gubitaka;

Q_{TG} - odobrena količina električne energije za pokrivanje tehničkih gubitaka prenosa;

Q_{KG} - odobrena količina električne energije za pokrivanje komercijalnih gubitaka prenosa (greške u mjerenjima i sporovi sa ostalim operatorima);

Q_G - ukupno odobrena količina električne energije za pokrivanje gubitaka;

12.4. Varijabilne troškove, srazmjerno gubicima električne energije koje pričinjavaju prenosnom sistemu, nadoknađuju potrošači koji su priključeni direktno i potrošači koji su preko distributivnog sistema priključeni na prenosni sistem. Ukupna naknada svih korisnika je jednaka varijabilnim troškovima.

12.5. Dio naknade koji plaća direktno priključeni potrošač, utvrđuje se kao proizvod gubitaka koje pričinjava prenosnom sistemu, koji su srazmjerni učešću njegove potrošnje električne energije u neto potrošnji na prenosnoj mreži, i cijene iz stava 3 ovog člana, primjenom formule:

$$N_{dpv} = Q_{dp} \times C_G = \frac{W_{dp}}{W_{np}} \times Q_G \times C_G$$

gdje je:

N_{dpv} - naknada direktno priključenog potrošača

Q_{dp} - gubici koje direktni potrošač pričinjava prenosnoj mreži

W_{dp} - planirana potrošnja direktnog potrošača

W_{np} - planirani neto prenos (ukupna potrošnja na pragu prenosa).

12.6. Dio naknade koju plaćaju potrošači priključeni na distributivni sistem, u ukupnom iznosu, shodno prethodnom stavu ovog člana, određuje se formulom:

$$N_{edpv} = Q_{edp} \times C_G = \frac{W_{edp}}{W_{np}} \times Q_G \times C_G$$

N_{edpv} - ukupna naknada distributivnih potrošača za varijabilne troškove prenosa

Q_{edp} - gubici koje svi distributivni potrošači pričinjavaju prenosnoj mreži

W_{edp} - energija koja iz prenosne ulazi u distributivnu mrežu

W_{np} - planirani neto prenos (ukupna potrošnja na pragu prenosa).

12.7. Naknada koju plaćaju distributivni potrošači, utvrđena u stavu 6 ovog člana, raspodjeljuje se po naponskim nivoima priključenja tako da potrošači svakog nivoa nadoknađuju dio troška srazmjeran učešću njihove potrošnje u ukupnoj potrošnji svih potrošača koji su priključeni na distributivnu mrežu i utvrđuje se prema sljedećim obrascima:

1) Naknada potrošača koji su priključeni na napon 35 kV;

$$N_{35kV} = W_{ntto35kV} \times (1 + g_{p35kV}) \times Q_{edp} \times C_G / W_{distr.btto}$$

2) Naknada potrošača koji su priključeni na napon 10 kV;

$$N_{10kV} = W_{ntto10kV} \times (1 + g_{p10kV}) \times (1 + g_{p35kV}) \times Q_{edp} \times C_G / W_{distr.btto}$$

3) Naknada potrošača koji su priključeni na napon 0,4 kV

$$N_{04kV} = W_{ntto04kV} \times (1 + g_{p04kV}) \times (1 + g_{p10kV}) \times (1 + g_{p35kV}) \times Q_{edp} \times C_G / W_{distr.btto}$$

gdje je:

W_{ntto} - neto potrošnja potrošača priključenih na određeni naponski nivo

W_{btto} - bruto potrošnja na distributivnoj mreži

g - stopa gubitaka za određeni naponski nivo

g_p - preračunata stopa gubitaka i obračunava se po formuli:

$$g_p = \frac{g}{100 - g}$$

Q_{edp} - dio gubitaka u prenosnoj mreži koji stvaraju potrošači priključeni na distributivnu mrežu

C_G - prosječna nabavna cijena električne energije za pokrivanja gubitaka

12.8. Naknada koju pojedinačno obezbjeđuju potrošači po naponskim nivoima utvrđuje se srazmjerno učešću potrošnje pojedinačnog potrošača u ukupnoj potrošnji na odnosnom naponskom nivou.

Član 15 stav 2 i st. 3, 4, 5 i 6

Dozvoljeni prihod, opravdani troškovi poslovanja i naknada imaocu licence za distribuciju i operatora distributivne mreže

15.2. Opravdani troškovi poslovanja iz prethodnog stava sastoje se od varijabilnih i fiksnih troškova.

a) Varijabilni troškovi poslovanja

15.3. Varijabilni troškovi (T_v) predstavljaju trošak ukupnih gubitaka nastalih na distributivnoj mreži i obračunavaju se prema formuli

$$T_v = C_G \times (\Sigma Q_{tgn} + \Sigma Q_{kgn}) = C_G \times Q_G$$

gdje je:

C_G - prosječna nabavna cijena električne energije za pokrivanje gubitaka

Q_{tgn} - odobrena količina električne energije za tehničke gubitke na jednom naponskom nivou

Q_{kgn} - odobrena količina energije za komercijalne gubitke na jednom naponskom nivou

Q_G - ukupno odobrena količina električne energije za pokrivanje gubitaka.

15.4. Potrošači priključeni na distributivnu mrežu nadoknađuju varijabilne troškove srazmjerno gubicima električne energije koje prčinjavaju distributivnom sistemu. Ukupna naknada svih korisnika jednaka je varijabilnim troškovima.

15.5. Naknada koju plaćaju potrošači priključeni na distributivnu mrežu iz prethodnog stava ovog člana raspodjeljuje se po naponskim nivoima tako da potrošači svakog nivoa nadoknađuju dio troška srazmjeran gubicima električne energije koje prčinjavaju distributivnoj mreži na naponskom nivou na koji su priključeni i distributivnoj mreži viših naponskih nivoa, i utvrđuje se po obrascima:

1) Naknada potrošača koji su priključeni na napon 35 kV:

$$N_{35kV} = [W_{ntto35kV} \times (1+g_p35kV) - W_{ntto35kV}] \times C_G$$

2) Naknada potrošača koji su priključeni na napon 10 kV:

$$N_{10kV} = [W_{ntto10kV} \times (1+g_p10kV) \times (1+g_p35kV) - W_{ntto10kV}] \times C_G$$

3) Naknada potrošača koji su priključeni na napon 0,4 kV:

$$N_{04kV} = [W_{ntto04kV} \times (1+g_p04kV) \times (1+g_p10kV) \times (1+g_p35kV) - W_{ntto04kV}] \times C_G$$

gdje je:

W_{ntto} - neto potrošnja naponskog nivoa

g - stopa gubitaka za naponski nivo

g_p - preračunata stopa gubitaka i obračunava se po formuli:

$$g_p = \frac{g}{100 - g}$$

C_G - prosječna nabavna cijena električne energije kupljene za pokrivanja gubitaka

15.6. Količina energije gubitaka za koju naknadu plaća pojedinačni potrošač na određenom naponskom nivou, srazmjerna je učešću njegove potrošnje u ukupnoj neto potrošnji na tom naponskom nivou.

*Za odlučivanje u ovom predmetu relevantne su odredbe sljedećih propisa:
Ustava Crne Gore*

član 16 tač. 1 i 5

*"Zakonom se, u skladu sa Ustavom uređuju:
način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje;
druga pitanja od interesa za Crnu Goru.*

član 142 stav 3

Porezi i druge dažbine mogu se uvoditi samo zakonom.

član 145

Zakon mora biti saglasan sa Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, a drugi propis mora biti saglasan sa Ustavom i zakonom.

član 149 stav 2

Ako je u toku postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti propis prestao da važi, a nijesu otklonjene posljedice njegove primjene, Ustavni sud utvrđuje da li je taj propis bio saglasan sa Ustavom odnosno sa zakonom za vrijeme njegovog važenja."

Zakona o energetici ("Službeni list Crne Gore", br. 28/10)

Član 3

"(1) Obezbjedivanje dovoljnih količina energije koje su potrebne za život i rad građana i poslovanje i razvoj privrednih subjekata i njihovo snabdijevanje na siguran, bezbjedan, pouzdan i kvalitetan način, po realnim cijenama, kao i energetske razvoj su od opšteg ekonomskog interesa za Crnu Goru (u daljem tekstu: javni interes).

(2) Javni interes iz stava 1 ovog člana ostvaruje se obavljanjem energetske djelatnosti iz člana 67 ovog zakona, u skladu sa principima:

5) zaštite krajnjih kupaca električne energije i gasa;

Član 38 stav 1

(1) Agencija utvrđuje metodologije:

1) za utvrđivanje cijena, rokova i uslova za:

- korišćenje prenosnih i distributivnih sistema električne energije i gasa;

- korišćenje sistema za skladištenje gasa, postrojenja za TPG i TNG;

- pružanje pomoćnih i sistemskih usluga i usluga balansiranja prenosnih sistema električne energije i prenosnih sistema gasa;

Član 51 stav 2 i 3

Tarifa je skup podataka utvrđen ili odobren na propisan način, na osnovu koje se izračunava cijena:

1) električne energije ili gasa za snabdijevanje krajnjih kupaca, koja obuhvata cijenu proizvedene energije, prenosa, distribucije električne energije ili gasa i naknade;

2) za korišćenje sistema za skladištenje gasa ili postrojenja za TPG;

3) pomoćnih i sistemskih usluga.

Regulisane tarife za snabdijevanje električnom energijom ili gasom tarifnih kupaca ili krajnjih kupaca koje snabdijeva javni snabdjevač električne energije ili gasa obuhvataju:

1) cijene električne energije ili gasa;

2) cijene za korišćenje prenosnih i distributivnih sistema električne energije ili gasa;

3) naknadu za rad operatora tržišta;

4) naknadu za snabdijevanje;

5) naknadu za pomoćne i sistemske usluge;

6) naknadu za podsticanje obnovljivih izvora energije;

7) druge naknade u skladu sa zakonom.

Član 160 st. 1, 5, 6 i 7

(1) Snabdjevač je dužan da sa krajnjim kupcem u pisanoj formi zaključi ugovor o snabdijevanju.

(5) Snabdjevač je dužan da svim krajnjim kupcima pod istim uslovima kao javni snabdjevač obračuna i naplati:

1) korišćenje prenosnih i distributivnih sistema električne energije ili gasa;

2) naknadu za rad operatora tržišta;

3) naknadu za pomoćne i sistemske usluge;

4) naknadu za podsticanje obnovljivih izvora energije;

5) druge naknade u skladu sa zakonom.

(6) Snabdjevač je dužan da plati korišćenje sistema, usluge i naknade operatorima i ostalim licima za koje se prikupljaju naknade u skladu sa ovim zakonom.

(7) Snabdjevač je dužan da naplaćuje energiju i usluge na osnovu računa koji moraju biti pregledni i razumljivi.

Član 179

(1) Zabranjeno je samovoljno priključivanje objekata, uređaja ili instalacija na prenosni ili distributivni sistem električne energije ili gasa ili instalaciju drugog kupca, kao i na sistem za distribuciju toplote za daljinsko grijanje i/ili hlađenje.

(2) Zabranjeno je korišćenje energije bez ili mimo mjernih uređaja ili suprotno propisima ili uslovima utvrđenim ugovorom koji reguliše snabdijevanje energijom.

(3) Pravno ili fizičko lice koje neovlašćeno koristi električnu energiju ili gas dužno je da operatoru prenosnog ili distributivnog sistema na koji su priključeni njegovi uređaji plati štetu po cijeni važećoj kod javnog snabdjevača za istu kategoriju kupaca na dan naplate.

(4) Visina štete određuje se u iznosu godišnje potrošnje tog kupca ili, ako je to povoljnije za snabdjevača, u iznosu prosječne godišnje potrošnje za istu kategoriju kupaca, ako metodologijom iz stava 6 ovog člana nije drukčije utvrđeno.

(5) Kada operator prenosnog ili distributivnog sistema električne energije ili gasa utvrdi da pravno ili fizičko lice neovlašćeno koristi energiju, u smislu st. 1 i 2 ovog člana, dužan je da:

- 1) bez odlaganja isključi takav objekat sa prenosnog ili distributivnog sistema;
- 2) obračuna i naplati neovlašćenu preuzetu električnu energiju ili gas, u skladu sa st. 4 i 6 ovog člana.

(6) Utvrđivanje visine štete zbog neovlašćenog korišćenja energije vrši se na osnovu metodologije iz člana 39 stav 1 tačka 3 ovog zakona.

Član 180

(1) Operator distributivnog sistema sačinjava program mjera za otkrivanje, utvrđivanje, dokazivanje i sprječavanje neovlašćenog korišćenja električne energije.

(2) Program mjera iz stava 1 ovog člana naročito sadrži:

- 1) način i postupak otkrivanja, utvrđivanja i dokazivanja neovlašćenog korišćenja električne energije;
- 2) plan stalnih, privremenih i dodatnih mjerenja;
- 3) način obrađivanja prikupljenih podataka;
- 4) način čuvanja povjerljivosti podataka;
- 5) unutrašnje mjere u energetske subjektima za sprječavanje nepravilnosti vezanih za neovlašćeno korišćenje električne energije;
- 6) način edukacije javnosti;
- 7) druge mjere i radnje potrebne za efikasno sprječavanje neovlašćenog korišćenja električne energije;
- 8) ocjenu potrebnih finansijskih sredstava i ocjenu efekata predloženih mjera." Zakona o obligacionim odnosima Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 47/08):

Član 4 stav 1

"U zasnivanju obligacionih odnosa i ostvarivanju prava i obaveza iz tih odnosa strane su dužne da se pridržavaju načela savjesnosti i poštenja.

Član 7

U zasnivanju obligacionih odnosa strane ne mogu ustanovljavati prava i obaveze kojima se za bilo koga stvara ili iskorišćava monopolski položaj na tržištu.

Član 8

U zasnivanju i ispunjenju dvostrano obaveznih ugovora strane se pridržavaju načela jednake vrijednosti uzajamnih davanja.

Zakonom se određuje u kojim slučajevima narušavanje tog načela povlači pravne posljedice."

Načelo zakonitosti (član 145 Ustava), predstavlja jedno od osnovnih ustavnih načela i direktno je povezano sa načelom vladavine prava, koje utvrđuje da je država zasnovana na vladavini prava (član 1 stav 2) i da je vlast ograničena Ustavom i zakonom (član 11 stav 3).

Posljedica ovakvih ustavnih određenja je da su organi vlasti vezani Ustavom i zakonom, kako u pogledu svojih normativnih, tako i drugih ovlašćenja. Načelo

legaliteta, dakle, podrazumijeva da se podzakonski propisi donose na osnovu normativno utvrđenog ovlašćenja donosioca akta. Prema Ustavu generalno ovlašćenje za donošenje propisa (za izvršavanje zakona) ima Vlada, a organi uprave, lokalna samouprava ili drugo pravno lice, kada su na to po određenim pitanjima ovlašćeni zakonom. Drugim riječima, zakon mora biti osnov za donošenje podzakonskih akata i obuhvata samo ono što proizilazi iz zakonske norme, a njom nije izričito uređeno.

Zakonsko ograničenje za donošenje propisa je određeno, na način što viši pravni akt određuje nižem pravnom aktu njegovu formu i sadržinu.

U postupku ocjene saglasnosti takvog propisa s Ustavom i zakonom, Ustavni sud ispituje da li je propis donio ovlašćeni organ, zatim da li je donosilac imao zakonsko ovlašćenje za njegovo donošenje (pravni osnov) i da li propis po svojoj sadržini, cilju i obimu odgovara onim okvirima koje mu je odredio zakon.

Iz citiranih odredaba Ustava proizilazi da se zakonom u skladu s Ustavom uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru. Polazeći od toga, zakonodavac je usvojio Zakon o energetici kojim su određene energetske djelatnosti i uređeni uslovi i način njihovog obavljanja, radi kvalitetnog i sigurnog snabdijevanja krajnjih kupaca energijom.... a u okviru toga Regulatornoj agenciji za energetiku je dato ovlašćenje da donosi metodologiju za utvrđivanje cijene, rokova i uslova za: korišćenje prenosnih i distributivnih sistema električne energije i gasa; korišćenje sistema za skladištenje gasa, postrojenja za TPG i TNG; pružanje pomoćnih i sistemskih usluga i usluga balansiranja prenosnih sistema električne energije i prenosnih sistema gasa (član 38 stav 1). Odredbama člana 51 stav 2 i 3 Zakona, tarifa je definisana kao skup podataka utvrđen ili odobren na propisan način, na osnovu koje se utvrđuje cijena za snabdijevanje električnom energijom ili gasom tarifnih kupaca ili krajnjih kupaca i propisano da regulisane tarife obuhvataju: cijene električne energije ili gasa; cijene za korišćenje prenosnih i distributivnih sistema električne energije ili gasa; naknadu za rad operatora tržišta; naknadu za snabdijevanje; naknadu za pomoćne i sistemske usluge; naknadu za podsticanje obnovljivih izvora energije i druge naknade u skladu sa zakonom.

Pored toga, Zakonom je utvrđen princip da je snabdjevač dužan sa krajnjim kupcem zaključiti ugovor o snabdijevanju u pisanoj formi, da svim krajnjim kupcima pod istim uslovima obračuna i naplati: korišćenje prenosnih i distributivnih sistema električne energije ili gasa, naknade (za rad operatora tržišta, za pomoćne i sistemske usluge za podsticanje obnovljivih izvora energije) i druge naknade u skladu sa zakonom i da energiju i usluge naplaćuje na osnovu računa koji moraju biti pregledni i razumljivi (član 160 st. 1, 5 i 7).

Iz navedenih odredaba Zakona proizilazi da je Regulatorna agencija za energetiku ovlašćena da svojim aktom, pored ostalog, utvrđuje cijene, rokove i uslove za korišćenje prenosnih i distributivnih sistema električne energije., na način utvrđen Zakonom o energetici, kao zakonom *lex specialis*, u oblasti energetske djelatnosti. Nijednom odredbom Zakona donosiocu akta nijesu data ovlašćenja da svojim aktom uvodi nove materijalne obaveze za krajnje kupce, kojima se isporučuje električna energija niti da uređuje pitanja koja su već uređena zakonom i u nadležnosti su zakonodavnog organa.

Nasuprot tome, osporenim odredbama Pravilnika, Odbor Regulatorne agencije je, pored Zakonom propisanih osnova za plaćanje naknade po osnovu pruženih usluga za isporuku električne energije, propisao i nove osnove, koje se odnose na gubitke u prenosnoj i distributivnoj mreži, odnosno varijabilne troškove poslovanja koje čine tehnički i komercijalni gubici na prenosnoj i distributivnoj mreži.

S obzirom da su Zakonom o energetici propisani svi elementi na osnovu kojih se utvrđuje cijena električne energije, uslovi i vrste naknada koje plaća krajnji tarifni kupac ili krajnji kupac kojem se isporučuje električna energija, kao i granice ovlaštenja za donosioca akta pri propisivanju ovih obaveza, Ustavni sud je utvrdio da je donosilac akta prekoračio ovlaštenja iz Zakona.

Pored toga, donosilac Pravilnika je osporenim propisivanjem materijalnih obaveza građana, povrijedio i ustavni princip iz člana 142 stav 3 Ustava, prema kome se porezi i druge dažbine mogu uvoditi samo zakonom.

Ustavni sud je, takođe, utvrdio da varijabilni troškovi, po osnovu ukupnih gubitaka energije, nastalih u prenosnoj i distributivnoj mreži (tehnički, komercijalni, greške u mjerenjima, sporovi sa ostalim operatorima...) podrazumijevaju i gubitke zbog neovlašćeno preuzete energije, odnosno da i te gubitke, primjenom osporenih odredaba Pravilnika, nadoknađuju potrošači koji uredno izmiruju svoje obaveze za isporučenu električnu energiju, iako ih nijesu prouzrokovali.

Ovakvim propisivanjem, po ocjeni Ustavnog suda, narušava se princip jednakosti, iz člana 17 stav 2 Ustava koji podrazumijeva da se ista pravna i činjenična stanja normiraju na isti način, odnosno da se pod istim uslovima obezbijedi jednakost svih subjekata, na koje se taj akt odnosi. Ustavom Crne Gore, princip jednakosti uspostavljen je tako da bez razloga - zabranjuje, da se ono što je isto ili slično nejednako pravno tretira, odnosno da se ono što je bitno različito, tretira pravno jednako.

Naime, odredbama čl. 179 i 180 Zakona o energetici utvrđen je način i postupak otkrivanja, utvrđivanja i dokazivanja neovlašćeno preuzete električne energije, metodologija utvrđivanja visine štete, obračuna i naplate neovlašćeno preuzete električne energije, iz čega proizilazi da je to pitanje uređeno Zakonom i da donosilac osporenog akta nije ovlašćen da obavezu plaćanja tih gubitaka utvrđuje krajnjim tarifnim kupcima ili krajnjim kupcima koji uredno izmiruju svoje obaveze, po osnovu isporučene električne energije.

Na ovaj način u neravnopravan položaj dovedeni su građani - krajnji kupci koji uredno izmiruju svoje obaveze, po osnovu isporučene električne energije u odnosu na druge potrošače, koji tu električnu energiju ne plaćaju ili je neovlašćeno koriste.

Na princip jednakog postupanja u primjeni materijalnog prava donosioca akta obavezuje i odredba člana 160 stav 5 Zakona prema kojoj je javni snabdjevač dužan da svim krajnjim kupcima, pod istim uslovima obračuna i naplati zakonom propisane obaveze.

Osporene odredbe Pravilnika, po nalaženju Ustavnog suda, u vrijeme važenja, bile su nesaglasne i sa odredbama člana 4 stav 1 i člana 8 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima, koje s obzirom na autonomnu volju ugovornih strana i njihovu ravnopravnost u obligacionim odnosima podrazumijevaju poštovanje odredaba zakona na osnovu kojih su zaključene, odnosno da se u zasnivanju i ispunjenju dvostrano obaveznih ugovora strane pridržavaju načela jednake vrijednosti uzajamnih davanja.

Ovo zakonsko načelo podrazumijeva da se slobodno izraženom voljom "datog" i "primljenog" može odrediti i drugačije, ali ne na način koji nije u saglasnosti sa zakonom i bez volje ugovornih strana.

Osporenim odredbama Pravilnika, u konkretnom slučaju, suprotno Zakonu o energetici nametnute su veće obaveze od zakonom propisanih, bez mogućnosti da na to utiče druga ugovorna strana - krajnji kupac, što je u suprotnosti sa navedenim načelom jednake vrijednosti davanja.

S obzirom da su osporene odredbe Pravilnika prestale da važe u toku postupka pred Ustavnim sudom, to je Ustavni sud, saglasno odredbi člana 149 stav 2 Ustava Crne Gore utvrdio da, u vrijeme važenja, nijesu bile u saglasnosti sa Ustavom i zakonom.

Na osnovu iznijetih razloga odlučeno je kao u izreci.

Odluka o objavljivanju ove odluke zasnovana je na odredbi člana 151 stav 2 Ustava Crne Gore i člana 34 stav 1 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore.

U-II br. 29/10

Podgorica, 10. februar 2011. godine

Predsjednik
Ustavnog suda Crne Gore
dr **Milan Marković**, s.r.